

Szolgáltatási kibocsátási árak alakulása 2011-ben

Tartalom

Bevezetés	2
A szolgáltatási kibocsátási árak indexei (SPPI)	3
A szolgáltatási kibocsátási árak közzététele Magyarországon és az EU-ban	4
Az árstatisztikai megfigyelés hatóköre	6
Az árstatisztikai megfigyelésbe bevont szolgáltatási ágazatok főbb jellemzői	8
A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása, 2007–2011	9
1. „H” nemzetgazdasági ág – Szállítás, raktározás	11
1.1. Közúti áruszállítás (4941)	14
1.2. Raktározás, tárolás (5210)	18
1.3. Rakománykezelés (5224)	22
1.4. Postai, futárpostai tevékenység (53)	26
2. „J” nemzetgazdasági ág – Információ, kommunikáció	30
2.1. Távközlés (61)	33
2.2. Információtechnológiai szolgáltatás (62)	37
2.3. Információs szolgáltatás (63)	40
3. „M” nemzetgazdasági ág – Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	44
3.1. Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás (69_702) ..	47
3.2. Mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés (71)	50
3.3. Reklám, piackutatás (73)	54
4. „N” nemzetgazdasági ág – Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	57
4.1. Munkaerő-piaci szolgáltatás (78)	60
4.2. Biztonsági, nyomozói tevékenység (80)	64
4.3. Takarítás (812)	67
Összefoglalás	71
Táblázatok	73
Módszertani megjegyzések	78
Függelék	80
További adatok, linkek	81
Elérhetőségek	81

Bevezetés

A KSH adatvagyona és mutatóinak köre 2010-ben és 2011-ben az Európai Unió alapvető európai gazdasági mutatói (PEEI)¹ közé sorolt hiánypótló szolgáltatási kibocsátási árak indexeivel (Services producer price index – SPPI) bővült.

A statisztikai célú megfigyelésből származó szolgáltatási kibocsátási árindexek negyedéves gyakorisággal történő előállítását a rövid távú statisztikákról szóló (STS) EU tanácsi rendelet írja elő meghatározott szolgáltatási területeken az üzleti célú, nem lakossági értékesítésre. Az ármegfigyelésbe kötelezően bevonandó szolgáltatásokat elsősorban a gazdaságban betöltött szerepük, az Európai Központi Bank, a nemzeti számlák, valamint a politikai döntéshozók igényei szerint jelölték ki.

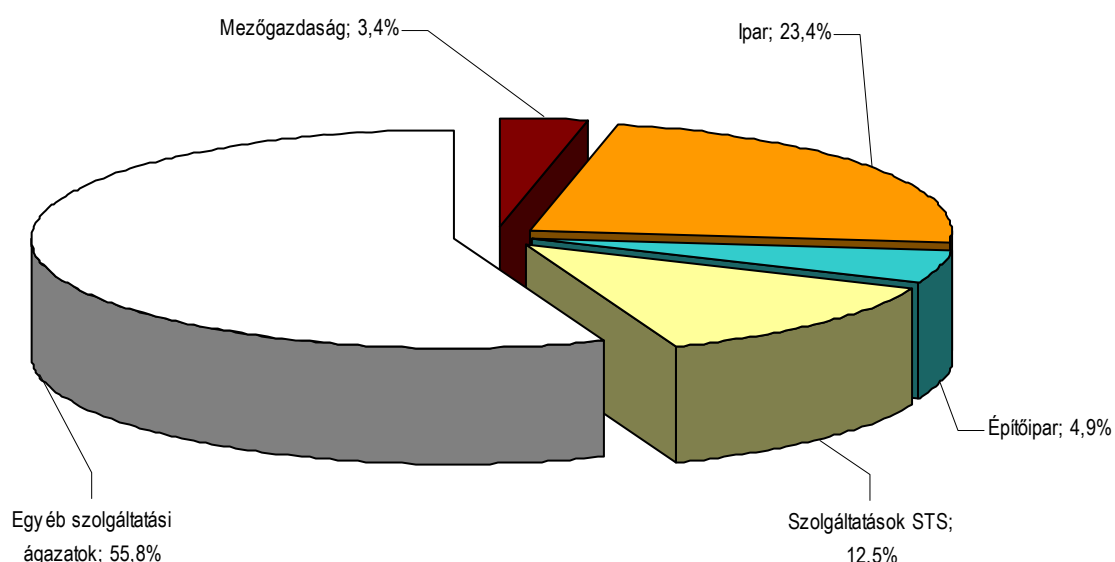
Az SPPI-indexek az egyes ágazatok sajátosságait tükröző, legfontosabb rövid távú makrogazdasági folyamatok elemzésében kulcsszerepet töltenek be – különösen fontosak az euróövezet pénzügyi-gazdasági politikájának alakításában. A mutatót deflátor szerepe mellett leggyakrabban ágazati konjunktúramutatóként, a gazdasági szervezetek hosszú távú szerződéseinek indexálására alkalmazzák.

A hazai ármegfigyelési rendszer bevezetését követően, a többéves módszertani és informatikai fejlesztések eredményeként hazánk 2010-ben kezdte meg a nemzetgazdasági szintű bruttó hozzáadott értékből 6%-os részarányt képviselő szolgáltatások SPPI indexeinek első publikálását. 2011-ben további – az alapáron számított GDP-ből 6% körüli arányban részesedő – árindexek idősorainak első közzétételére került sor.

A kiadvány összeállításánál az STS-rendelet szerinti valamennyi szolgáltatáscsoport (lásd 3. tábla) első közös, európai környezetben történő bemutatását tűztük ki célul, beleértve az alapvető ágazati makrogazdasági mutatók, valamint a rendelkezésre álló, immár ötéves árindex idősorok (lásd 1. és 2. tábla) átfogó elemzését és a legjellemzőbb árbefolyásoló tényezők áttekintését.

1. ábra

A bruttó hozzáadott érték részarányai, 2009

1) Alapvető európai gazdasági mutatók: Principal European Economic Indicators – PEEI.

A jogszabály alapján megfigyelt területek hazai nemzetgazdasági szintű súlyát tekintve bruttó hozzáadott érték részarányuk 12% körüli, míg a tágon értelmezett² gazdasági és közösségi szolgáltatásoké a bruttó hozzáadott érték kétharmadát³ teszi ki.

A szolgáltatási kibocsátási árak indexei (SPPI)

A szolgáltatási kibocsátási árak indexei a szolgáltatási tevékenységek átlagos árváltozását fejezik ki. A nemzeti fizetőeszközben számított árindexeknek mind a belföldi, mind az exportárak alakulását tükrözniük kell, a két értékesítési irány szerinti önálló árindex számítása azonban az STS-rendelet szerint egyelőre nem kötelező.

Az uniós jogszabály által meghatározott szolgáltatási területek kisebb csoportjába a nagyobb súlyú, régebbi hagyományokkal rendelkező tevékenységeket sorolták – köztük olyan ágazatokat, ahol a tevékenység koncentrált, és az ármelegfigyelés néhány nagyvállalat bevonásával megvalósítható (légi szállítás, posta, távközlés). Ezzel szemben az adatgyűjtésben érintett ágazatok többségében – például a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás vagy a közúti áruszállítás piacán – nagyszámú, főként mikro- és kisvállalkozások tevékenykednek. Esetükben a költséghatékony kérdőíves ármelegfigyelés komoly módszertani kihívást jelent a statisztikusok számára, ugyanis mind a kijelölt gazdasági szervezetek, mind a kiválasztott szolgáltatási tevékenységek vonatkozásában minél nagyobb arányú reprezentativitásra kell törekedni, ügyelve a minőségi elvárások és az adatszolgáltatói terhek egyensúlyára.

Az ármelegfigyelésbe bevont szolgáltatási ágazatokra a nagyfokú heterogenitás jellemző, a szolgáltatóknak gyakran igen speciális, egyedi megbízói igényeknek kell megfelelniük, emiatt az adatgyűjtés általában csak komoly szakmai felkészültség mellett valósítható meg mind az adatszolgáltató, mind az adatgyűjtő részéről.

A napjainkban jellemző gyors technikai fejlődés és a gazdasági környezet folyamatos változása további komoly módszertani kihívást jelent úgy a hazai, mind a nemzetközi módszertani fejlesztések terén. Ilyen elsősorban a statisztikai adatok gyűjtésére és értékelésére gyakorolt globalizációs hatás, ami miatt egyre nagyobb hangsúlyt kell helyezni a szolgáltatások liberalizálása és nemzetközi szintű szabad áramlása miatt felmerülő új kérdéskörök (mint a kapcsolt vállalkozások, a munkák kiszervezése, a transzferárak, a csomagban nyújtott szolgáltatások, az árindex és a kapcsolódó árbevétel viszonya, a nem kereskedelmi ágazatokba sorolt kereskedői, ügynöki tevékenységek) átfogó elemzésére és a statisztikusok munkáját segítő módszertani ajánlások mielőbbi közzétételére.

A nehézségek áthidalására az árstatisztikai kézikönyvben szereplő árazási módszerek teljes palettáját – a hét alapszert és azok kombinációját – alkalmazzuk az egységárak megállapításához. A megfelelő minőségű adatok biztosításához nagyon fontos az adatszolgáltatókkal és a szakmai szervezeteikkel való szoros együttműködés, különösen a reprezentáns szolgáltatások kiválasztásánál, illetve a fokozott körültekintést igénylő modellárazás, vagy a százalékos módszer használatakor.

Az SPPI-indexek kimunkálása a magyarországi árstatisztikai megfigyelés egységes keretrendszerén belül az STS-rendelet szerinti valamennyi szolgáltatási tevékenységre kiterjed. A nemzetközi ajánlásoknak megfelelően, valamint az érintett ágazatok hazai gazdasági szerkezetének figyelembevételével egyedi megfontolások

2) A tágon értelmezett szolgáltatások körébe az STS-rendeleten kívüli gazdasági (kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás; pénzügyi, biztonsági tevékenységek; ingatlanügyletek; kölcsönzés, operatív lízing; utazásközvetítés, utazásszervezés; zöldterület-kezelés) és közösségi szolgáltatások (mint egészségügy, oktatás, kultúra) tartoznak.

3) A kétharmad körüli részarány általában jellemző a gazdaságilag fejlett országokra.

alapján valósul meg mind az adatgyűjtés-szervezés, mind az adatfeldolgozás a számos megoldást kínáló informatikai rendszer támogatásával.

A megfigyelési körbe elsősorban az érintett ágazatba sorolt szervezetek kerülnek, ami kiegészül a jelentősebb szolgáltatási melléktevékenységet vagy exporttevékenységet végző cégekkel. A hivatal a megfigyelt szolgáltatási tevékenységek egységárait a hazai fizetőeszközön kívül más pénznemben is fogadja (elsősorban euróban és amerikai dollárban), majd azokat az adatok feldolgozása előtt a Magyar Nemzeti Bank (MNB) negyedéves deviza-középfolyama alapján forintra számítja át. Emiatt az árfolyamváltozás szintén jelentősen befolyásolhatja az árindexek értékét.

A szolgáltatási kibocsátási árak közzététele Magyarországon és az EU-ban

Hazánk 2010-ben kezdte meg a jogszabályban meghatározott első kör (szállítási, postai, futárpostai, távközlési, valamint számítástechnikai tevékenységek) SPPI indexeinek publikálását. A KSH honlapján megjelent A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása internetes kiadványban (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/szolqkiboar.pdf>) részletesebben ismertettük a nemzetközi és a hazai ár megfigyelés kezdeti szakaszát jellemző főbb tapasztalatainkat, valamint szemléltető diagramok ábrázolásával igyekeztünk bemutatni a 2007-től 2009-ig rendelkezésre álló 2006. évi bázisidőszakhoz viszonyított árindexeket és – uniós környezetbe helyezett – idősorokat.

A második kör (raktározás, tárolás; rakománykezelés; jogi, számviteli, adószakértői tevékenység, üzletviteli tanácsadás; építészmérnöki és mérnöki tanácsadás; műszaki vizsgálat, elemzés; reklám, piackutatás; munkaerő-piaci szolgáltatás; biztonsági, nyomozói tevékenység és takarítás) árindex idősorainak első hazai közzététele 2011-ben került sor az első kiadványhoz hasonló szerkezetű A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása, II. internetes kiadvány keretei között – szintén letölthető a KSH honlapjáról (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/szolqkiboar2.pdf>).

Az adatokat mindkét esetben az elemző kiadványok mellékletében, illetve a kapcsolódó STADAT-táblákban (http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qss001a.html) jelentettük meg. Az SPPI-indexek negyedéves és éves idősorai 2011 végétől hozzáférhetővé váltak a több bázisidőszakot tartalmazó, strukturált Tájékoztatósi adatbázisban is (<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=QSS>).

Az STS-rendeletnek megfelelően egyelőre az üzleti partnereknek nyújtott szolgáltatások (Business to Business – B-B) kibocsátási árindexeit publikáljuk. A nemzeti számlák összeállításához, valamint a jó minőségű ágazati volumenindexek számításához ugyanakkor az Európai Unió irányelvei szerint néhány ágazat esetében – mint a személyszállításra, a postai vagy a távközlési tevékenységekre vonatkozó szolgáltatások – szükséges a teljes ügyfélkört lefedő árindexek (Business to All – B-All) ki-munkálása is. A B-All típusú mutatók egységes irányelvek szerinti számításához mind a hazai, mind a nemzetközi szintű fejlesztések jelenleg is folynak.

Az adatszolgáltatók bizalmának megőrzése érdekében kiemelt fontosságúnak tartjuk az adatvédelmet, beleértve a táblázatos és a mikroadat kiadására vonatkozó módszertani megoldásokat. Az eredmények publikálása során az aktív adatvédelmet követjük, azaz az érintett adatszolgáltatók előzetes hozzájárulása nélkül nem tesszük közzé azokat a mutatószámokat, amiket háromnál kevesebb adatszolgáltató adatai alapján képeztünk. Ilyenek például a légi szállítás, vagy a nemzeti postai tevékenységek árindexei. Nem publikáljuk továbbá az alacsonyabb lefedettségű, kisebb súlyllyal bíró, illetve alacsonyabb aggregáltsági szintű aggregátumokat sem.

A tagországok részéről az uniós számára rendelkezésre bocsátott nemzeti adatok (amennyiben azok nem védettek) külön-külön, valamint a belőlük képzett uniós agg-

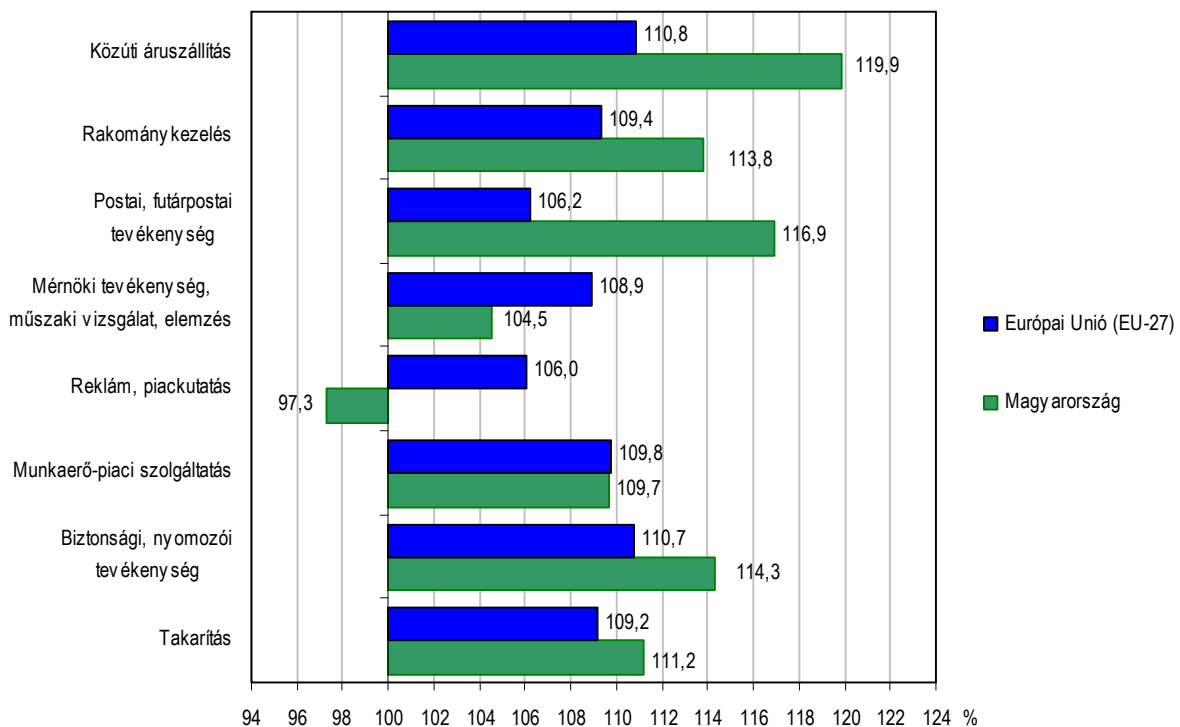
regátumok⁴ is díjmentesen hozzáférhetők, illetve letölthetők az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat) honlapjáról.

Az Eurostat közösségi és euróövezeti szintű árindex-aggregátumokat csupán megfelelő⁵ lefedettség esetén publikál. E kiadvány előkészítésének időszakában nyolc szolgáltatáscsoport esetében álltak rendelkezésre B-B típusú, az Európai Unió egészét reprezentáló árindexidősorok az Eurostat adatbázisában. További közösségi szintű (nem mindig összehasonlítható tartalmú) aggregátumok a B-All típusú árindexeket tartalmazó adatbázisból érhetők el.

Szükséges megjegyezni, hogy az adatbázisában található postai, futárpostai tevékenységek ágazati szintű árindexei – az Eurostatnak szakágazati szinten átadott értékek alapján – becslő adatok, a 2011. negyedik negyedévére vonatkozó érték közel 5 százalékponttal kisebb a KSH-ban alkalmazott módszertan szerint kiszámított értéktől, azonban még így is ezen a területen tapasztalható a legjelentősebb, 10 százalékpont körüli különbség a közösségi és a hazai aggregátumok összehasonlításánál. Szintén közel 10 százalékponttal haladja meg a magyarországi közúti áruszállítás területére számszerűsített mutató értéke az EU-27 szintű árindexét, illetve további három területen (rakománykezelés, biztonsági, nyomozói tevékenység és takarítás) magasabbak a hazai értékek.

2. ábra

**Szolgáltatási kibocsátási árak negyedéves indexei
az Európai Unióban és Magyarországon, 2011. IV. negyedév
(2006=100)**

A rendelkezésre álló aggregátumok köréből a magyarországi árindexek értéke két szolgáltatáscsoportban volt alacsonyabb a közösségi mutatókénál. A legszembetűnőbb, közel 9 százalékpontos különbség a reklám, piackutatás terén mutatkozik, to-

4) EU-27: az Európai Unió 27 tagországa; EU-17: az euróövezet országai.

5) Az árindexszel rendelkező tagországok adott szolgáltatási területre vonatkozó, legalább 60%-os árbevétel aránya.

vábbbá az is megállapítható, hogy az árak csupán ezen a területen csökkenetek a 2006-os bázisidőszakhoz viszonyítva. Az eltérés mértéke a mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés esetében 4 százalékpont körüli, míg a munkaerő-piaci szolgáltatások terén az átlagos árváltozás mértéke a közösségi és hazai szintű adatokat tekintve gyakorlatilag azonos.

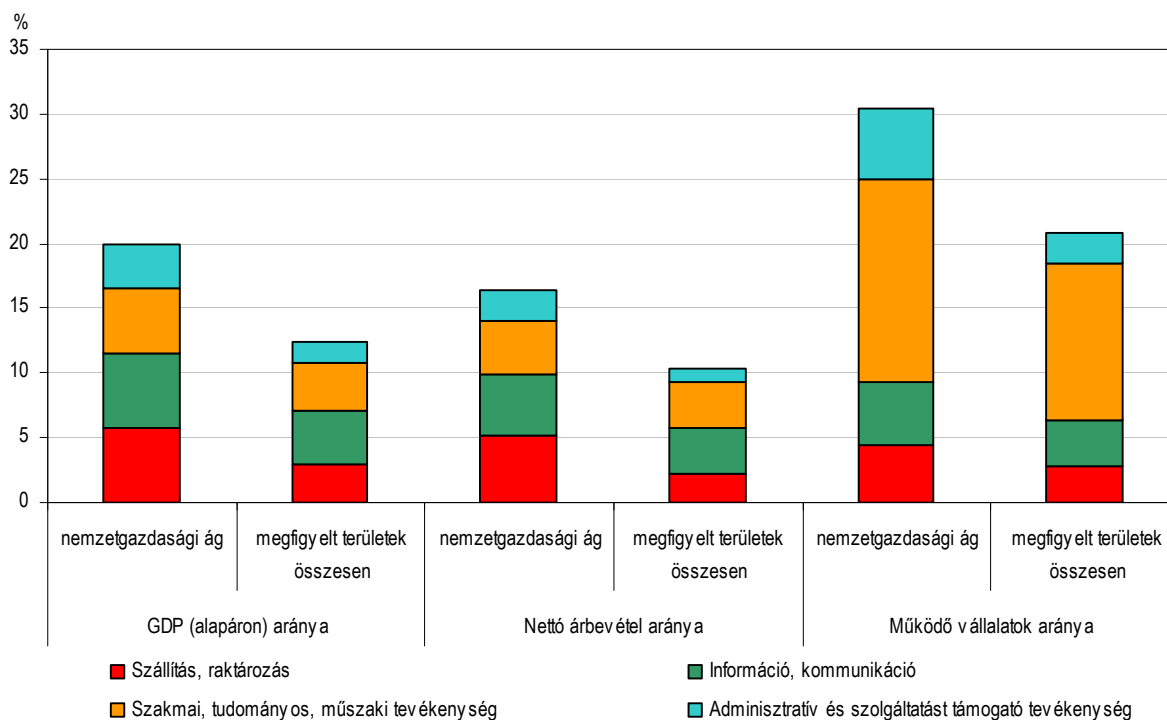
Az árstatisztikai megfigyelés hatóköre

Az STS-rendeletben meghatározott kötelezettségek teljesítése érdekében hazánk 2007-ben kezdte meg a vállalkozásoknak nyújtott szolgáltatások kibocsátási áradatainak gyűjtését „Az üzleti szolgáltatások kibocsátási árjelentése” című negyedéves adatgyűjtés keretén belül.

Az Európai Unió a tágran értelmezett szolgáltatások jelentős hányadának ármegefigyelését a jogszabályban eddig nem írta elő, így a rendelkezésre álló árindexek súlyaránya egyelőre nem elégséges egy általános, összevont szolgáltatási árindex⁶ előállításához. A napjainkban tapasztalható nemzetközi törekvések ugyanakkor a lefedettség növelésére irányulnak mind a szolgáltatások irányát (üzleti partnerek, lakosság, export), mind a szolgáltatási tevékenységek körének bővítését illetően. A szolgáltatásiár-statisztika nemzetközi szintű harmonizálása érdekében tevékenykedő szervezetek, köztük a fejlett gazdasággal rendelkező országokat tömörítő OECD, az Eurostat, illetve a módszertani fejlesztések terén élenjáró Voorburg Csoport a közeljövőben egy közös szerkesztésű, új árstatisztikai módszertani kézikönyvet kíván a szakértők rendelkezésére bocsátani, amely várhatóan ajánlásokat tartalmaz majd néhány, az STS-rendeletben ez idáig nem szereplő ágazat árstatisztikai megfigyelésére.

3. ábra

A megfigyelt szolgáltatási területek főbb makrogazdasági mutatóinak nemzetgazdasági ág szintű adatai, 2009

6) Összevont szolgáltatási árindex: Corporate Service Price Index – CSPI.

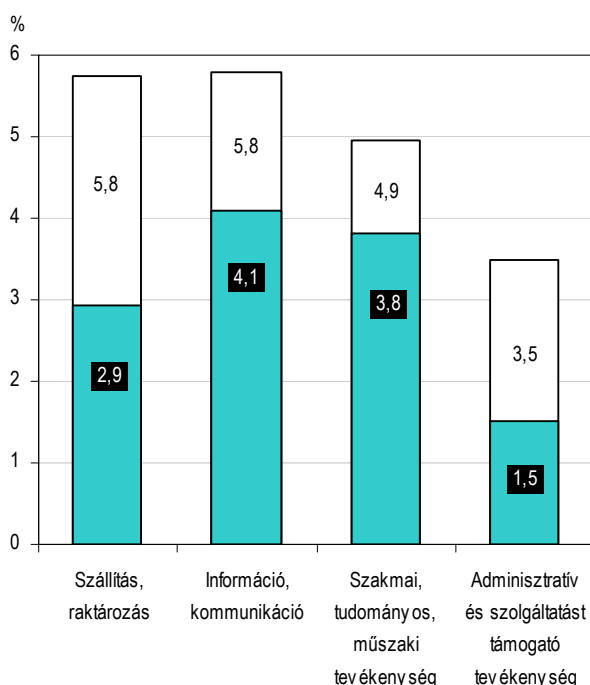
A fejlesztések alapvető célja tehát az, hogy az egyes országok minél több új területet vonjanak be az ármegfigyelésbe annak érdekében, hogy egyre nagyobb lefedettségű (legalább a legfontosabb nemzetgazdasági ágazatokra vonatkozó), majd egy általános szolgáltatási kibocsátási árindex-aggregátum születhessen mind az unió, mind az egyes tagországok szintjén.

Hazánkban – nemzetgazdasági szinten – az árstatisztikai megfigyelésben érintett négy nemzetgazdasági ág együttesen⁷ a bruttó hozzáadott érték 20, az árbevétel 17 és a működő vállalkozások számának 30% körüli részanyát teszik ki, míg az STS-rendeletben szereplő szolgáltatások 12 és 10%-ot fednek le.

2009-ben a nemzetgazdasági szintű bruttó hozzáadott értékhez az Információ, kommunikáció terén megfigyelt ágazatok járultak hozzá a legnagyobb mértékben (4,1%-kal), míg a nettó árbevételhez a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végző, a jogszabályi kötelezettség miatt érintett szakágazatok 3,6%-kal.

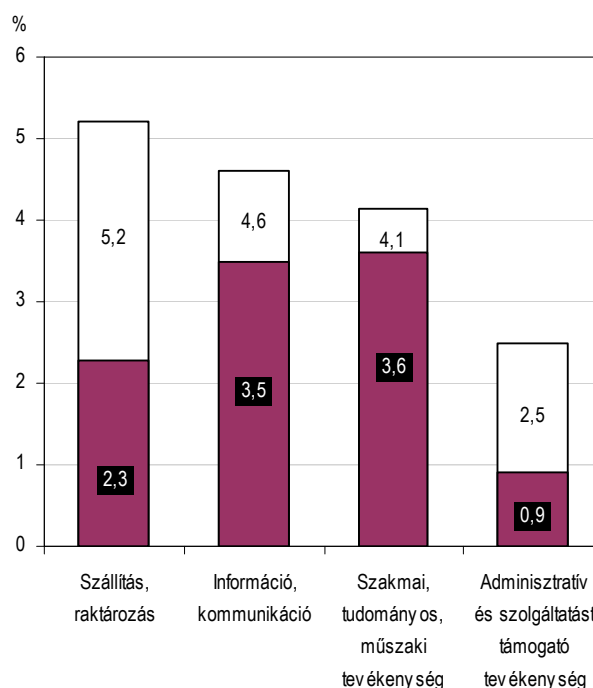
4. ábra

A megfigyelt területek bruttó hozzáadott érték aránya, 2009

□ GDP (alapáron) aránya – nemzetgazdasági ág
 ■ GDP (alapáron) aránya – megfigyelt területek összesen

A megfigyelt területek nettó árbevétel aránya, 2009

□ Nettó árbevétel aránya – nemzetgazdasági ág
 ■ Nettó árbevétel aránya – megfigyelt területek összesen

Az egyes nemzetgazdasági ágak megfelelő minőségű árindexekkel való lefedettségét vizsgálva megállapítható, hogy kettőnél a megfigyelésbe bevont területek súlya viszonylag magas. A „J” nemzetgazdasági ágon belül megfigyelt ágazatok bruttó hozzáadott érték és nettó árbevétel aránya egyaránt háromnegyed körüli részarányt képvisel. Az „M” nemzetgazdasági ág lefedettségi mutatói még ennél is kedvezőbbek, itt a bruttó hozzáadott érték részaránya közel 80%-os, míg a nettó árbevétel aránya meghaladja a 85%-ot.

7) Az STS-rendelet alapján érintett négy nemzetgazdasági ág TEÁOR'08 szerint: „H” Szállítás és raktározás; „J” Információ, kommunikáció; „M” Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység; „N” Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység.

Gazdasági szervezetek adatai a főbb makrogazdasági mutatók alapján, 2009

TEÁOR'08	GDP (alapáron)	Nettó árbevétel	Működő vállalkozások
A megfigyelt területek részaránya, %			
„H” nemzetgazdasági ágon belül	50,9	43,5	61,5
„J” nemzetgazdasági ágon belül	72,6	75,7	73,1
„M” nemzetgazdasági ágon belül	77,1	86,7	77,6
„N” nemzetgazdasági ágon belül	43,4	37,0	43,2

A rendelkezésre álló árindexek együttes súlyaránya a megfigyelésben érintett négy nemzetgazdasági ág aggregált bruttó hozzáadott érték és nettó árbevétel adathoz képest 60% körüli.

A „H” nemzetgazdasági ág szintű árindexek előállításához – hasonló mutatók minimálisan elvárt 80% körüli lefedettségéhez képest – a jövőben további, legalább 30% körüli bruttó hozzáadott érték és 35% körüli nettó árbevétel részarányú szolgáltatási terület árstatisztikai megfigyelése szükséges. Az „N” nemzetgazdasági ágra vonatkozóan a bruttó hozzáadott érték, illetve a nettó árbevétel szerinti súlyarányokat vizsgálva ennél nagyobb, 35–40% közötti lefedettséget biztosító újabb szolgáltatási területek adatait kellene begyűjteni.

Az árstatisztikai megfigyelésbe bevont szolgáltatási ágazatok főbb jellemzői

A vizsgált időszakban a nemzetgazdaság legfontosabb statisztikai mutatóira jelentős hatással bírt a 2009-ben kiteljesedő gazdasági válság. Az STS-rendelet szerinti megfigyelési körbe tartozó szolgáltatáscsoportok együttes teljesítménymutatói ugyanakkor kissé javultak, egy-egy nemzetgazdasági ág – mint például az információ, kommunikáció – továbbra is jól teljesített. A megfigyelt szolgáltatáscsoportokban a nemzetgazdaság egészéhez viszonyított bruttó hozzáadott érték, nettó árbevétel, valamint a működő vállalkozások számának részaránya eltérően alakult.

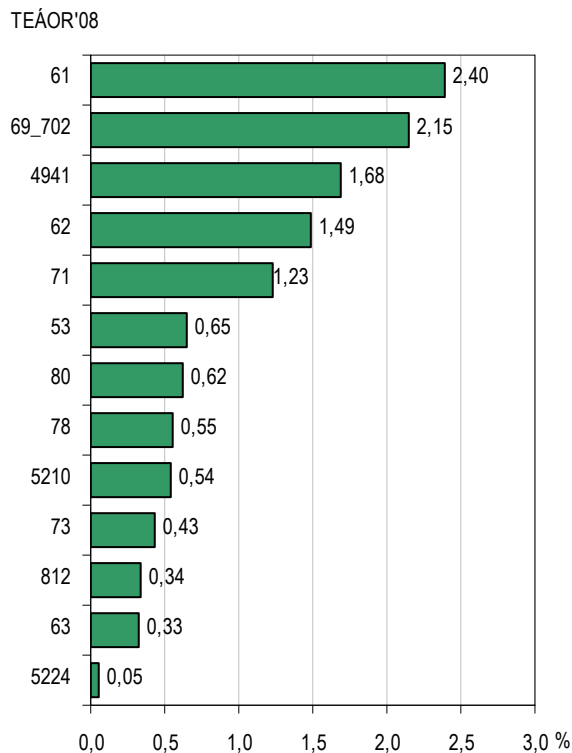
Az árstatisztikai megfigyelésbe bevont szakterületek rangsora a főbb makrogazdasági mutatók alapján, 2009

Megnevezés	GDP (alapáron), %	Nettó árbevétel, %	Működő vállalatok száma, %
Közúti áruszállítás	3	3	4
Raktározás, tárolás	9	9	13
Rakománykezelés	13	13	12
Postai, futárpostai tevékenység	6	10	9
Távközlés	1	2	11
Információtechnológiai tanácsadás	4	4	3
Információs szolgáltatás	12	7	8
Jogi; számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás	2	1	1
Mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés	5	5	2
Reklám, piackutatás	10	6	6
Munkaerő-piaci szolgáltatás	8	12	10
Biztonsági, nyomozói tevékenység	7	8	5
Takarítás	11	11	7

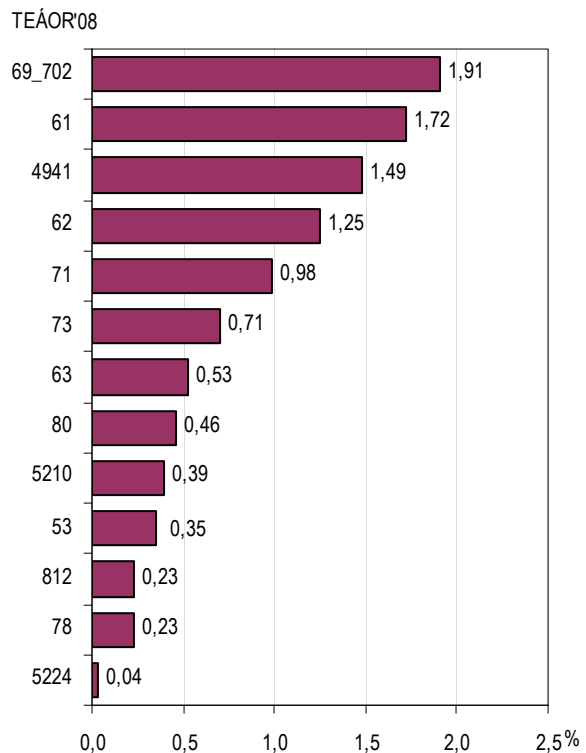
Az STS-rendeletben szereplő valamennyi szolgáltatáscsoport nemzetgazdasági súlyát vizsgálva a bemutatott makrogazdasági mutatók tükrében megállapítható, hogy a 2009-es adatok alapján a jogi; számviteli, adószakértői és üzletviteli tanácsadás tevékenységeit magába foglaló szolgáltatáscsoport mind a nettó árbevétel, mind pedig a működő vállalatok számát illetően a lefedettségi rangsor első helyén szerepel, utána a távközlési szolgáltatások következnek. Utóbbinál a bruttó hozzáadott érték részaránya a legnagyobb, és a nettó árbevétel a második helyre szorul. A működő vállalatok számaránya a megfigyelt területek közül a harmadik legalacsonyabb, ami jól jelzi az ágazat koncentráltságát. A rangsorban a harmadik helyen mind a bruttó hozzáadott érték, mind a nettó árbevétel alapján a közúti áruszállítás tevékenységeit végző gazdasági szervezetek kerültek, számosságukat tekintve a negyedik helyen állnak.

5. ábra

**Bruttó hozzáadott érték részarányok,
2009**

**Nettó árbevétel részarányok,
2009**

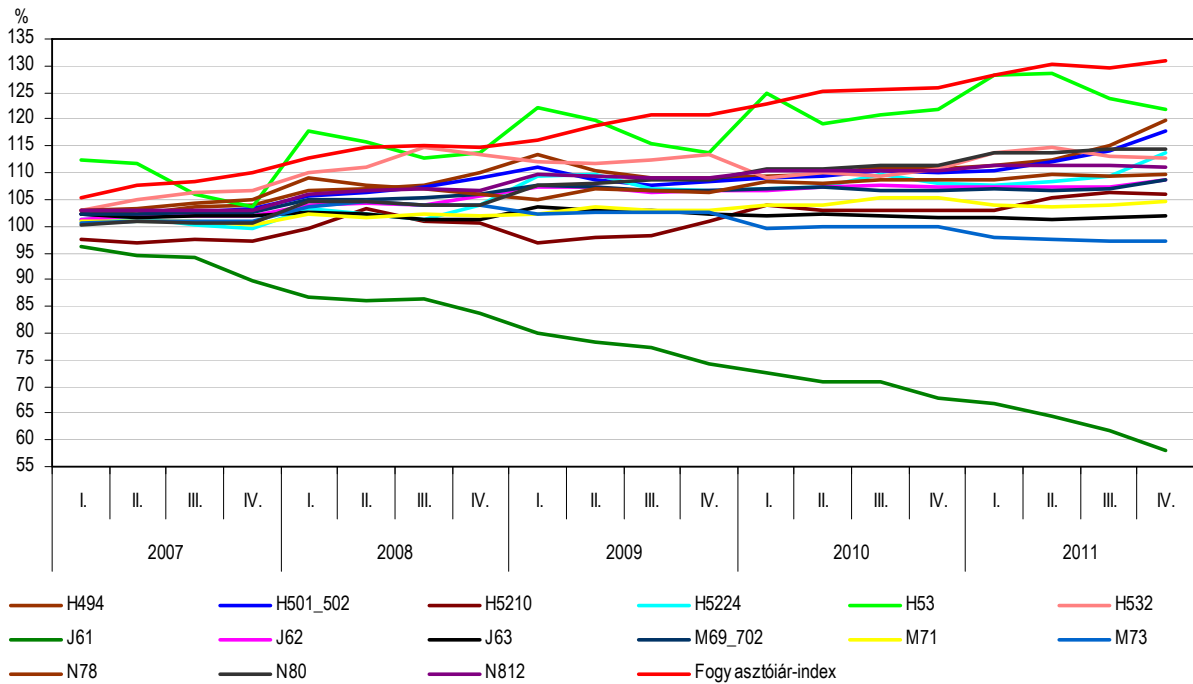
Megjegyzés: az ágazati megnevezéseket lásd a Függelékben.

A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása, 2007–2011

A kérdőíves ármegfigyelésen alapuló hazai adatgyűjtés és indexszámítás terén egyfajta mérföldkőhöz érkeztünk, immár ötéves, 2006. évi bázisú idősorokkal rendelkezünk. A jogszabályi kötelezettség szerinti valamennyi szolgáltatáscsoport árindexének elemzése során jól megfigyelhető az árak eltérő alakulása, ami elsősorban egyes tevékenységekre jellemző eltérő piaci környezettel és a szolgáltatások eltérő sajátosságaival magyarázható.

6. ábra

**A megfigyelt szolgáltatási tevékenységek
negyedéves árindexei és a fogyasztóiár-index Magyarországon
(2006=100)**

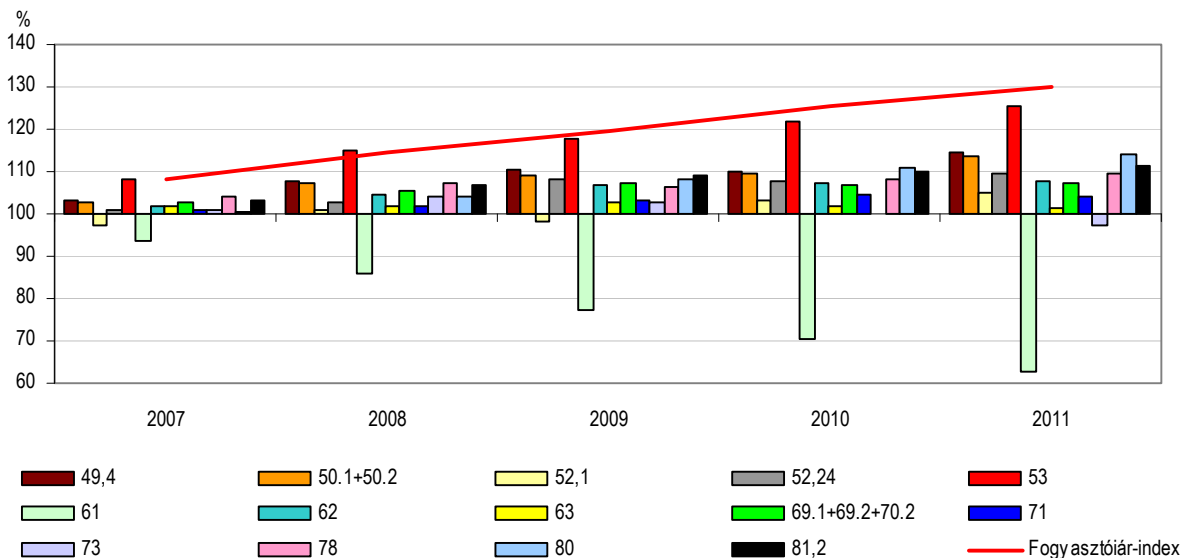

Megjegyzés: az ágazati megnevezéseket lásd a Függelékben.

A vizsgált időszak öt évében a postai, futárpostai tevékenységek és a távközlési szolgáltatások kivételével az árindexek összességében 25 százalékpontnak megfelelő szélességű sávban mozogtak. A 2006. évi bázisidőszaki árakhoz képest a legtöbb ágazatban az árak szerényebb emelkedése a jellemző.

7. ábra

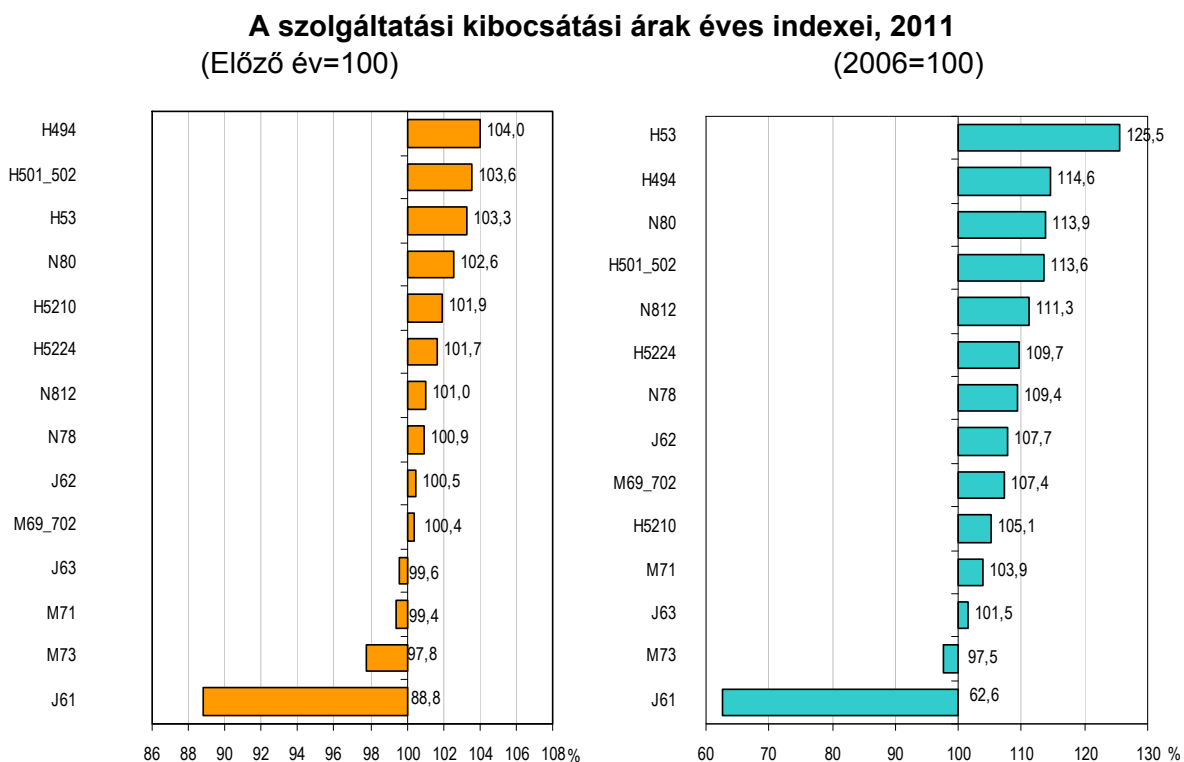
**A megfigyelt szolgáltatási területek éves árindexei és
a fogyasztóiár-index alakulása Magyarországon
(2006=100)**

Megjegyzés: az ágazati megnevezéseket lásd a Függelékben.

Az éves árindexek esetében 2011-ben az előző évhez viszonyított mutatók közül a közúti áruszállítás terén sikerült legjobban érvényesíteni az infláció hatását, ugyanakkor a 2006-os bázishoz viszonyított érték és az azonos bázisú fogyasztóiár-index közti különbség meghaladta a 15 százalékpontot. A infláció általános mérőszámához képest számszerűsíthető legkisebb eltérés a postai, futárpostai tevékenységeknél volt, mértéke 4,6 százalékpont. A távközlési tevékenységek árindexei a többi területtel összevetve markánsan eltérő tendenciát követnek, az árak öt év alatt átlagosan 40%-ot megközelítő mértékben zuhantak a 2006. évi bázishoz képest.

8. ábra

Megjegyzés: az ágazati megnevezéseket lásd a Függelékben.

1. „H” nemzetgazdasági ág – Szállítás, raktározás

A „H” nemzetgazdasági ágba tartozó ágazatok⁸ közül – az STS-rendelet alapján – jelenleg négy kiemelt szolgáltatáscsoportban készülnek publikálásra kerülő árindexek: a közúti áruszállítás, a raktározás, tárolás, a rakománykezelés, valamint a postai, futárpostai szolgáltatások.

A szolgáltatási területek többségéhez képest a raktározási, valamint a rakománykezelési szolgáltatások piacán jóval kevesebb számú vállalat működik, 2009-ben számuk egyik területen sem érte el az 500-at. Ennek egyik oka, hogy a termeléssel foglalkozó nagyobb vállalatok jellemzően maguk tárolják készleteiket, számos esetben annak elosztását és továbbszállítását is a vállalaton, illetve a vállalatcsoporton belül végzik. Ezzel ellentétben a postai, futárpostai szolgáltatások, illetve a nagyobb mennyiségű áru (külső elosztó egységek közötti) közúti szállításánál jellemzőbb a külső szolgáltató igénybevétele.

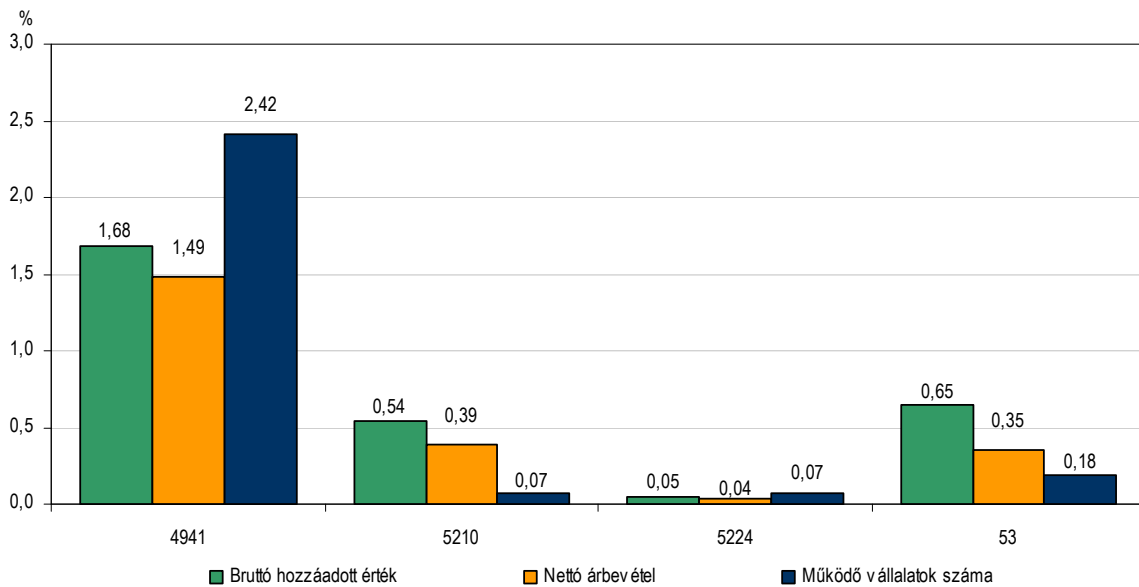
8) A TEÁOR'08 szerint a „H” nemzetgazdasági ágba a következő ágazatok tartoznak: 49 Szárazföldi, csővezetékű szállítás; 50 Vízi szállítás; 51 Légi szállítás; 52 Raktározás, szállítást kiegészítő tevékenység; 53 Postai, futárpostai tevékenység

A működő vállalatok számát elemezve mind a négy területre egységesen elmondható, hogy a piaci szereplők legnagyobb arányban a 10 főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozások köréből kerülnek ki. Arányuk a raktározás, tárolás területét leszámítva 90 százalék feletti.

Bár a megfigyelésbe bevont szolgáltatáscsoportok közül súlyát tekintve a közúti áruszállítás a legjelentősebb, a szakágzatba sorolt működő vállalatok száma évről évre fokozatosan csökken, míg a többi területen 2009-ben több vállalat működött, mint egy évvel korábban. Ezzel párhuzamosan a szállítási, raktározási szolgáltatások 2009-es teljesítmény adatai elmaradnak a megelőző év értékétől, ami részben a 2008 őszi kibontakozó világgazdasági válság hatásának, részben a szállítási piac szerkezetében végbemenő változásoknak, átrendeződésnek tudható be.

9. ábra

A „H” nemzetgazdasági ág megfigyelt területeire vonatkozó főbb gazdasági mutatók nemzetgazdasági részaránya, 2009

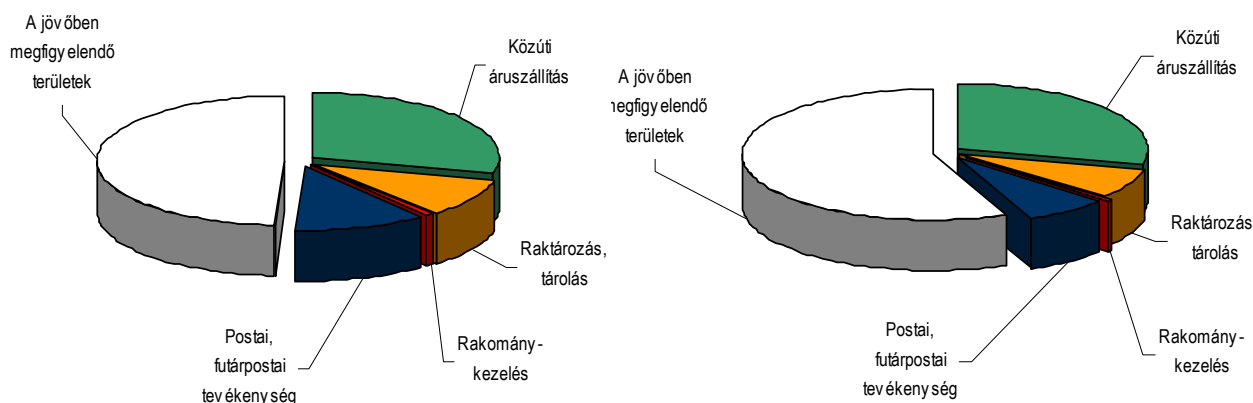

A teljesítmény szerinti rangsorban a közúti áruszállítási szolgáltatás a legjelentősebb, nemzetgazdasági szintű bruttó hozzáadott érték részaránya 1,7, nettó árbevételaránya pedig 1,5%. Ezt követi a raktározási és a postai, futárpostai tevékenység, amelyek arányaikban nagyjából hasonló szerkezetűek. A működő vállalatok száma e két területnél nemzetgazdasági szinten alacsony, nem éri el a 0,1, illetve 0,2%-ot. Nettó árbevétel arányuk azonban jóval magasabb – közel 0,4% –, bruttó hozzáadott értékből való részesedésük pedig ennél is több, meghaladja a 0,5, illetve a 0,6%-ot. Koncentráltság és hatékony termelés jellemzi e területeket. A rakománykezelés – mint a szállítási tevékenységeket kiegészítő szolgáltatás – jellegénél fogva nemzetgazdasági szinten éppúgy, mint szakágon belül a legalacsonyabb részarányt képviseli. Egyik vizsgált makrogazdasági mutató értéke sem éri el a 0,1%-ot, így e terület nemcsak a cégek számát tekintve, hanem teljesítménymutatói terén is kevésbé jelentős.

A fenti sorrend a „H” Szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágon belüli bruttó hozzáadott érték és nettó árbevétel arányokban is jól kirajzolódik. A közúti áruszállítási szolgáltatások a nemzetgazdasági ág egyharmadát adják, a raktározási és postai, futárpostai tevékenységek hasonló – 7 és 11% körüli – súlyt képviselnek, míg a rakománykezelés alig éri el az 1%-os mértéket.

Bruttó hozzáadott érték megoszlása, 2009

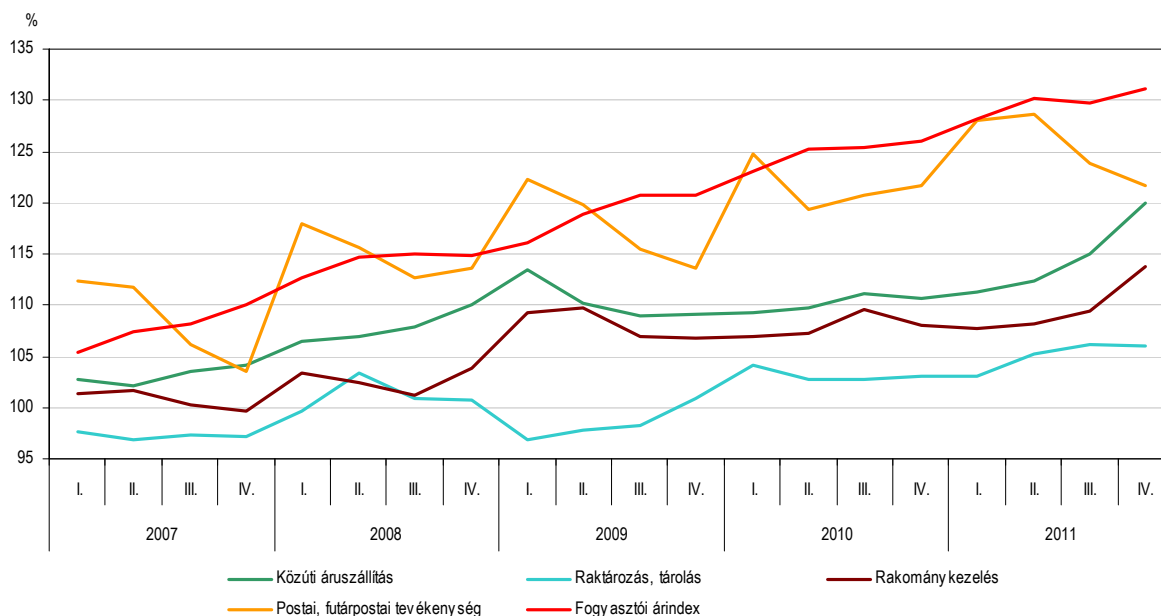
Nettó árbevétel megoszlása, 2009

A „H” nemzetgazdasági ágba tartozó tevékenységek teljes köréből az ármelegfigyelésbe bevont ágazatok együttesen a bruttó hozzáadott érték 51, míg a nettó árbevétel 43% körüli hányadát fedik le. Ezek az értékek az Eurostat módszertana alapján egyelőre elmaradnak a nemzetgazdasági ág szintű összetett árindex számításához elvárt minimális, 80%-os határértéktől.

Az árak negyedéves változását tekintve mindössze a postai, futárpostai tevékenységek aggregált árindexe haladja meg időnként a fogyasztói árváltozás mértékét. A többi területen összességében a szolgáltatások árai hasonló tendenciát követnek, jóval elmaradva a fogyasztói árakban bekövetkező növekedéstől. Éves átlagokat vizsgálva azonban nincs kiemelhető összefüggés az egyes területek idősorainak alakulásában.

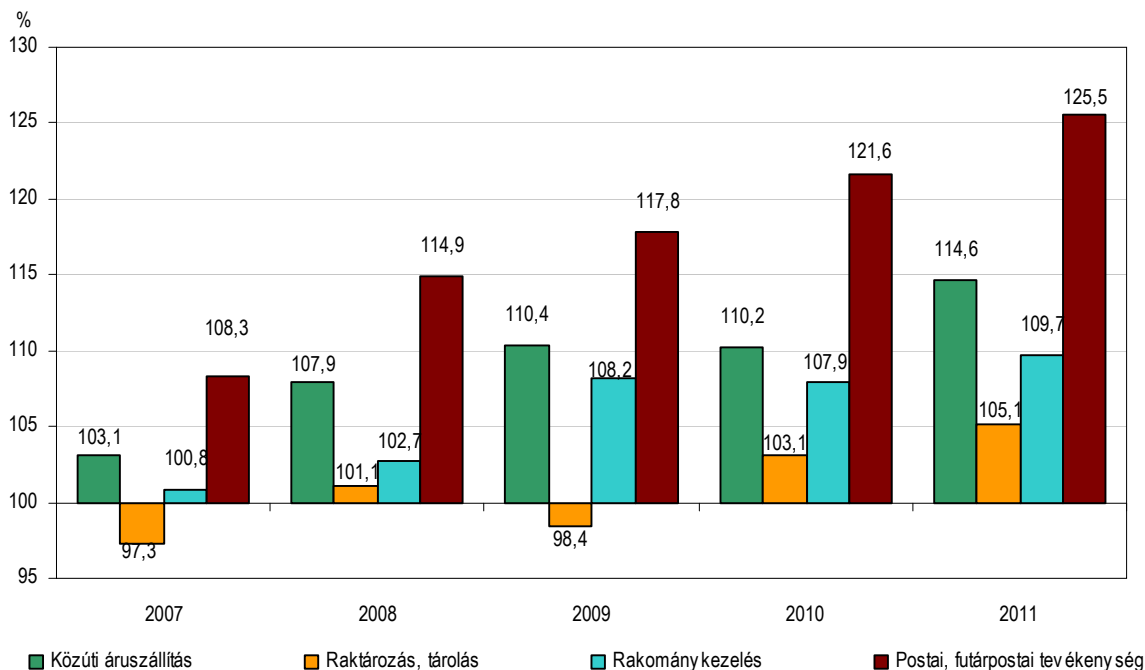
A szállítási, raktározási szolgáltatások negyedéves árindexei és a fogyasztói ár-index Magyarországon, 2007–2011 (2006=100)

A megelőző évhez képest egyedül a postai, futárpostai szolgáltatások árai nőttek folyamatosan az elmúlt öt évben, bár csökkenő mértékben. Tartós árcsökkenés azonban egyik területen sem volt, mindössze a raktározási szolgáltatások áraiban történt számottevő visszaesés, de a 2007-ben és 2009-ben bekövetkezett 2,7%-os árcsökkenést a következő évben legalább 4%-os áremelkedés követett.

12. ábra

Szállítási, raktározási szolgáltatások éves árindexei Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

Az előzőek alapján általánosságban elmondható, hogy a „H” nemzetgazdasági ágba tartozó szállítási, raktározási szolgáltatások tevékenységeinek kibocsátási egy-ségárait hosszú távon a növekvő tendencia jellemző.

1.1. Közúti áruszállítás (4941)

A közúti áruszállítás esetében a piacon működő vállalatok nemzetgazdasági ágon belüli részaránya jelentős, meghaladja az 50%-ot. Ezzel szemben a bruttó hozzáadott érték, valamint a nettó árbevétel részaránya alacsonyabb, nem egészen 30%-os, így piacát a szállítás, raktározás többi tevékenységéhez viszonyítva alacsonyabb koncentrálttság jellemzi.

Az erős piaci verseny hatására a közúti áruszállításra jellemző tendencia, hogy a cégek tevékenységüket gyakran csomagban, komplex logisztikai szolgáltatásként végzik, minek keretében a teljes szállítmányozási folyamat megszervezéséről gondoskodnak. A partnerek sok esetben kötnek hosszabb távú keretszerződéseket, amelyekben az igénybevett szolgáltatásokkal együtt rögzítik az árakat, illetve azok esetleges változásának módját is. Ezzel párhuzamosan a fuvarozási ügyletek további jelentős része egyedi, esetleg egyszeri szerződés – az ügyfél, valamint a szállítandó áru speciális igényei szerint.

A közúti áruszállítási szolgáltatásoknál főleg nemzetközi viszonylatban jellemző a terítő és gyűjtőfuvarok szervezése. Ilyenkor egy adott gépjármű nem egyetlen rakományt, illetve nem kizárólag két meghatározott település között fuvaroz, hanem egy-

szere több megrendelőnek, több célállomást is érintő szállítást végez – vagyis teríti a rakományt. Emellett a fuvarozó a már folyamatban lévő ügylet közben vagy annak lebonyolítását követően újabb árut vesz magához, ami meghatározza a további fuvarirányt. A gépjármű így hosszabb útvonalon, célzottan több települést, esetleg országot is érinthet, mielőtt visszakanyarodna telephelyére.

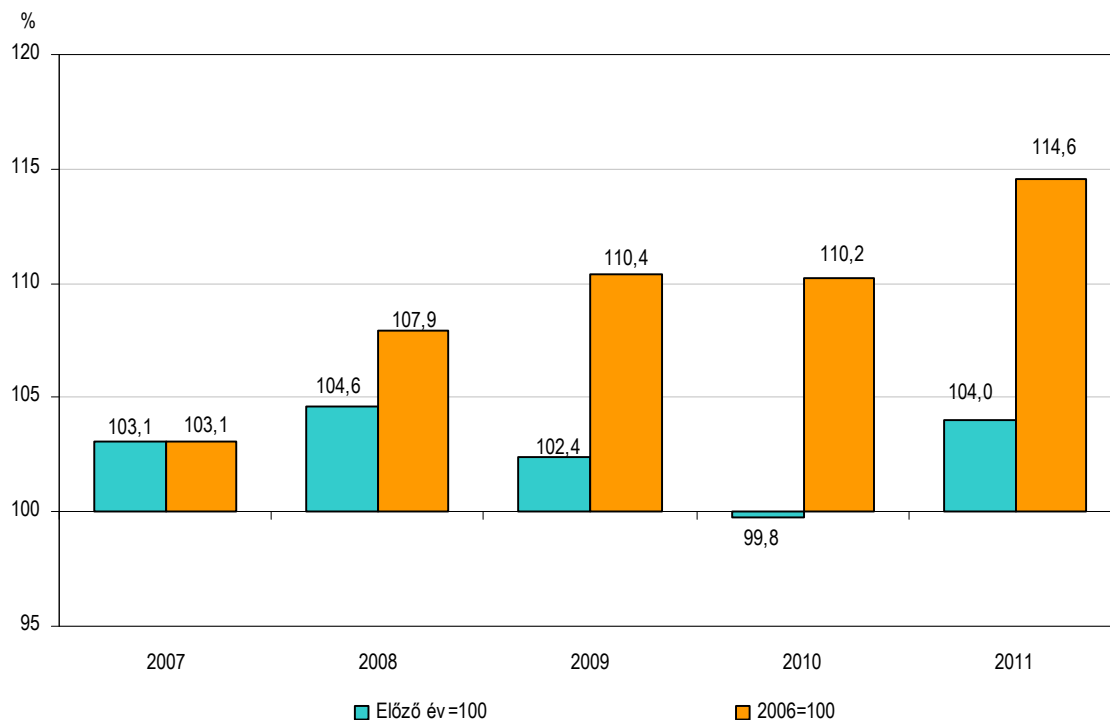
Az áruszállítási szolgáltatások legfontosabb ármeghatározó tényezőinek a termék jellege, a szállítandó áru mennyisége, a szállítás iránya és távolsága, valamint a szállítóeszköz típusa tekinthető. Az egységárak meghatározására leginkább az egységértékmódszer és a reprezentatívnak tekintett szerződések árazása alkalmazható. Ez utóbbi valós tranzakciós árakat tartalmaz, ahol a szerződés megkötésekor vagy megújításakor rögzítik az alku során meghatározott árakat a teljes időtartamra vonatkozóan, illetve hosszabb távú keretszerződés esetén a szerződés feltételrendszere alapján az egyes megfigyelési időszakokban is változhatnak az árak.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A közúti áruszállítás terén az elmúlt öt évben mérsékelt és egyenletes áremelkedés figyelhető meg. 2010-ben a megelőző évhez képest volt ugyan egy kisebb, 0,2%-os árcsökkenés, 2011-ben azonban a szolgáltatások árai tovább emelkedtek, így a megfigyelési időszak végén – éves indexeket alapul véve – összességében 14,6%-kal haladták meg a 2006-os átlagot.

13. ábra

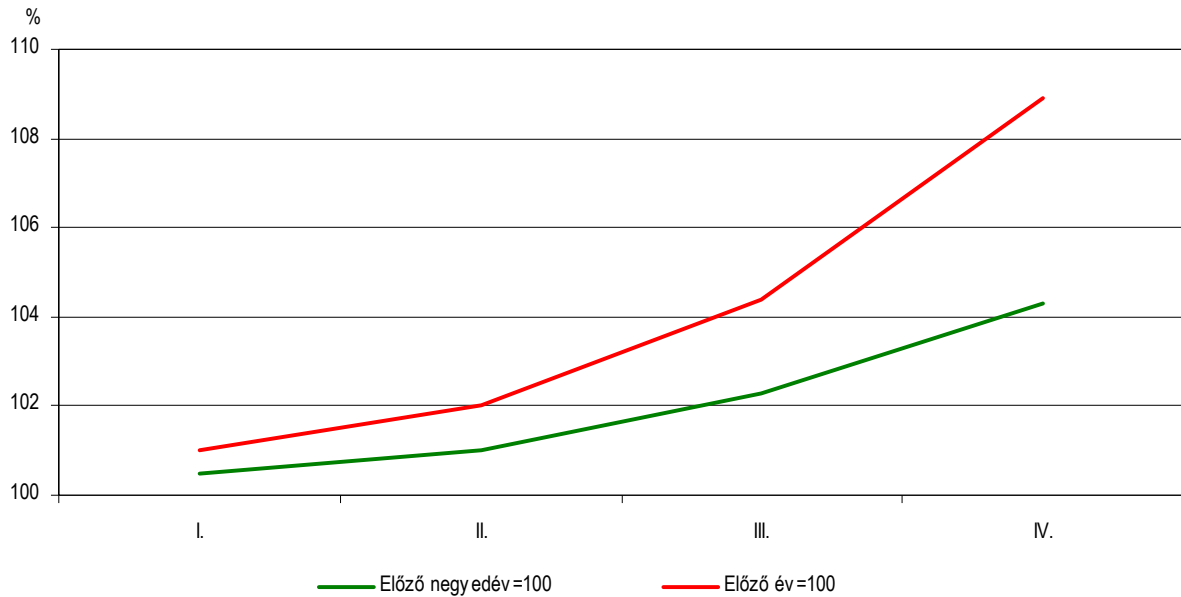
A közúti áruszállítás éves árindexei Magyarországon, 2007–2011

2011 folyamán a fuvarozási szolgáltatások árindexeiben az előző negyedévekhez képest – éppúgy, mint a megelőző évhez viszonyítva – gyorsuló növekedés figyelhető meg. A negyedéves áremelkedés 4,3%-kal az év végén érte el csúcspontját, ami az előző év átlagához képest 8,9%-os árnövekedést jelent.

14. ábra

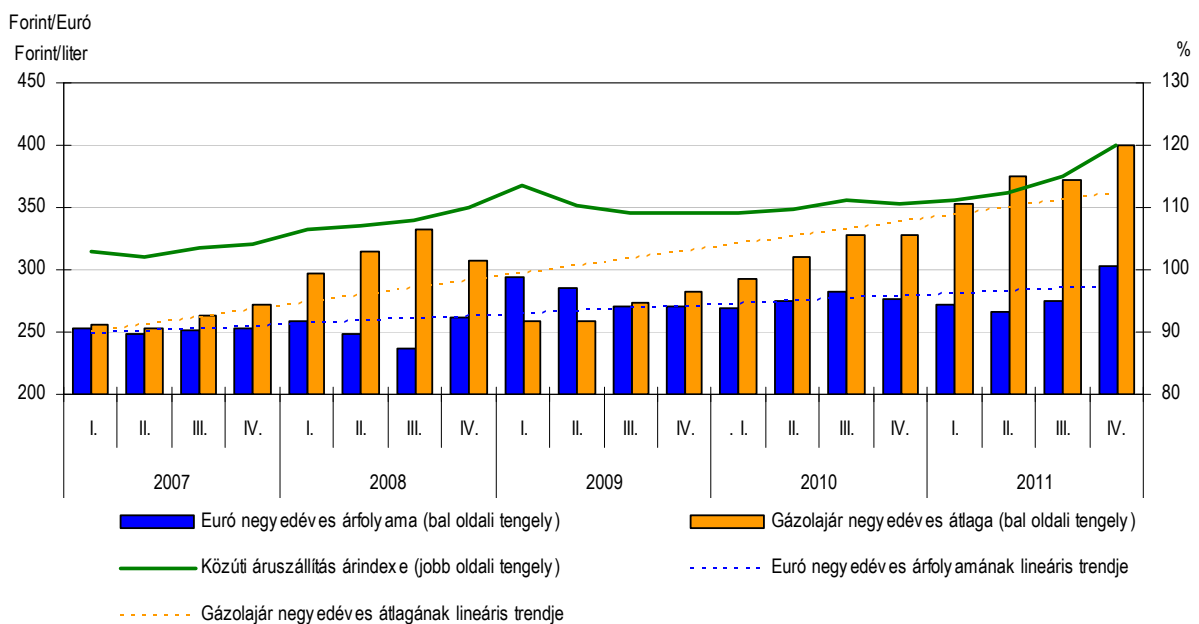
A közúti áruszállítás negyedéves árváltozása Magyarországon, 2011

Az áruszállítási szolgáltatások áraiban bekövetkező változások okait elemezve két ármeghatározó tényezőt érdemes kiemelni. Mint fontos inputtényező, a gázolajár jelentős mértékben befolyásolhatja a közúti áruszállítás árainak alakulását. A gázolajár emelkedéséből fakadó költségnövekedést azonban a fuvarozó cégek megfelelő készletezési politikával, valamint a környező országok gázolajárának figyelembe vételével valamelyest tompíthatják. Ebből adódóan az árak alakulására az euró árfolyamában bekövetkező változások hatása a meghatározóbb, ami a hazai vállalatok nemzetközi piacokon való egyre bővülő áruszállítási tevékenységének tudható be.

15. ábra

A közúti áruszállítás negyedéves árindexei az euróárfolyam, valamint a gázolajár tükrében Magyarországon, 2007–2011 (2006=100)

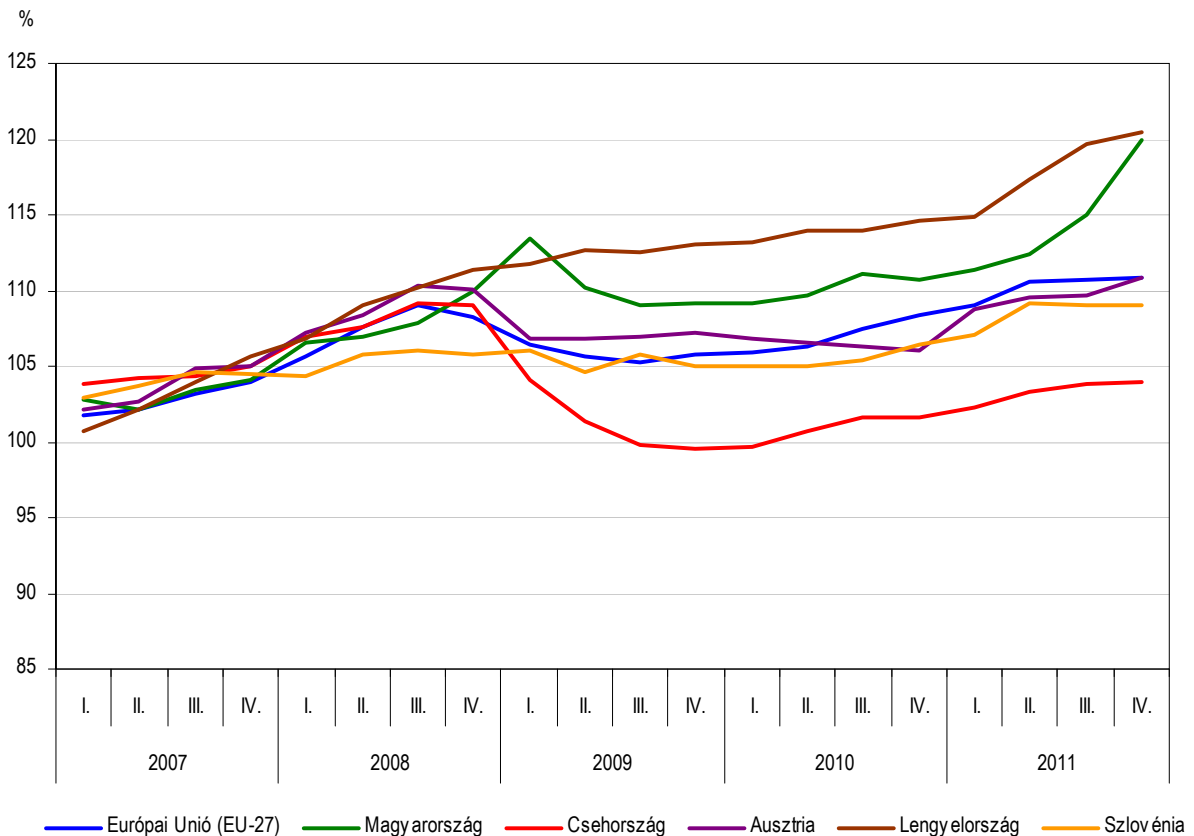

Kitekintés Európába

Az uniós adatokat figyelembe véve Magyarország közúti áruszállítási árindexei jól követik az EU többi országában is megfigyelhető tendenciát. A válság következtében a legtöbb ország fuvardíjai csökkentek, a visszaesést azonban a gazdasági konjunktúra beindulásával fokozatos növekedés követi.

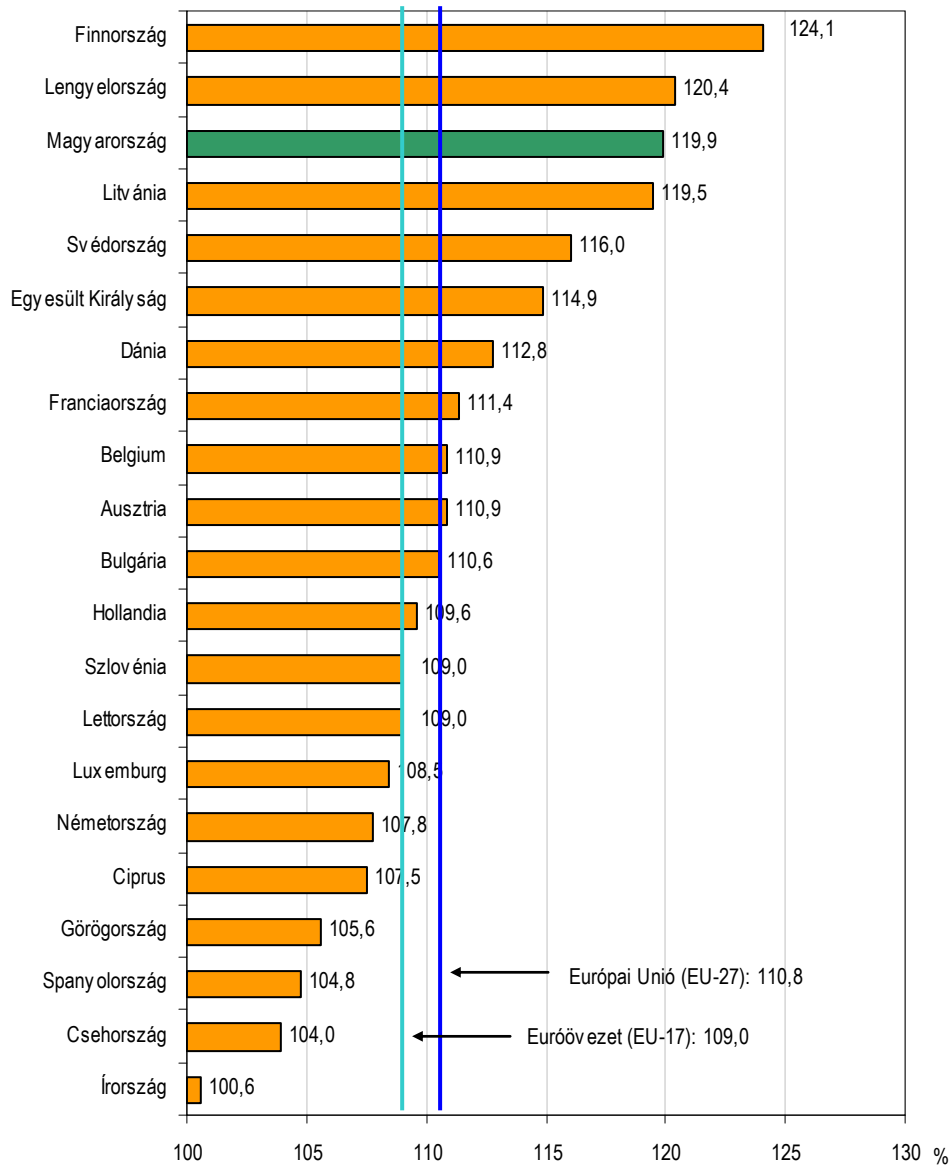
16. ábra

A közúti áruszállítás negyedéves árindexei az Európai Unióban, Magyarországon és a környező országokban, 2007–2011
(2006=100)

Régiós szinten a rendelkezésre álló adatok szerint csupán a lengyelországi árakban nem volt visszaesés, 2006 óta töretlen árnövekedés jellemzi a közúti áruszállítás területét. A 2006. évi bázisadatokhoz képest 2009-től a legkisebb eltérést Csehország árindexei mutatják, a megfigyelési időszak utolsó negyedévében mindössze 4,0%-os az emelkedés.

A közúti áruszállítás árindexei az Európai Unióban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

Hazánkban a fuvarozás kibocsátási árainak növekedése 2011-ben jelentősen, 9 százalékponttal haladja meg az uniós átlagot (11%). Az éven belüli gyorsuló ütemű növekedés következtében év végére az árindex értéke megközelíti a régiós szinten legdinamikusabban növekvő Lengyelországét (20%), amelynél a 2006-os bázishoz képest csak Finnországé (24%) jelentősebb.

1.2. Raktározás, tárolás (5210)

A raktározási, tárolási szolgáltatások esetében jóval alacsonyabb a működő vállalkozások száma, és piaca jóval koncentráltabb, mint a közúti áruszállításé. A tevékenység sajátossága, hogy alapvetően nemcsak a tényleges raktározást foglalja magába, hanem a hozzá szorosan kapcsolódó egyéb szolgáltatásokat is, mint például az áru ki- és betárolása, a raktárakon belüli anyagmozgatás, esetleges speciális tárolási

igények, a komissiózás és csomagolás, valamint a mindeközben felmerülő adminisztrációs terhek.

Fontos ármeghatározó tényező az elhelyezendő áru jellege, amely alapján határozza meg a szükséges raktár típusát. Emellett jelentősen befolyásolhatja az árakat az áru mennyisége, a raktározás időtartama, valamint a raktárépület földrajzi elhelyezkedése és infrastrukturális jellemzői. Mindezek alapján a raktározási szolgáltatások árváltozásának megfigyelésénél leginkább az egységértékmódszer, valamint a reprezentatívnek tekintett szerződések árazása alkalmazható.

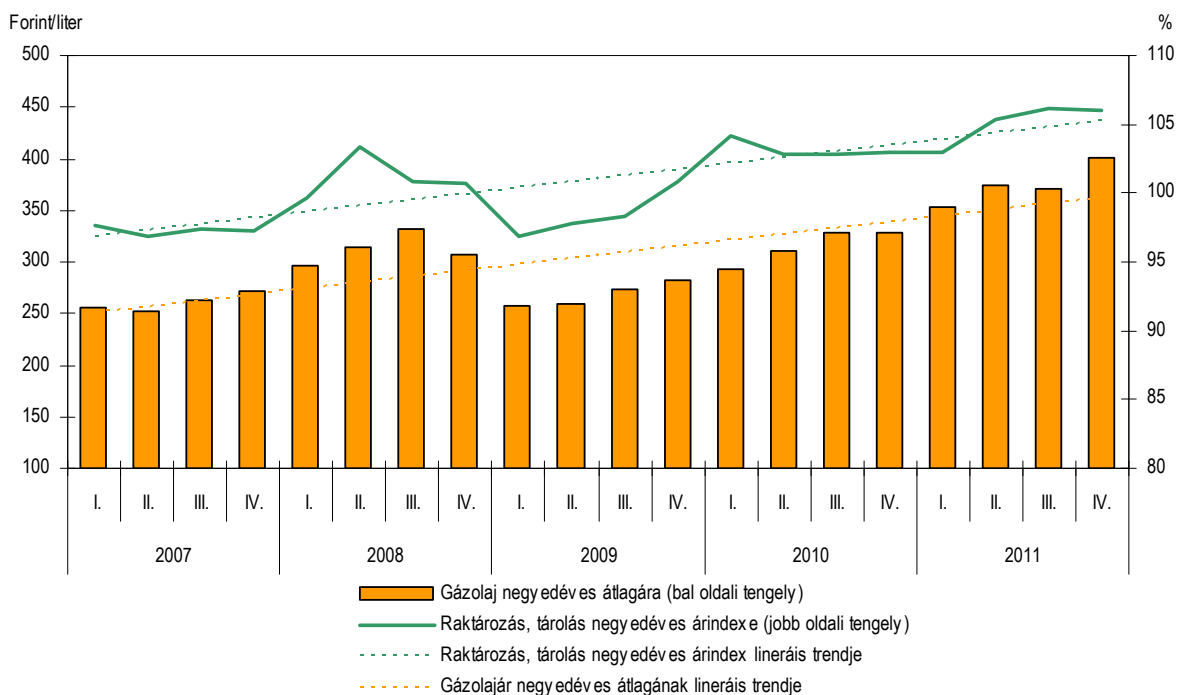
Árváltozás szempontjából a piaci részesedést figyelembe véve kiemelkedő jelentőségűek a folyékony és gáznemű áruk tárolásával, azon belül is a gáztárolással foglalkozó vállalatok. A raktározási, tárolási szolgáltatások árainak együttes alakulásában – tekintettel a területen jelen lévő vállalatok számosságára, valamint árbevétel tömegére – fontos szerepe van még a speciális elhelyezést nem igénylő termékfélék tárolásának. Külön kategóriát képeznek továbbá a hűtőházak és a gabonátárolók, azonban mint speciális raktárak, az árváltozás szempontjából összességében már kevésbé meghatározóak.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A raktározási, tárolási szolgáltatások árai érzékenyen reagálnak a piaci változásokra, szorosan követve a megbízói oldal változó elvárásait és igényeit. A már megkötött szerződések tekintetében is igényfelmérés, folyamatos piacvizsgálat és tendereztetés jellemzi a piacot, ami az árak folyamatos mozgását eredményezi. Emiatt az elmúlt öt év szolgáltatási árai éves szinten is változó tendenciát követnek, igazodva a szállítás, raktározás piacát jelentős mértékben befolyásoló gázolajár alakulásához.

18. ábra

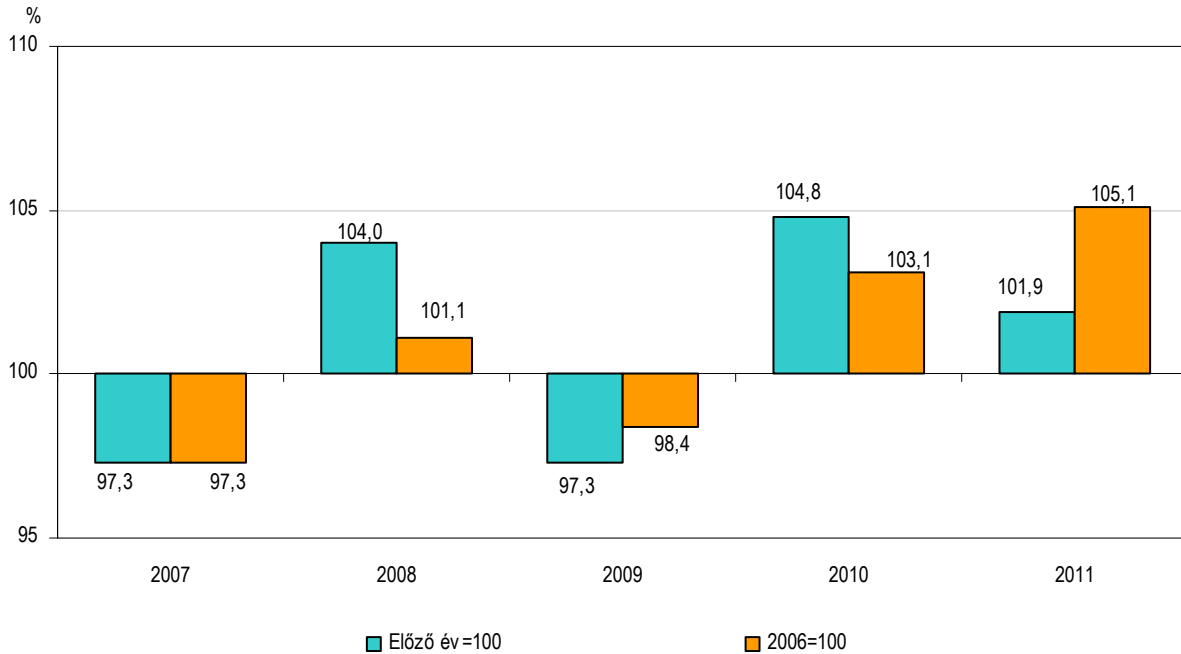
**A raktározás, tárolás negyedéves árindexei
és a gázolajár alakulása Magyarországon, 2007–2011**
(2006=100)

Az elmúlt öt év folyamán, éves szinten a raktározás, tárolás terén a legnagyobb árváltozás 2010-ben volt, a megelőző évhez képest 4,8%-os emelkedéssel. Ezt követően 2011-ben kisebb mértékben, 1,9%-kal nőttek a kibocsátási árak, ami 2006-hoz képest összességében alig több mint 5%-os áremelkedést jelent.

19. ábra

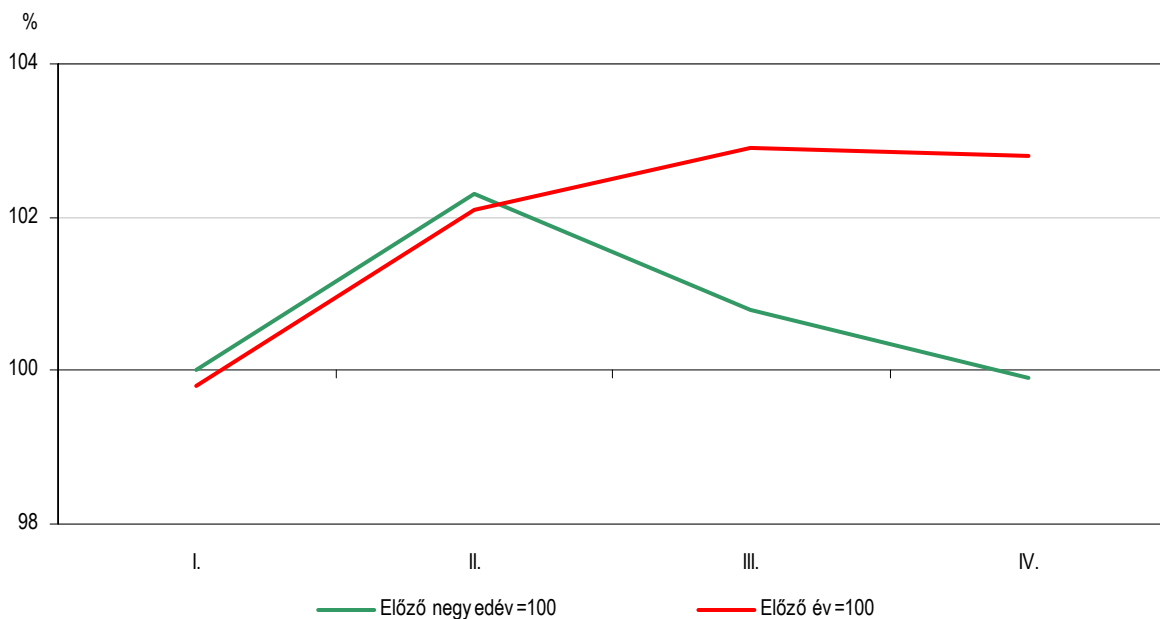
A raktározás, tárolás éves árindexei Magyarországon, 2007–2011

Éven belül nagyobb mértékű áringadozás általában az év első felében következett be, az ezt követő változás általában kismértékű. 2011 második negyedévében a megelőző évhez képest 2,1%-os árnövekedés volt, aminek lendülete az év második felében fokozatosan csökkent.

20. ábra

A raktározás, tárolás negyedéves árváltozása Magyarországon, 2011

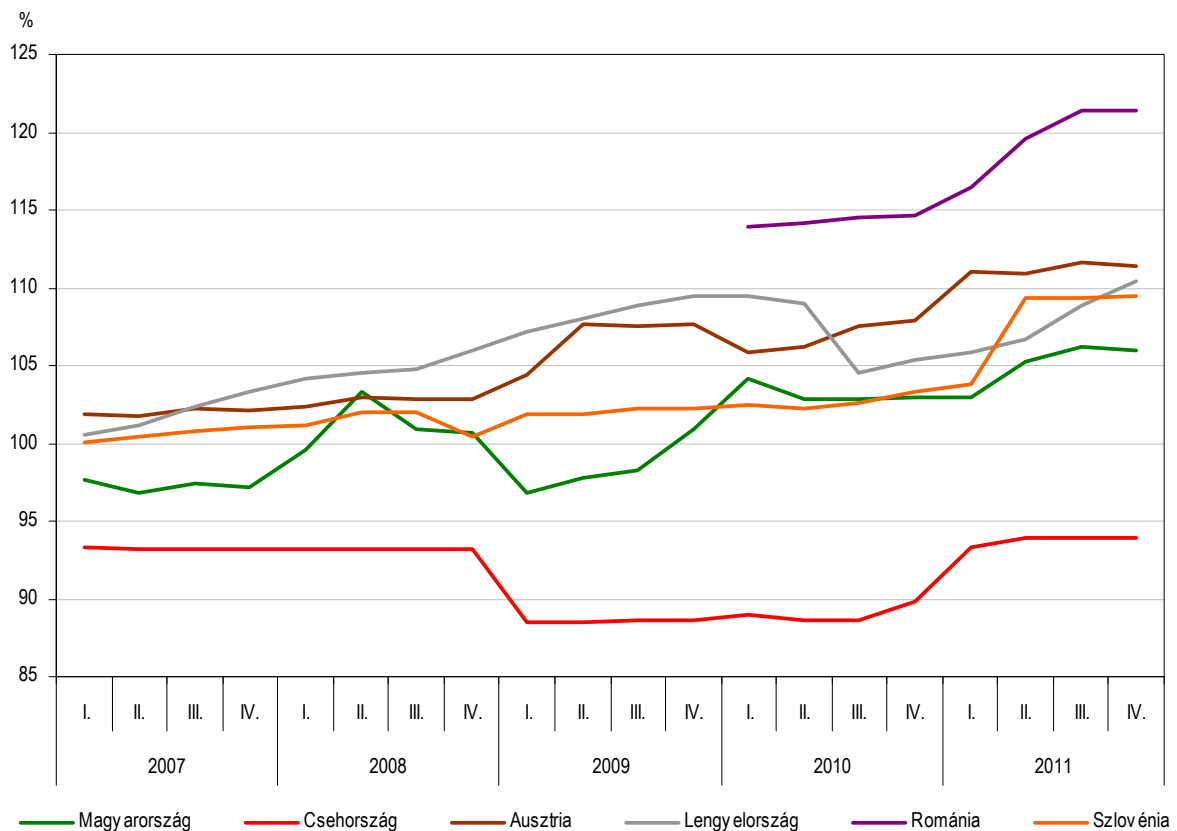

Kitekintés Európába

A raktározás, tárolás tevékenységeinek magyarországi árindexe inkább a pozitív intervallumban mozgott, régiós szinten mégis alacsonynak számít. Az elmúlt évben mindössze a csehországi árindex értéke volt alacsonyabb: 2011 IV. negyedévében a kibocsátási árak 2006-hoz képest 6,1%-os csökkenést mutattak. Ezzel szemben a legnagyobb áremelkedés Romániában történt, ahol 2010. I. negyedévtől kezdték el publikálni a szolgáltatások kibocsátásiár-indexeit. Itt a raktározás, tárolás átlagos ár-változása már 2010-ben 10% feletti volt, 2011 végére pedig meghaladta a 20%-ot.

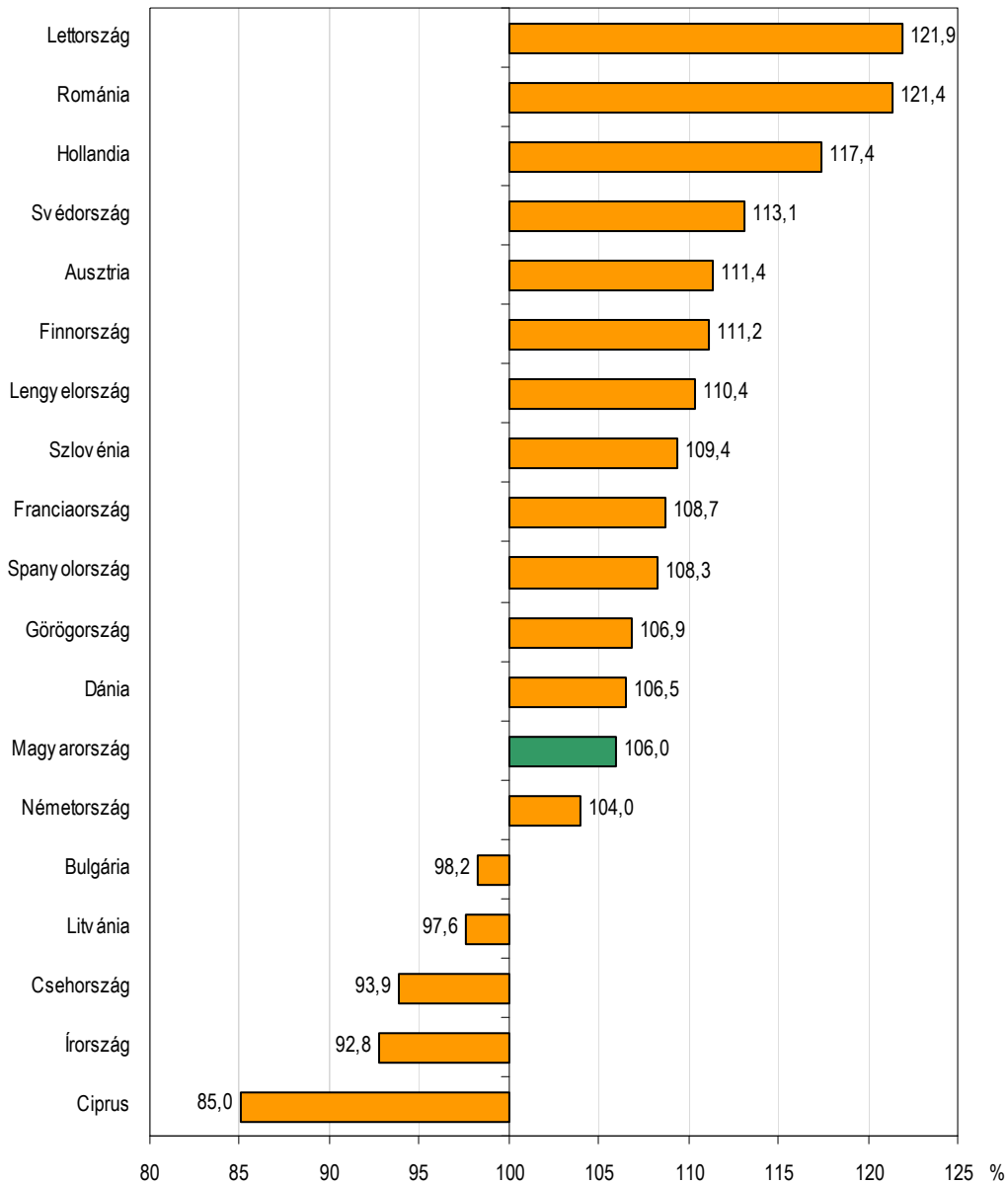
21. ábra

**A raktározás, tárolás negyedéves árindexei
Magyarországon és a környező országokban, 2007–2011**
(2006=100)

Összességében megállapítható, hogy hazánkban a raktározási szolgáltatások piaci áaira a lassúbb növekedés volt a jellemző. 2011 IV. negyedévében a 2006-os bázishoz képest mindössze Németországban volt alacsonyabb mértékű az áremelkedés, amely 2 százalékponttal maradt el a hazai értéktől. Emellett több országban is árcsökkenés figyelhető meg a bázisidőszakhoz képest, a legnagyobb mértékben Ciprus esetében, ahol a raktározási szolgáltatások kibocsátási árindexe 2010 I. negyedéve óta változatlan.

A raktározás, tárolás árindexei az Európai Unióban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

1.3. Rakománykezelés (5224)

A „H” nemzetgazdasági ágon belül a rakománykezelési szolgáltatások képviselik a legkisebb részarányt mind a nettó árbevétel, mind pedig a működő vállalatok számát tekintve. Ennek legfőbb oka, hogy az ide sorolt tevékenységek jellemzően kiegészítik a szállítási, raktározási szolgáltatásokat.

A rakománykezelés a különféle szállítási eszközök közti átrakodási tevékenységeket foglalja magába, mint például a vasúti, a közúti, a vízi, valamint a légi teherszállítási eszközök közti direkt rakodási szolgáltatásokat. Mivel e tevékenységek jelentős hányadát a közúti áruforgalom más szállítóeszközre, vagy arról való átrakodása teszi ki, ezért e terület szoros kapcsolatban áll a közúti áruszállítással. Ezt a szolgáltatási árakban bekövetkező változások is jól tükrözik. Emellett a rakománykezelési szolgál-

tatásoknál is fontos szerepe van a megbízói oldal igényének és a termelő vállalatok adott időszaki szállítmányozási szokásainak – milyen eszközzel és hány elosztón keresztül szállítanak –, valamint mennyire éri meg számukra kombinálni a különböző szállítási módokat.

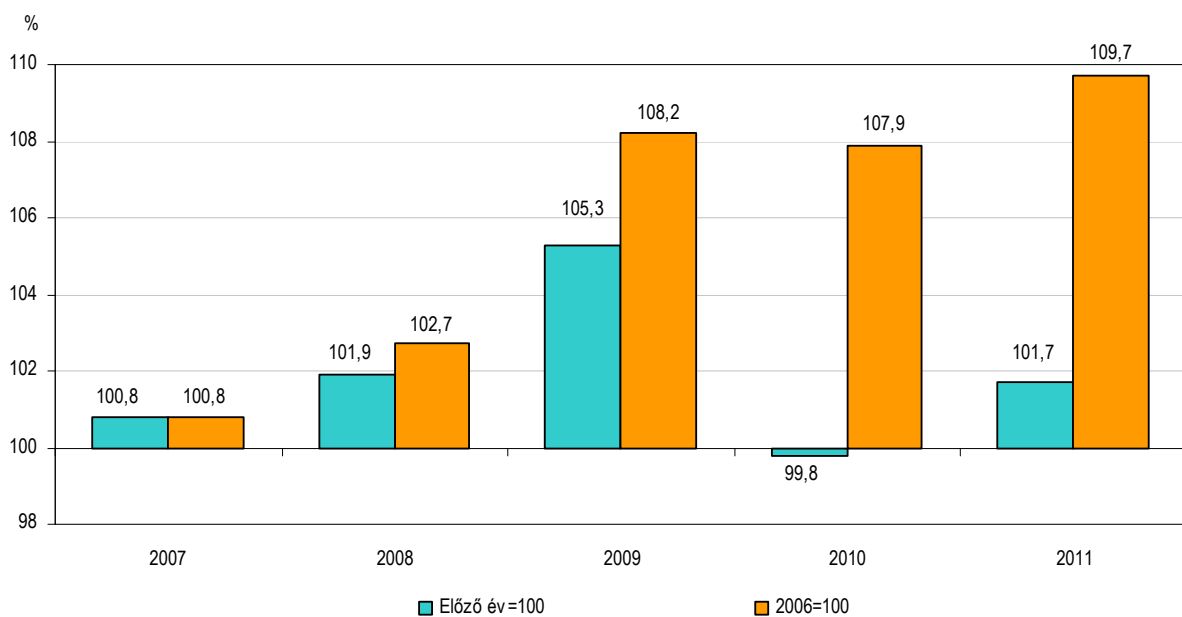
Az ármegfigyelés szempontjából az árazási módszerek közül e területen leginkább az egységértékmódszer, valamint a munkaidő-ráfordításon alapuló árazás alkalmazható. A legjellemzőbb ármeghatározó tényezők az átrakott termékek jellege, tömege, mennyisége, a szállító eszközök típusa és a munkavégzés körülményei, illetve, hogy a rakodást kézzel vagy gépi eszközzel végzik-e.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

Az elmúlt öt évet tekintve a rakománykezelési szolgáltatások éves átlagos árváltozását a fokozatos növekedés jellemzi. 2010-ben a megelőző évhez képest ugyan volt egy kisebb megtorpanás – 0,2%-kal mérséklődtek a kibocsátási árak –, ezt azonban 2011-ben ismét emelkedés követte. Így összességében a rakománykezelés árai 2006-hoz képest 9,7%-kal nőttek.

23. ábra

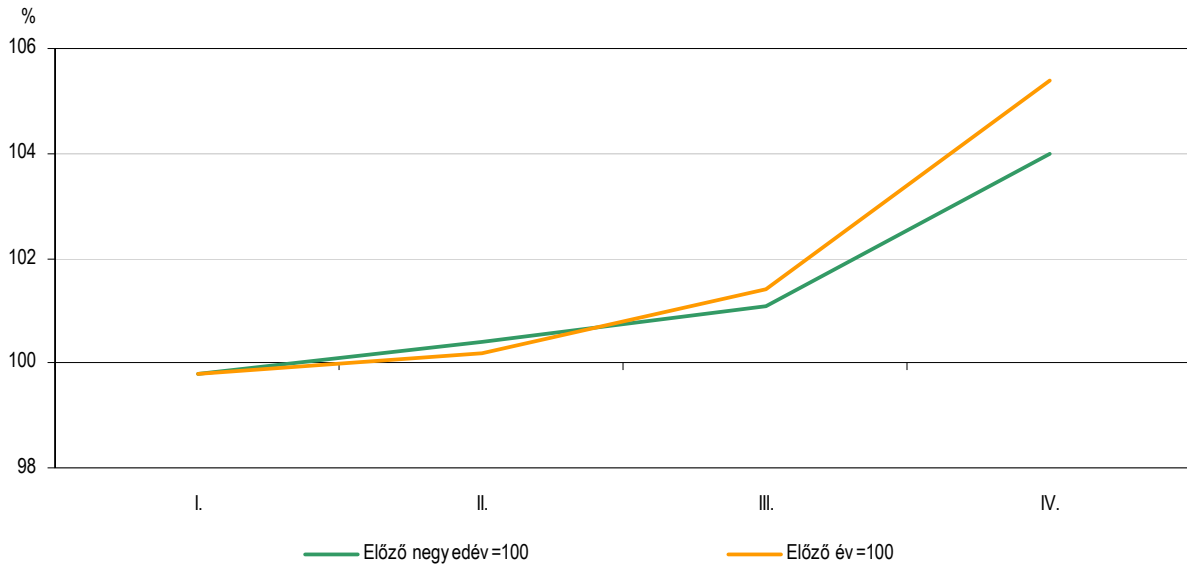
A rakománykezelés éves árindexei Magyarországon, 2007–2011

Negyedéves szinten 2011-re a rakománykezelés területén – hasonlóan a közúti áruszállítás árindexeihez – gyorsuló növekedési ütem figyelhető meg. Az árak kezdeti mérséklődését fokozatos emelkedés követte, így a negyedik negyedévben a kibocsátási árak 4%-kal haladták meg az előző negyedév értékét, ami a 2010. évi átlaghoz képest 5,4%-os áremelkedést jelent.

24. ábra

A rakománykezelés negyedéves árváltozásai Magyarországon, 2011

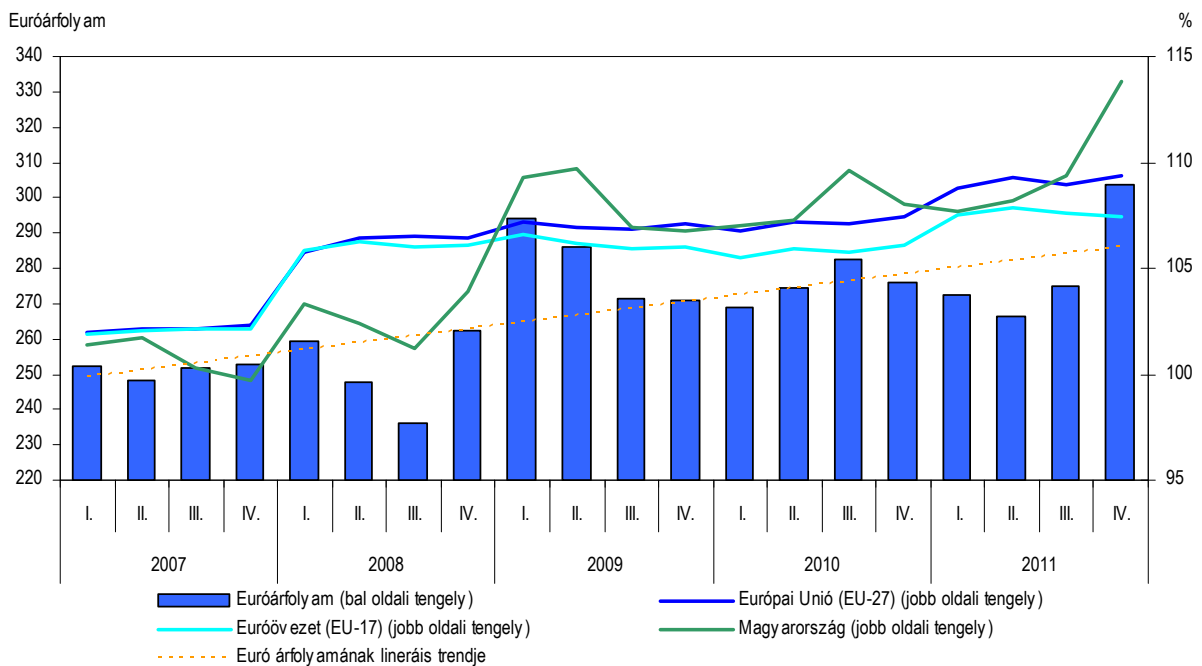

Kitekintés Európába

A rakománykezelés uniós aggregált árindexeire vonatkozóan megfigyelhető, hogy alakulásuk fokozatos, de lassú növekedést mutat. Ezzel ellentétben a hazai rakománykezelési szolgáltatások árváltozása ingadozó – igazodva az euró árfolyamában bekövetkező változásokhoz. Ennek hatására az áremelkedés mértéke a 2006. évi átlaghoz képest 2011 IV. negyedévében 13,8% volt, 4,4 százalékponttal meghaladva az uniós átlagot.

25. ábra

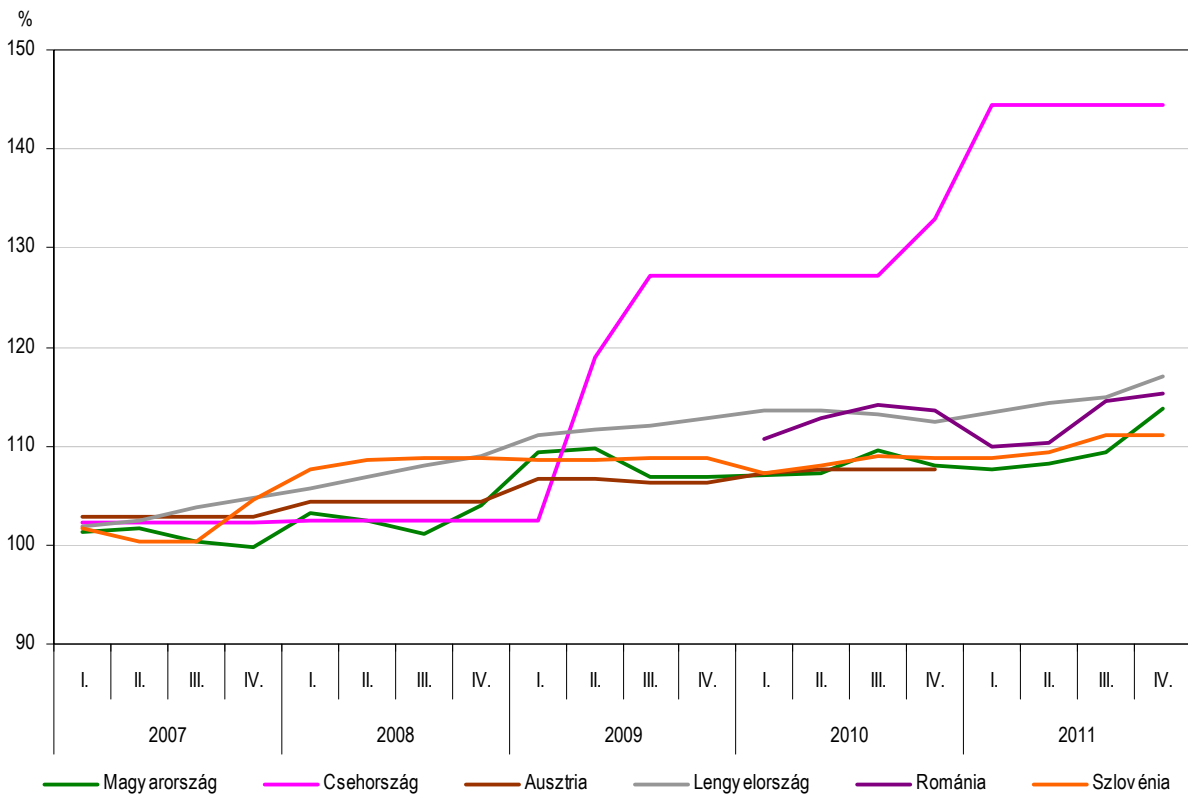
A rakománykezelés negyedéves árindexei Magyarországon és az Európai Unióban az euróárfolyam tükrében, 2007–2011 (2006=100)

Régiós szinten hazánk rakománykezelési árindexe a környező országokéhoz hasonló tendenciát mutat. Egyedül Csehország adata emelkedik ki, ahol az árváltozás mértéke a 2006-os átlaghoz képest már 2011 első negyedévében meghaladta a 40%-ot. Az árváltozás azonban nem egyenletes, nagyobb áremelésre általában az év első felében került sor.

26. ábra

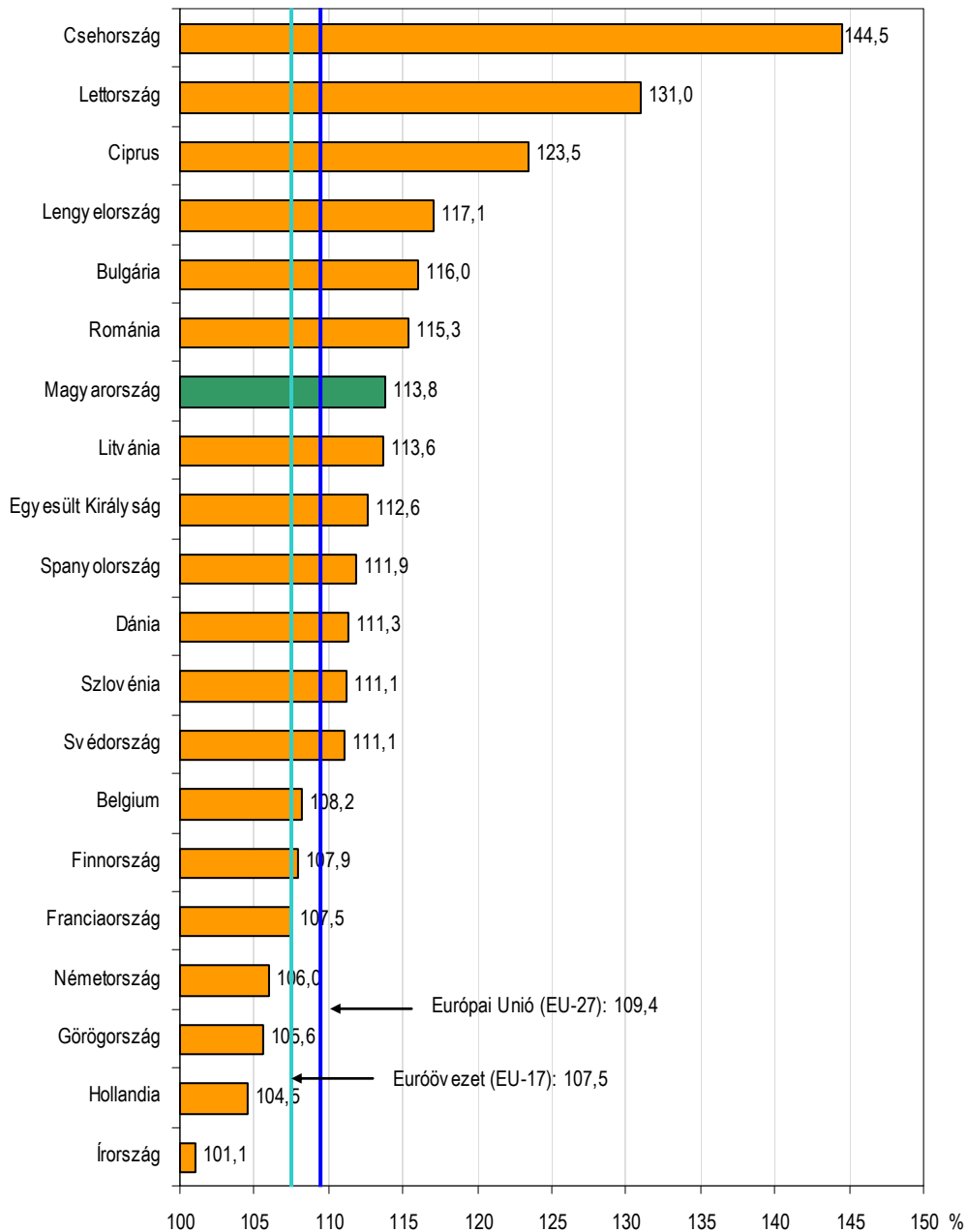
**A rakománykezelés negyedéves árindexei
Magyarországon és a környező országokban, 2007–2011
(2006=100)**

Számos európai ország adatsorával ellentétben hazánk rakománykezelési árainak változása ingadozó, nagyobb intervallumon belül mozog. A 2006. évi bázishoz viszonyítva 2011. IV. negyedévben a korábbiakhoz képest jóval nagyobb mértékű árnövekedés jellemezte, értékei nemcsak az uniós átlagot, de az EU fontosabb országainak árindex értékeit is meghaladta.

Ugyanebben az időszakban a legalacsonyabb árváltozás Írországban következett be: a kibocsátási árak 2011. IV. negyedévében alig több mint 1%-kal haladták meg a 2006-os átlagot.

A rakománykezelés árváltozása az Európai Unióban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

1.4. Postai, futárpostai tevékenység (53)

A „H” nemzetgazdasági ágba tartozó postai, futárpostai szolgáltatások két szakágazatba – a Postai tevékenység (egyetemes kötelezettséggel) és az Egyéb postai, futárpostai tevékenység – soroljuk.

A szolgáltatások díjait jogszabályi előírások figyelembevételével határozzák meg, amelyekre számos árbefolyásoló tényező hat.

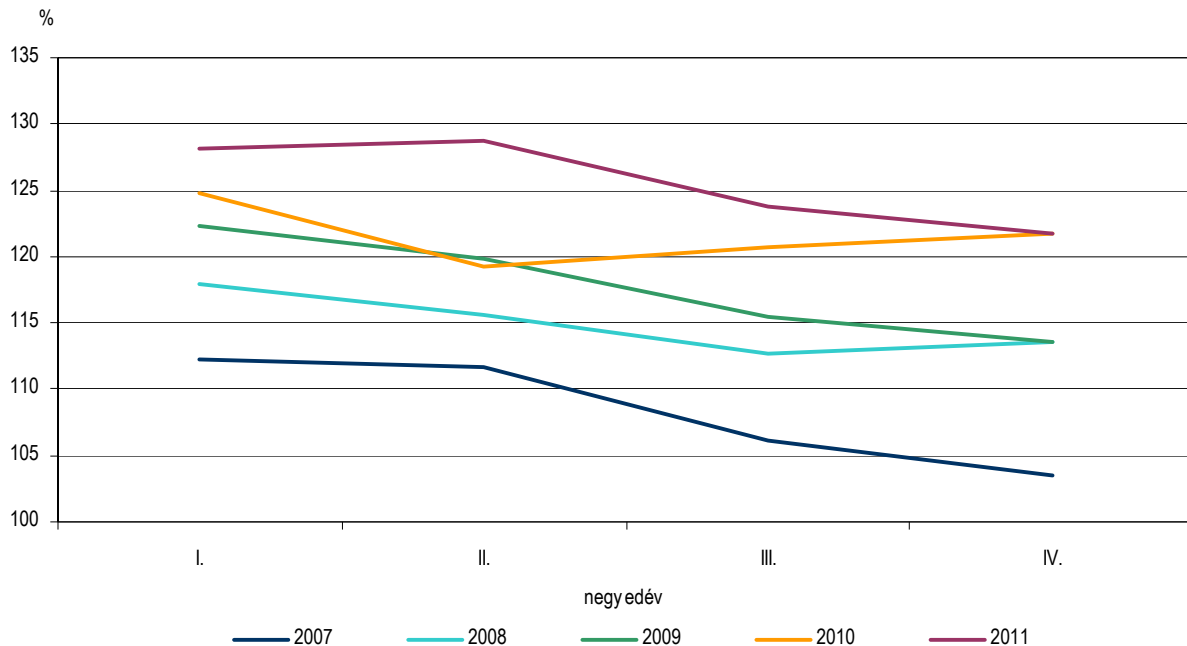
A napjainkra jellemző globalizáció és a szolgáltatások szabad áramlása e területen is markánsan érezteti hatását. Az ágazat küszöbön álló – 2013-tól teljes körűen érvényesíthető – liberalizációját néhány ország jogszabálya máris lehetővé teszi, mások fokozatosan térnek át a piaci verseny feltételeit követő szolgáltatásnyújtásra.

A megfigyelési időszakban Magyarországon csak egyetlen vállalat, a Magyar Posta Zrt. nyújtott egyetemes kötelezettséggel jellemezhető szolgáltatásokat, de az egyéb postai, futárpostai szolgáltatások piacán is jelentős árbevételt könyvelt el. Az utóbbi területen tevékenykedő többi vállalattal együtt 2009-ben az országos ágazati árbevétel 0,4%-át fedte le, a bruttó hozzáadott termékből való részesedése ennek közel a duplája (0,7% körüli) volt.

A posta legjellemzőbb szolgáltatásaira beérkezett adatokból számított viszonyszámok az egy küldeményre eső – egységértékmódszer szerint számított – nettó árak változását mutatják. A 2007 és 2011 közötti időszak egyes éveire vonatkozó idősor – 2010 kivételével – hasonló pályát követett: az árak minden évben meghaladták az előző év azonos időszak árait, ugyanakkor a magasabb első negyedévi értéket az év végig általában mérséklődés követte. Ez alapvetően az éves szerződések felülvizsgálatánál visszamenőleges hatállyal alkalmazott kedvezmények érvényesítését jelzi.

28. ábra

**Postai, futárpostai tevékenységek
negyedéves árindexei Magyarországon, 2007–2011**
(2006=100)

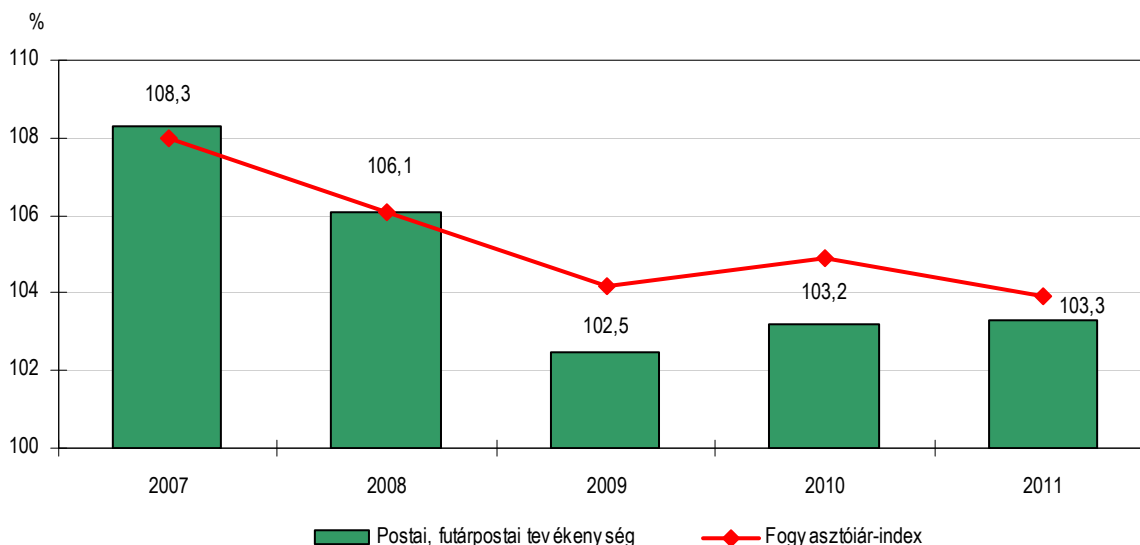
Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A vizsgált időszak öt évében az előző évhez viszonyított postai, futárpostai tevékenységek éves magyarországi árindexei jól követik a fogyasztóiár-index változását.

2009-et és 2010-et kivéve, amikor a fogyasztóiár-index értéke 1,7 százalékponttal haladta meg a kibocsátási árindexét, a két mutató között szinte alig mutatkozott különbség az árak átlagos növekedési ütemében. 2007 óta a postai, futárpostai szolgáltatások árindexe csupán a ciklus első évében haladta meg kissé a fogyasztóiár-index értékét.

A klasszikus postai tevékenységek (egyetemes kötelezettséggel) árindexeit adatvédelmi szempontok miatt önálló mutatóként nem közöljük.

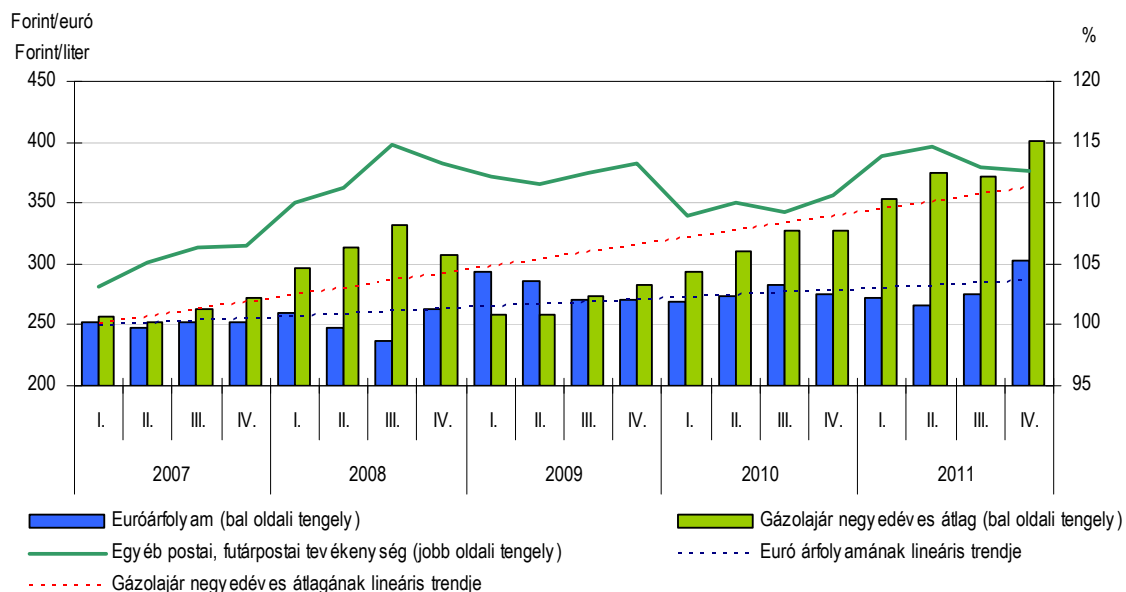
A postai, futárpostai tevékenységek éves árindex és fogyasztóiár-index alakulása, 2007–2011
(Előző év=100)

Az egyéb postai, futárpostai tevékenységet végző – a 2009. évi regiszterben nyilvántartott – szervezetek száma nem érte el a 1300-at, részesedésük a nemzetgazdasági szintű árbevételből és az alapáron számított GDP-ből igen csekély (0,07, illetve 0,06%) volt.

Az egységárak meghatározásánál leginkább az egységérték módszerét, valamint az ismétlődő szolgáltatások tranzakciós árait alkalmaztuk. Legjellemzőbb ármeghatározó tényezőként a kézbesítés módját, a küldemény sajátosságait, a szállítás irányát és távolságát, a szállítandó áru méretét és mennyiségét, valamint a szállítóeszköz típusát vettük figyelembe.

Egyéb postai, futárpostai tevékenységek negyedéves árindexei az euróárfolyam, valamint a gázolajár alakulásának tükrében Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

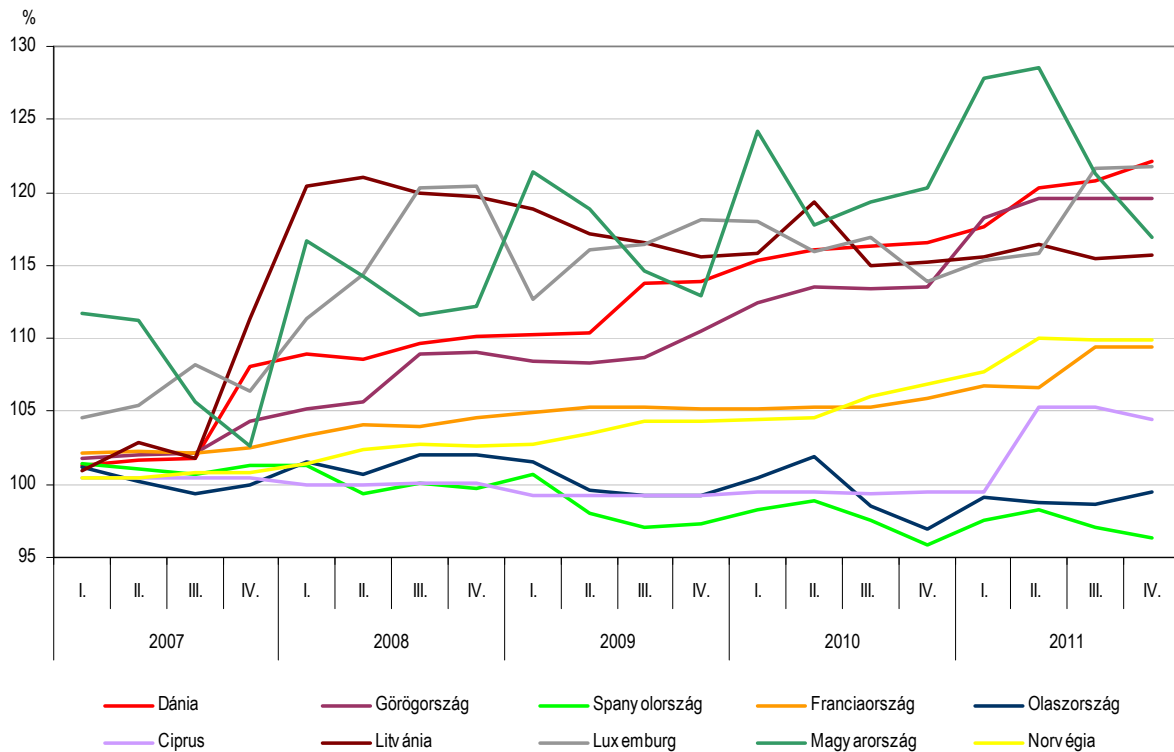
A futárpostai tevékenységek negyedéves átlagos árváltozásának és a forint-euró árfolyam alakulásának tendenciája a válság időszakában ellentétes irányba fordult. A futárposta szolgáltatásainak árazása hasonló a szállítási tevékenységekéhez: a díjszabásnál meghatározó az üzemanyagár alakulása, amit jól követ az árindexek negyedéves időszora.

Kitekintés Európába

Az Eurostat adatbázisában számos tagország postai, futárpostai tevékenységekre vonatkozó árindexe elérhető, azonban a B-B típusú EU-s aggregátum a kiadvány összeállításának időszakában még nem állt rendelkezésre. A magyar értékek valós tranzakciós árakon alapulnak, az egyes évek elején jellemzően inflációkövető szakágazati árnövekedés üteme a görög, a litván és a luxemburgi tendenciákkal együtt a leggyorsabb.

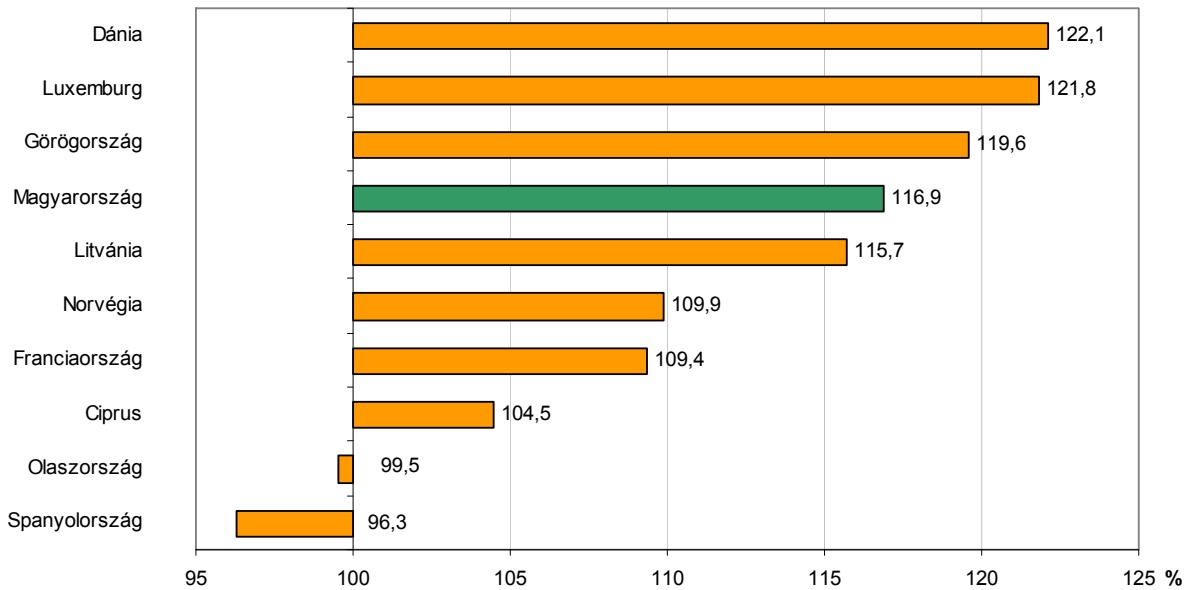
31. ábra

Postai, futárpostai tevékenységek szolgáltatási kibocsátási árainak indexei az Európai Unióban és Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

Az Eurostat honlapján elérhető B-B típusú indexek többek között Franciaország, Görögország és Norvégia esetében azt mutatják, hogy az árak jellemzően az év elején változnak, majd a további negyedévekben stagnálnak. Ez arra enged következtetni, hogy egyszerű listaár-megfigyelés (amely a kevésbé preferált ármegfigyelési módszerek közé tartozik), esetleg a partnerekkel kötött szerződések inflációkövető átárázása történik (a szerződéseket jellemzően évente indexálják).

Postai, futárpostai tevékenységek kibocsátási árainak negyedéves indexei az Európai Unióban és Magyarországon, 2011. IV. negyedév (2006=100)

A megfigyelési időszak utolsó negyedévében Dánia és Luxemburg árainak emelkedése 2006-hoz viszonyítva gyakorlatilag azonos, 22% körüli volt, amihez képest a magyarországi árindex értéke 5 százalékponttal alacsonyabb. Hozzánk hasonlóan Litvánia árai is 16%-kal növekedtek. A nagyobb országok közül Franciaországban 10% körüli áremelkedés, míg Spanyolországban ezzel ellentétes tendencia tapasztalható – közel 4%-os árcsökkenés következett be. Olaszország és Spanyolország esetében az árak 2011 IV. negyedévében nem érték el a 2006-os bázisidőszaki értékeket.

2. „J” nemzetgazdasági ág – Információ, kommunikáció

A 2008. évi tevékenységi nomenklatúraváltást követően a „J” nemzetgazdasági ág hat szolgáltatási ágazatot⁹ tömörít magába, amelyek közül az STS-rendelet három szolgáltatáscsoportra – távközlés, információtechnológiai szolgáltatás és információs szolgáltatás – írja elő a kibocsátásiár-indexek előállítását.

A távközlés és az informatika rohamos fejlődése, valamint az internet térnyerésének hatására egyre jobban érzékelhető a távközlési és az informatikai ágazatok összefonódása. A jelenségnek meghatározó szerepe van az információs társadalom megvalósításában.

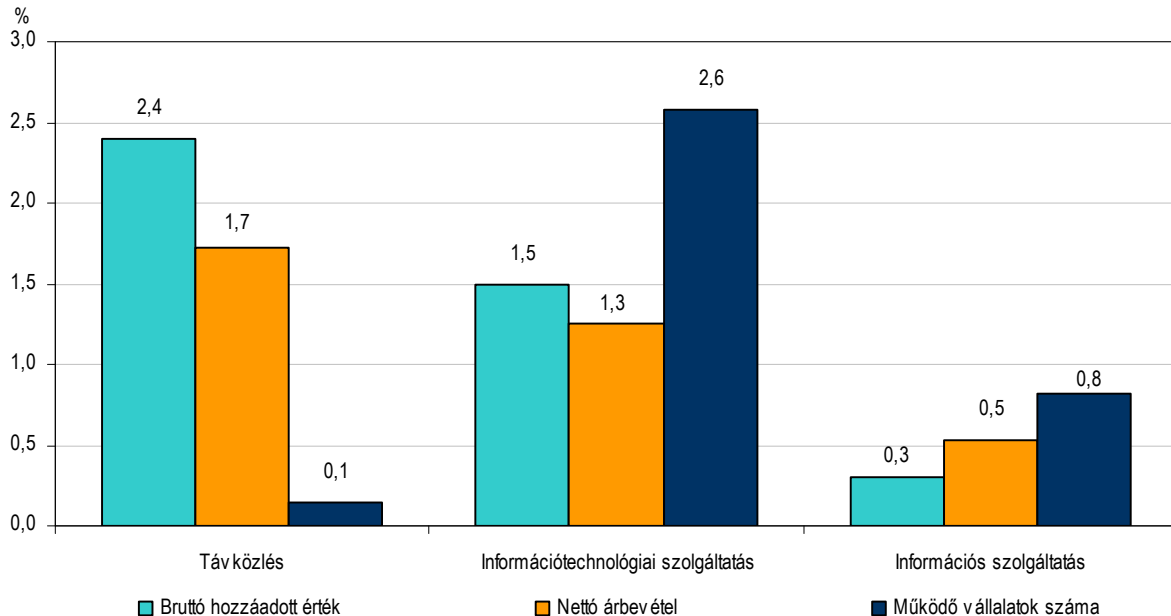
A 2009-ben kiteljesedő gazdasági válság hatására a nemzetgazdasági ágak jelentős részének teljesítménye stagnált vagy csökkent, de az információ, kommunikációs nemzetgazdasági ág a megelőző évekhez képest kimagaslóan jól teljesített. A gazdasági élet szinte minden területén egyre nagyobb igény mutatkozik a számítástechnikai és távközlési szolgáltatások alkalmazására. A három megfigyelt ágazatban a

9) TEÁOR'08 szerint a „J” nemzetgazdasági ágba hat ágazat tartozik: 58 Kiadói tevékenység; 59 Film, video, televízióműsor gyártása, hangfelvétel-kiadás; 60 Műsorösszeállítás, műsorszolgáltatás; 61 Távközlés; 62 Információtechnológiai szolgáltatás; 63 Információs szolgáltatás.

nemzetgazdaság egészéhez viszonyított bruttó hozzáadott érték, nettó árbevétel, valamint a működő vállalkozások számának részaránya eltérően alakult 2009-ben.

33. ábra

A „J” nemzetgazdasági ág megfigyelt területeire vonatkozó főbb gazdasági mutatók nemzetgazdasági részaránya, 2009

Magyarországon a 2009. évi adatok szerint az információ, kommunikációs nemzetgazdasági ágban a működő vállalkozások száma meghaladta a 33 ezret, ami az összes működő vállalkozás 4,9%-át jelentette.

A legtöbb vállalkozás – közel 18 ezer – az információtechnológiai ágazatban működik, arányuk az összes működő vállalkozáshoz képest 2,6%, ez több mint háromszorosa az információs szolgáltatás ágazatban működő vállalkozások részaránának. A távközlés ágazatban a piac koncentráltasága miatt a működő vállalkozások számaránya csupán 0,1%, vagyis néhány nagyvállalat dominanciája érvényesül.

Az alapján számított GDP és nettó árbevétel tekintetében mind a nemzetgazdaság egészéhez viszonyítva, mind a nemzetgazdasági ágon belül, a legjobb mutatókkal a távközlés rendelkezik: a nettó árbevétel nemzetgazdasági részaránya 1,7, a bruttó hozzáadott értékből való részesedése 2,4%. Az utóbbi mutató tekintetében az ármegfigyelésbe bevont valamennyi szolgáltatási ágazat közül a távközlés áll az első helyen.

Az információs szolgáltatás nettó árbevételének nemzetgazdasági részaránya a legkisebb (0,5%), viszont az információtechnológiával való együttes mérete 1191 milliárd forintot (1,8%) tesz ki, ami több mint 3%-kal haladja meg a távközlés nettó árbevételét (1,7%). A két ágazat együtt közel 400 milliárd forintnyi bruttó hozzáadott értéket állított elő, amellyel a nemzetgazdasági szintű, alapján számított GDP-ből 1,8%-kal részesedett 2009-ben. Az ágazatcsoport 6,8%-os teljesítménynövekedése 2,9 százalékponttal haladta meg a távközlését.

A „J” nemzetgazdasági ágon belül a vállalkozások számát tekintve mindhárom vizsgált ágazatban az 1–4 főt foglalkoztató vállalkozások dominálnak, arányuk az információtechnológiai és információs szolgáltatás terén meghaladja a 90%-ot, a távközlés esetében pedig közel 80%-ot tesz ki.

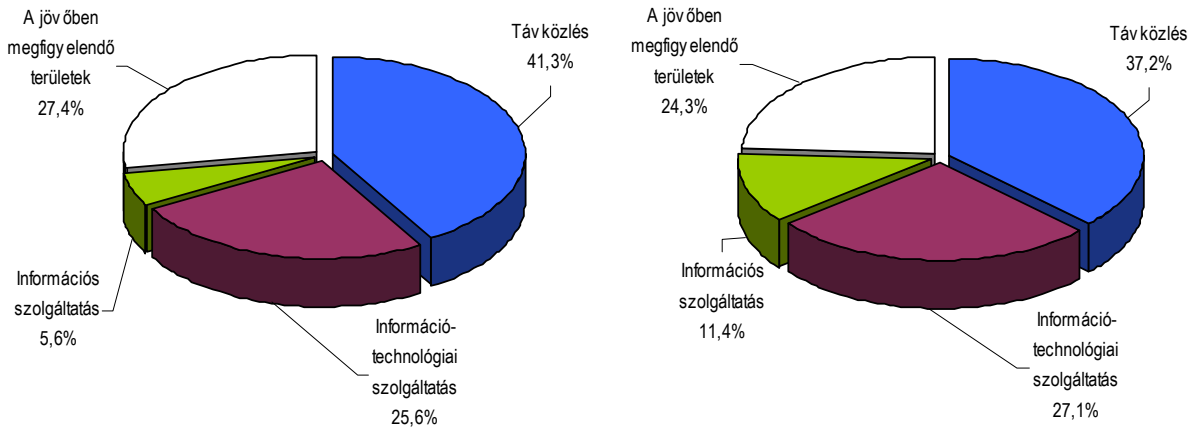
A nemzetgazdasági ágon belül a bruttó hozzáadott érték mintegy 41, a nettó árbevétel több mint 37%-át a távközlés adja, míg az információtechnológiai szolgáltatá-

sok az alapáras GDP közel 26, a nettó árbevétel több mint 27%-át fedik le. A legkisebb részarányt az információs szolgáltatás ágazat képviseli: a bruttó hozzáadott értékből a részesedése kevesebb mint 6%, és a nettó árbevétel aránya is alig haladja meg a 11%-ot.

34. ábra

Bruttó hozzáadott érték megoszlása, 2009
(„J” nemzetgazdasági ág=100)

Nettó árbevétel megoszlása, 2009
(„J” nemzetgazdasági ág=100)

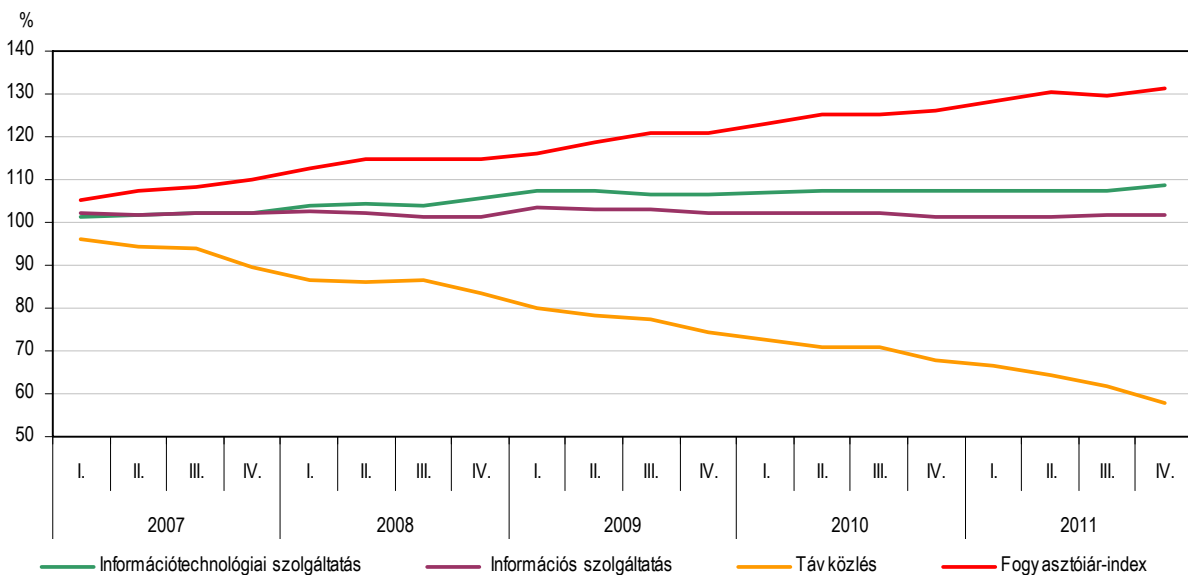

A „J” nemzetgazdasági ágba tartozó tevékenységek teljes körét tekintve az ár-megfigyelésbe bevont ágazatok együttesen mind a bruttó hozzáadott érték, mind a nettó árbevétel háromnegyed körüli részét (72,6 és 75,7%-át) lefedik.

A 2007–2011 közötti időszakban az ágazaton belül megfigyelt szolgáltatási kibocsátási árak igen eltérően alakultak a 2006-os bázishoz viszonyítva, a legnagyobb árváltozás a távközlési tevékenységek terén mutatkozott.

35. ábra

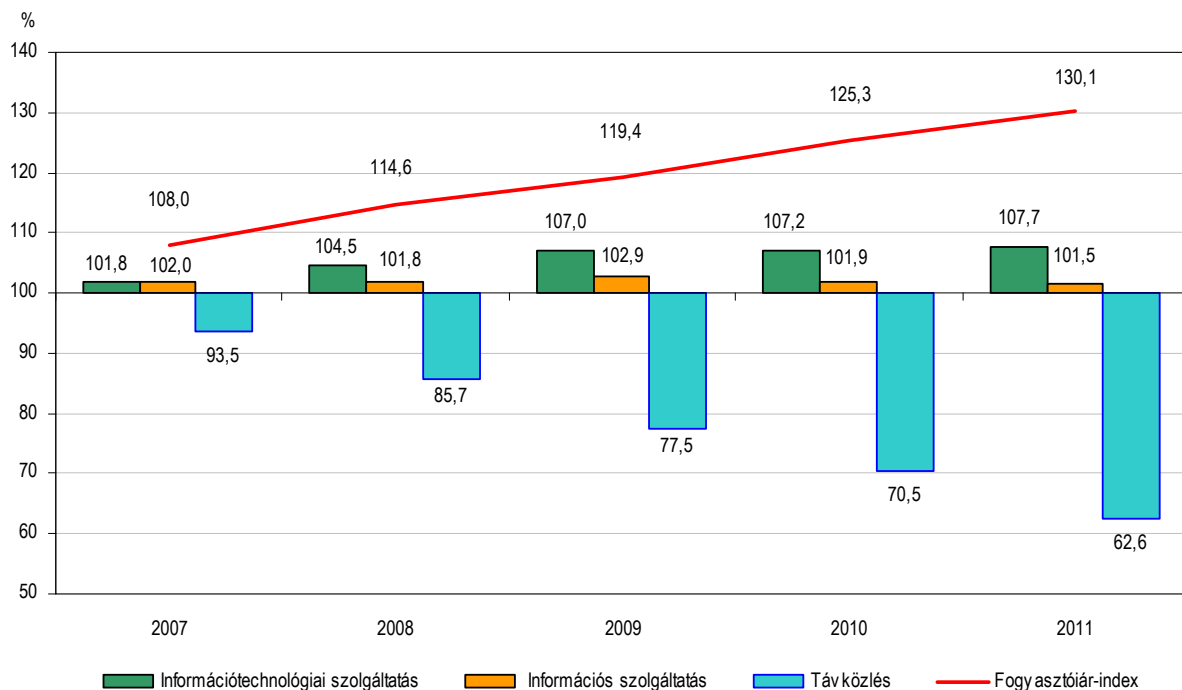
A „J” nemzetgazdasági ágba tartozó, megfigyelt szolgáltatások negyedéves árindexei és a fogyasztóiár-index Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

2007 I. negyedétől a távközlési szektorra jellemző árak folyamatosan csökkenő tendenciát mutatnak, 2011 IV. negyedére az árak visszaesése meghaladta a 40%-ot 2006. évi bázishoz viszonyítva, miközben a fogyasztói árak esetében több mint 30%-os növekedés mutatható ki. Ezzel szemben az információtechnológiai szolgáltatások árai a vizsgált időszak végére 8,7, az információs szolgáltatásoké pedig 1,8%-kal nőttek a 2006-os bázishoz képest. A vizsgált időszakban mindkét informatikai ágazat 2006-hoz viszonyított árindex értékei jóval a fogyasztóiár-index értékei alatt maradtak.

36. ábra

A „J” nemzetgazdasági ágba tartozó, megfigyelt szolgáltatások éves árindexei és a fogyasztóiár-index Magyarországon, 2007–2011 (2006=100)

2.1. Távközlés (61)

A 2008-ban bekövetkezett tevékenységi nomenklatúraváltás jelentősen érintette a távközlési szolgáltatásokat. A régi TEÁOR'03 osztályozás alapján a „Távközlés” (6420) szakágazat szintű, míg a TEÁOR'08 szerint – a „J” információ, kommunikáció nemzetgazdasági ághoz sorolt – négy szakágazatot felölelő ágazat.¹⁰ Mindez nagy körültekintést igényel a cégek főtevékenységének meghatározásánál, és a megfigyelésbe bevont adatszolgáltatói kör árreprezentánsainak kiválasztásánál.

Az ármegegfigyelésbe bevont szakterületek közül nemzetgazdasági szinten a távközlés képviseli a legnagyobb (2009-ben 2,4%-os) arányt a bruttó hozzáadott érték-ből, ami több mint 0,7 százalékponttal magasabb az ágazat nettó árbevétel arányánál és tizenhatszorosa a működő vállalkozások számarányának.

Míg az adatgyűjtés kezdeti szakaszában csupán a vezetékes és a vezeték nélküli szolgáltatások homogén csoportjaira vonatkozó egységárakat figyeltük meg, az adatgyűjtést 2008-tól fokozatosan kiterjesztettük a műholdas és az egyéb távközlési

¹⁰ TEÁOR'08: 61 Távközlés; 6110 Vezetékes távközlés; 6120 Vezeték nélküli távközlés; 6130 Műholdas távközlés; 6190 Egyéb távközlés.

tevékenységek árainak begyűjtésére is, amelyek alakulása a viszonylag kis súlyarányuk miatt csupán szerény mértékben befolyásolták a távközlés összetett árindexét.

A koncentrált piacon – a 2009-es regiszteradatok alapján – három piacvezető cég kibocsátása meghaladta az ágazati árbevétel kétharmadát, a legjelentősebb 10 szervezeté pedig 85% körüli volt. Emiatt viszonylag kis elemszámú minta elégséges a megfelelő eredmény biztosításához.

A szolgáltatás igénybevevői egyaránt lehetnek üzleti és lakossági ügyfelek, a két kör szétválasztását a cégek saját információs rendszerük alapján, eltérő módszerrel kísérik meg. Mivel a kisebb vállalkozások gyakran lakossági csomagot, illetve a magánszemélyek céges elszámolású szolgáltatást is igénybe vesznek, óhatatlanul számolni kell bizonyos mértékű átfedéssel.

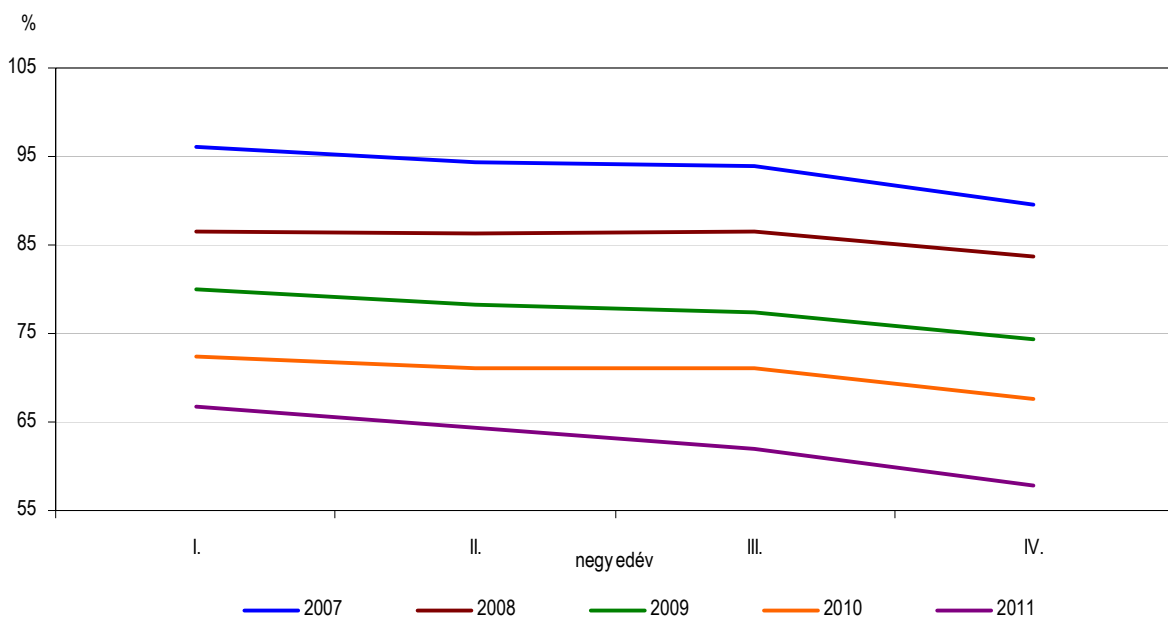
Magyarországon az EU-s jogszabály szerinti üzleti partnereknek nyújtott szolgáltatások (B-B típusú) árindexeit állítjuk elő, a teljes ügyfélkört lefedő (B-All) mutató számításának módszertani fejlesztése a nemzetközi ajánlásokat is figyelembe véve jelenleg is folyik.

A távközlési tevékenységeket nagyfokú heterogenitás jellemzi, a szolgáltatók mind tartalmukat, mind a minőséget illetően rendkívül gyorsan követik a technológiai fejlődést és az ebből következő kereslet változását, így a partnereik számára kínált csomagok összetétele is gyorsan változik az igényekhez alkalmazkodva. Emiatt igen nehéz hosszabb ideig változatlanok tekinthető, kellő lefedettséget biztosító árreprezentánsokat kiválasztani. Ilyen feltételrendszer mellett a nagy elemszámú, homogén termékcsoportok esetére alkalmazható egységértékmódszert követjük, kiegészítve a szolgáltatáscsomagok összetevőinek árazásával és az egyedi szerződések árainak megfigyelésével.

A távközlési szolgáltatások árai bizonyos mértékben hatóságilag szabályozottak, és az előírások szerint költségalapúak. Ugyanakkor a díjakat jelentős mértékben befolyásolják az ügyféllel kötött egyedi alkuk, amiknél leginkább a csomag összetételét és hatókörét, az igénybevett szolgáltatás gyakoriságát, a hívás vagy az adatátvitel mennyiségi paramétereit, illetve az alkalmazott technológiát veszik figyelembe.

37. ábra

A távközlés negyedéves árindexei Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

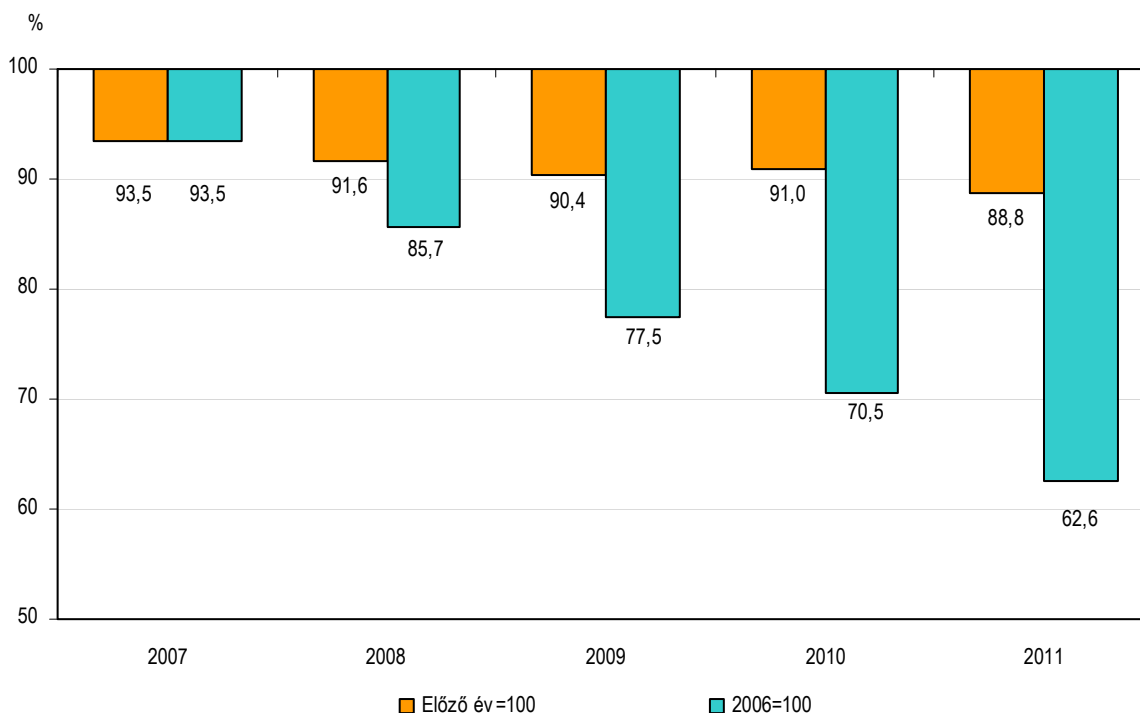

A távközlés magyarországi árai a megfigyelési időszak valamennyi évében jelentősen visszaestek, az egyes éveken belüli árcsökkenés mértéke is hasonló. Ezen belül ugyanez a tendencia jellemezte a vezetékes, illetve a mobil szolgáltatások idősorait, azonban a vezetékes távközlés szakágazati szintű árindexei az ágazati értékekhez képest kisebb mértékű, a vezeték nélküli szolgáltatások árindexei pedig nagyobb arányú csökkenést mutattak.

A vizsgált időszak éves árindexeinél mind az előző évhez, mind a 2006. évi bázis-hoz viszonyított értékek jelentős mértékben zuhantak. Előbbi esetben 2011-ben 10%-ot is meghaladó visszaesés történt, utóbbi esetben pedig 2011 végére az árak átlagos csökkenése közel 40%-os volt.

38. ábra

A távközlési szolgáltatások éves árindexei Magyarországon, 2007–2011

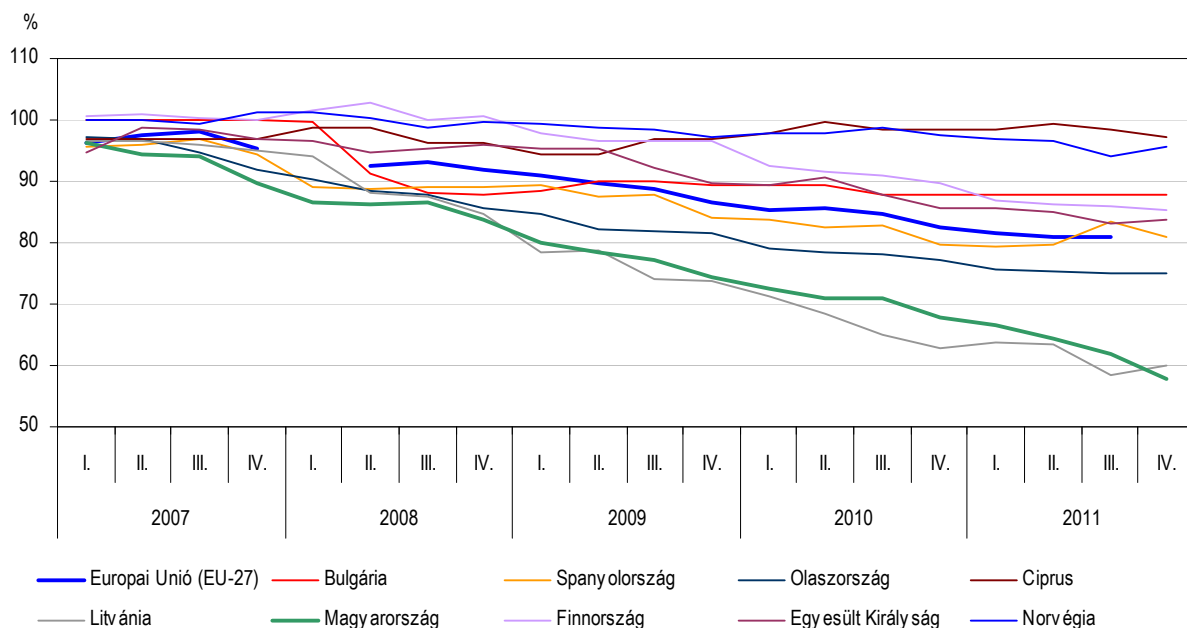

Kitekintés Európába

Az országok többsége a legfrissebb nemzetközi ajánlások szerinti árazási módszereket alkalmazza, azonban néhányan a korábban megszokott módon, például az interneten is hozzáférhető nyilvános listaárakat gyűjtik be. Nehézséget okoz az üzleti és lakossági ügyfelek megkülönböztetése, emiatt az STS-rendelet szerinti üzleti partnerek számára nyújtott (B-B típusú) szolgáltatások árindexeinek előállítására komoly kihívás elé állítja a statisztikusokat. A B-B indexek mellett vagy helyett számos tagország a teljes ügyfélkört érintő B-All indexeket állítja elő, néhányan pedig – ezek hiányában – a háztartásokat reprezentáló fogyasztói árindexeket küldik ki az Eurostat számára. Így az egyes országok idősorai nagyfokú szóródást mutatnak.

39. ábra

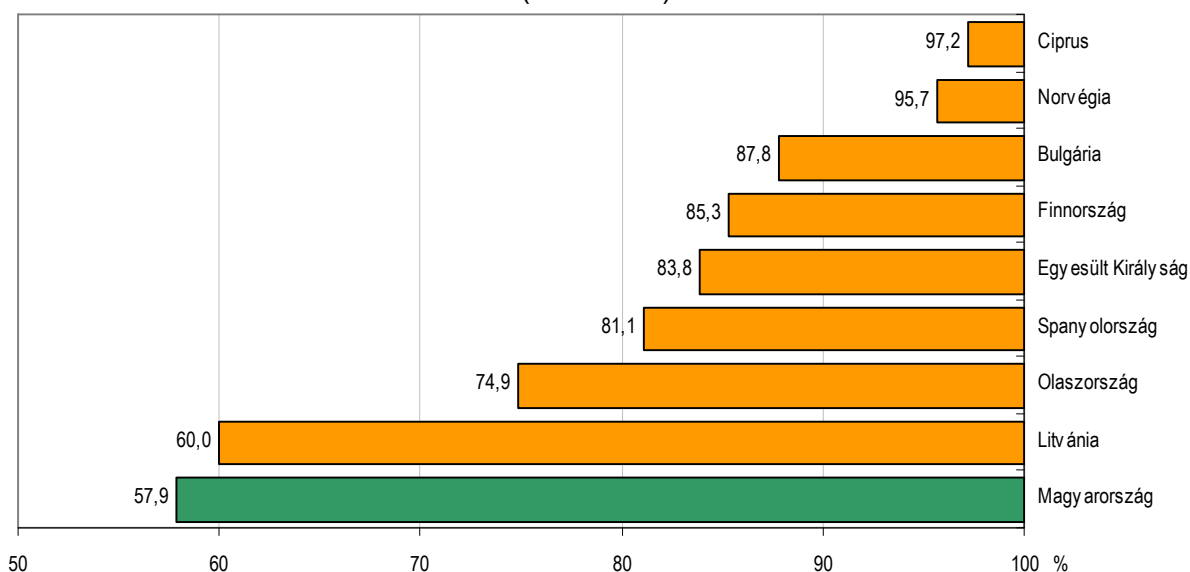
Távközlés negyedéves árindexei Európa néhány országában és Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

Magyarországon az üzleti partnereknek nyújtott távközlési kibocsátási árak az EU-s tagországok trendjét követik, azonban az árak csökkenése az átlagosnál nagyobb mértékű. Míg a magyar árak 2011 III. negyedévére a 2006. évi bázishoz képest több mint 40%-ot estek vissza, addig az uniós átlag ennél jóval alacsonyabb mértékű, közel 19%-os csökkenést mutat. A számottevő különbség elsősorban a hazai ügyfélkör és az igénybe vehető szolgáltatási paletta dinamikus bővülésével, továbbá az ágazatra jellemző rendkívül éles piaci versennyel magyarázható.

40. ábra

Távközlési tevékenységek árindexei Európa néhány országában és Magyarországon, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

2.2. Információtechnológiai szolgáltatás (62)

Magyarországon a „J” nemzetgazdasági ágon belül megfigyelt három szolgáltatási csoport közül, a távközlés után a legjobb teljesítményi mutatókkal az információtechnológiai szolgáltatás ágazat rendelkezik. A 2009-es adatok szerint itt működött a legtöbb, közel 18 ezer vállalkozás, amely az összes vállalkozás 2,6%-a, míg a bruttó hazai termékéből 1,5, a nettó árbevételéből 1,3%-kal részesedett az ágazat.

Ármegegfigyelés szempontjából az információtechnológiai és az információs szolgáltatási tevékenységeket a szolgáltatások nagyfokú egyedisége, gyors változása jellemzi. Az egységárok begyűjtését nehezíti, hogy az IT-szolgáltatások gyakran igen összetettek. A piaci szereplők jellemzően komplex szolgáltatáscsomagot nyújtanak üzleti partnereik számára, amit az adatszolgáltatók nem mindig tudnak a statisztika szempontjai szerint megbontani. Emiatt a megfigyelt tevékenységek szakágazat szintű elkülönítése nem mindig oldható meg.

Mindezeket figyelembe véve, az árrepresentánsok egységárainak kiválasztásához, a nemzetközi ajánlásokban szereplő hét árazási módszer közül elsősorban a szerződések árainak megfigyelése (forint/hó, forint/negyedév) és a munkaidő-ráfordításon alapuló (forint/óra és forint/nap) árazási módszerek javasoltak és leggyakrabban használtak, de ezek mellett az egységértékmódszert és az ismétlődő szolgáltatások tranzakciós árait is alkalmazzuk. Az IT-szolgáltatások legfontosabb ármegehatározó tényezői a szolgáltatás jellege, a szakemberek szakmai felkészültsége, tapasztalata, a tételszám, az alkalmazott technológia és a megrendelő székhelye (belföldi, vagy exportszolgáltatás).

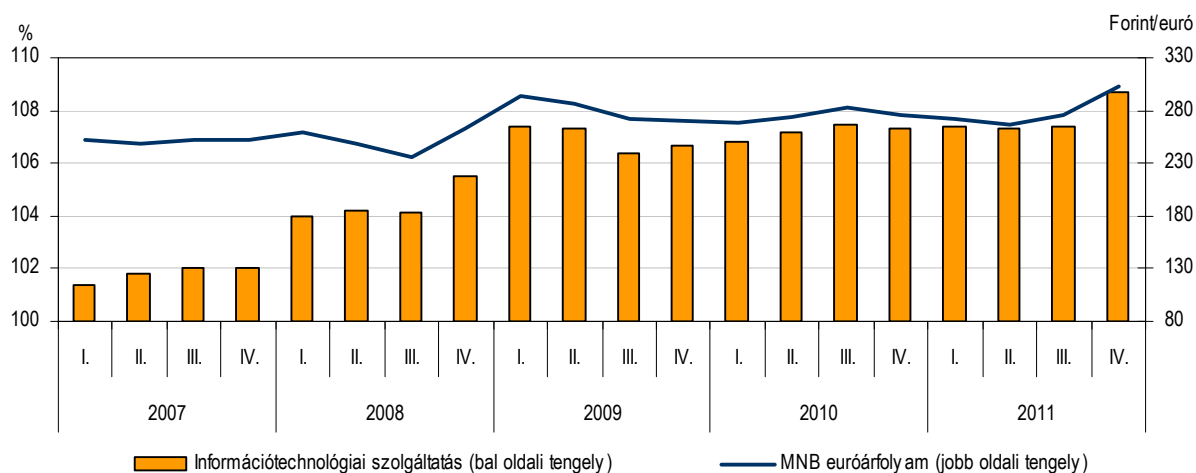
A hazai árak változásának egyik oka az árfolyamváltozás lehet, ugyanis a hazai fizetőszközön kívül gyakran euróban, dollárban rendelkezésre álló óra- és napidíjakat az adatok feldolgozása előtt az MNB deviza-középfolyama szerint forintra számítjuk át.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

Az információtechnológiai szolgáltatások 2007–2011 időszakra vonatkozó negyedéves árindexei alapvetően növekedési tendenciát mutatnak a 2006. évi bázishoz viszonyítva. 2011 IV. negyedévére az árindex elérte a maximális értékét, ami 8,7%-os áremelkedést jelent a bázisidőszakhoz képest.

41. ábra

**Az információtechnológiai szolgáltatások negyedéves árindexei
Magyarországon az euróárfolyam tükrében, 2007–2011
(2006=100)**

Érdemi árváltozás általában az év első negyedévében tapasztalható, mivel a megfigyelésbe bevont árreprezentánsok, szerződések árainak újratárgyalására jellemzően ekkor kerül sor. A forint-euró árfolyam változásának árindexekre gyakorolt hatása szintén számottevő.

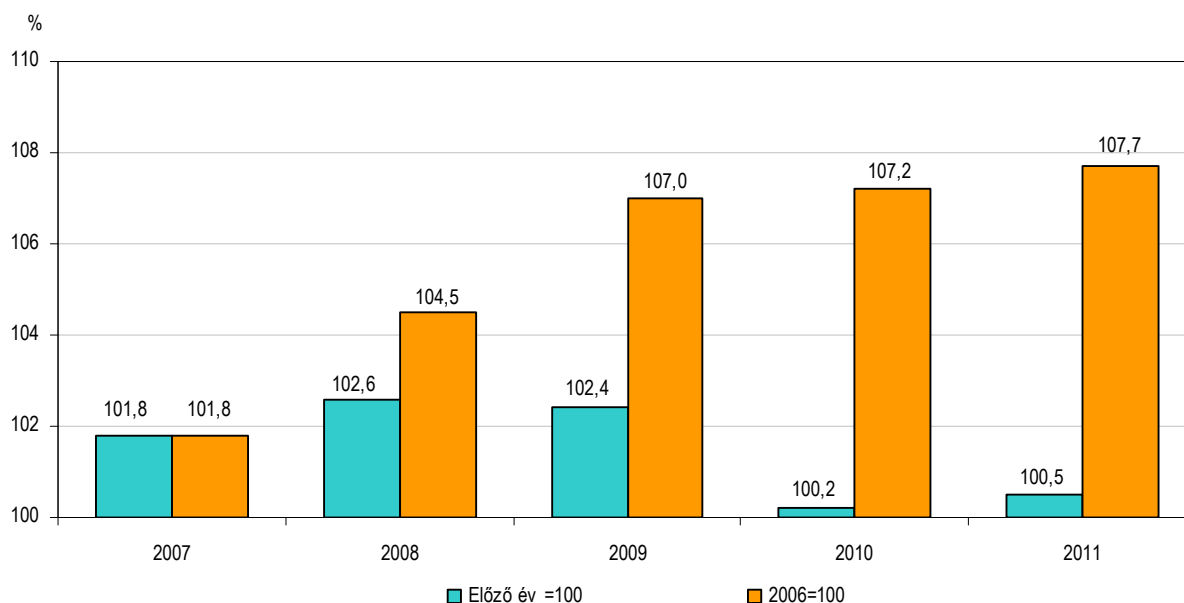
Az információtechnológiai szolgáltatások kibocsátási árai a megfigyelési időszak elején, viszonylag stabil forint-euró árfolyam mellett, 2006-hoz képest kismértékben emelkedtek. Ezt követően – a pénzügyi-gazdasági válság kezdetén – a forint-euró átlagos negyedéves árfolyama markánsan megemelkedett, az euró értéke 2009 I. negyedévében meghaladta a 294 forintot. Ugyanebben a negyedévben az árindexérték szintén kiugró volt (107,4%), amit csak a 2011. IV. negyedévi szárnyalt túl 1,3 százalékponttal, 300 forint fölötti euróárfolyam mellett.

Az árak alakulását az árfolyamhatáson kívül számos más tényező is befolyásolja. A 2008-ban kirobbant válság az informatikai szolgáltatások piacán is érezteti hatását. Az élesedő verseny, a költségek csökkentésére törekvő üzleti partnerek, valamint az újabb projektek hiánya jelentős hatással bírnak az informatikai szolgáltatások áraira. A szolgáltatók egyre nehezebben tudják növekvő költségeiket áthárítani az ügyfelekre, gyakran árcsökkentésre kényszerülnek, azonban az alacsonyabb árak ellenére is a szolgáltatások színvonalának javítására törekednek.

Éves szinten az indexek negyedéves ingadozásai kiegyenlítődnek. 2007-ben az információtechnológiai szolgáltatások árai átlagosan 1,8%-kal nőttek a 2006-os bázisához viszonyítva. A növekedés 2008-ban tovább folytatódott, 2009-re elérte a 7%-ot. A következő két évében az árak éves szinten enyhén emelkedtek (0,2% és 0,5%-os növekedés az előző évhez képest), így 2011-ben az index a legnagyobb értékét (7,7%) érte el 2006-hoz képest.

42. ábra

Az információtechnológiai szolgáltatások éves árindexei Magyarországon, 2007–2011

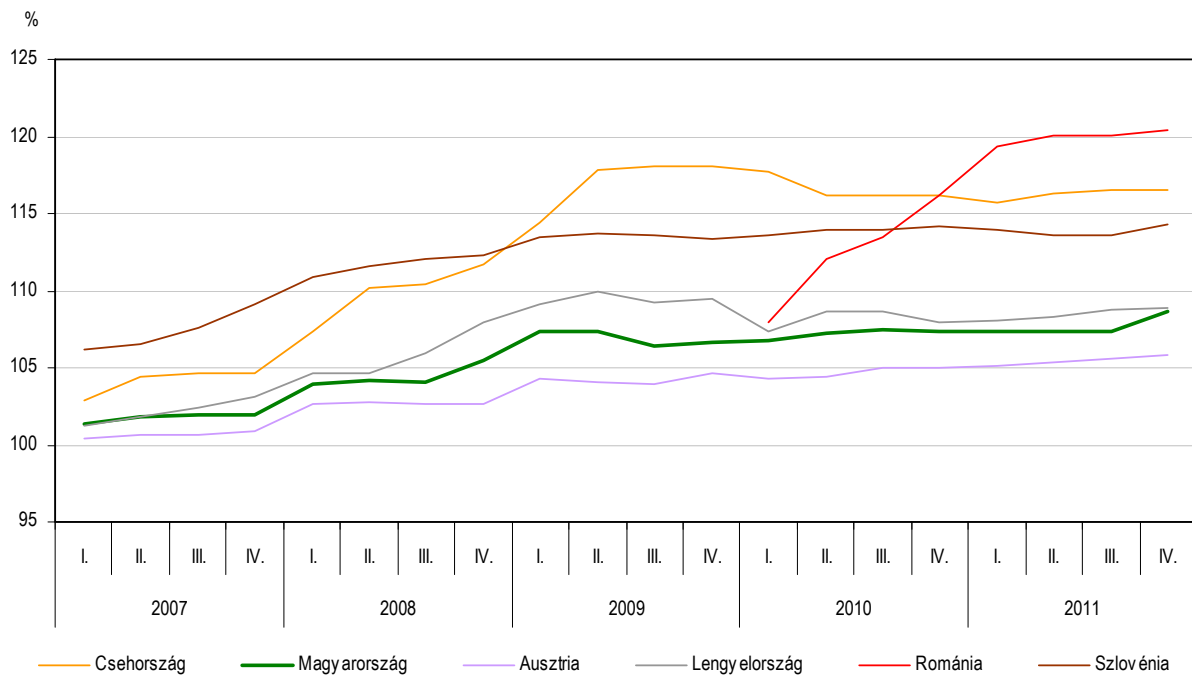
Kitekintés Európába

Az információtechnológiai ágazat esetében az Eurostat adatbázisában több EU-s tagország árindex idősora nem áll rendelkezésre. Az alacsony lefedettség miatt az Eurostat nem számol uniós szintű aggregátumokat, ami megnehezíti a hazai áradatak nemzetközi összehasonlítását.

2007–2011. között hazánk negyedéves árindexe végig párhuzamosan mozog Lengyelország, Ausztria, és Szlovénia mutatóival. A lengyel árak alakulása – a magyar gazdaság recessziós időszakát leszámítva – közel azonos Magyarországéval. A leggyorsabban Romániában nőttek az árak: két év alatt – 2011 végére – 12,5 százalékpontos emelkedés történt.

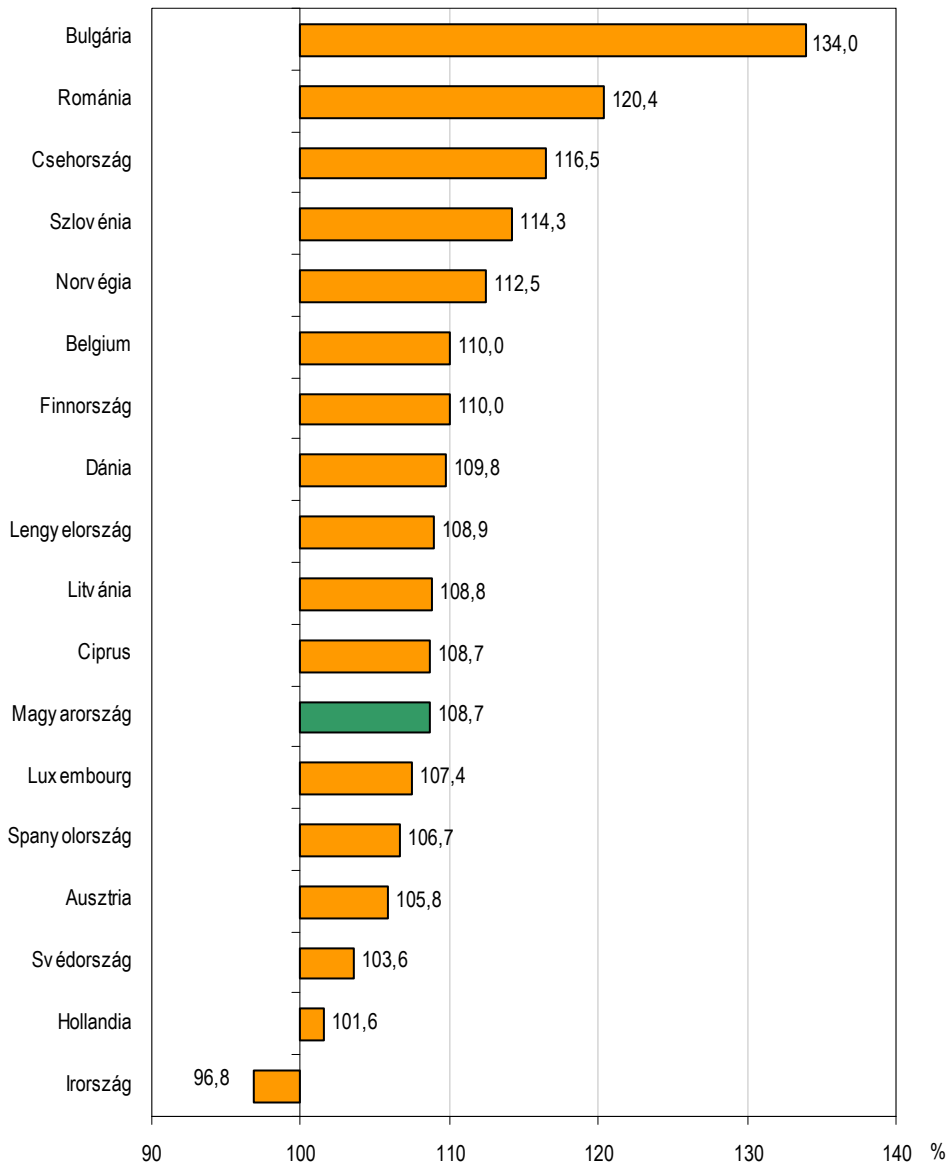
43. ábra

**Az információtechnológiai szolgáltatások árindexeinek alakulása
Magyarországon és a környező országokban, 2007–2011
(2006=100)**

2011 IV. negyedévében a rendelkezésre álló 18 uniós tagállamban – a 2006-os bázisévhez viszonyítva – Írország kivételével az információtechnológiai szolgáltatások árai emelkedtek.

**Az információtechnológiai szolgáltatások árindexei
Európa egyes országaiban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)**

A vizsgált időszakban az uniós tagállamok közül legnagyobb mértékben – több mint 30%-kal – Bulgáriában emelkedtek az árak. A sorban Románia (20,4%), majd Csehország (16,5%) következik. A magyarországi IT-szolgáltatások kibocsátásiár-indexéhez (8,7%) hasonlóan alakult a lengyel (8,9%), a litván (8,8%) és a ciprusi (8,7%) mutató.

2.3 Információs szolgáltatás (63)

A „J” nemzetgazdasági ág harmadik megfigyelt szolgáltatáscsoportja az információs szolgáltatás, amely az egyik legalacsonyabb teljesítménymutatókkal rendelkező szolgáltatási terület. 2009-ben a rendelkezésre álló adatok alapján az ágazatban közel 6 ezer vállalkozás működött (nemzetgazdasági részarányuk 0,8% volt), az összes elkönyvelt nettó árbevételből 0,5, a bruttó hozzáadott értékből 0,3%-kal része-

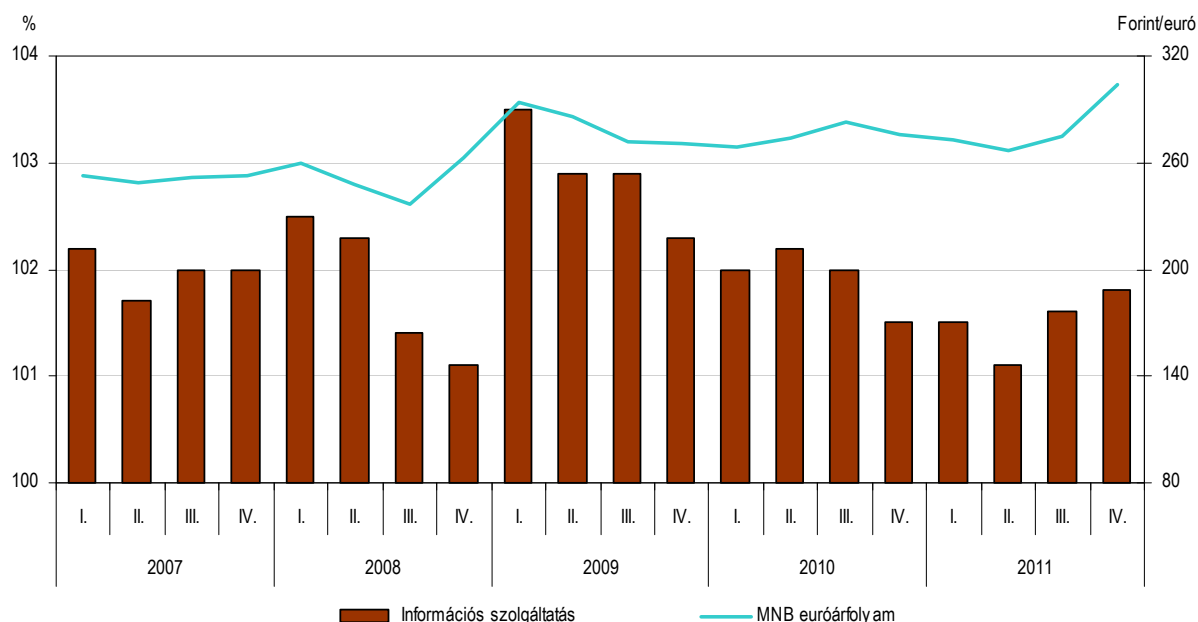
sedett. A nettó árbevétel részaránya 0,2 százalékponttal haladja meg a bruttó hozzáadott érték részarányát.

Kibocsátási árindexek, 2007–2011

A vizsgált öt évében – a 2006-os bázisidőszakhoz viszonyítva – az információs szolgáltatások áraira – az IT-szolgáltatókhoz képest – szerényebb emelkedés volt a jellemző, a negyedéves árindexek 1,1%–3,5% közötti sávban mozogtak. A 2007 I. negyedévéől tapasztalható kisebb mértékű emelkedést követően 2009 első negyedévére – részben a forint-euró árfolyam markáns emelkedése miatt – az árindex értéke elérte a megfigyelési időszak maximumát (3,5%-ot), majd 2011 utolsó negyedévére 1,8%-ra mérséklődött.

45. ábra

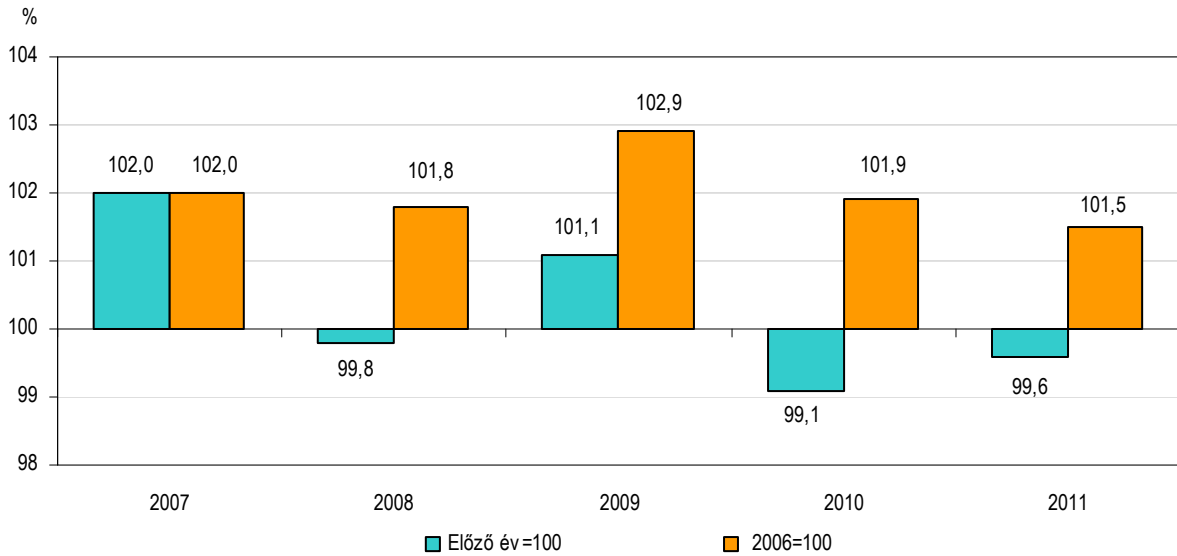
Az információs szolgáltatások negyedéves árindexei az euróárfolyam tükrében, 2007–2011
(2006=100)

Magyarországon az ágazat kibocsátási árai 2007-ben átlagosan 2%-kal emelkedtek a bázisévhez képest. A 2008-as kisebb visszaesés (0,2%) után 2009-ben – a negyedéves árindexek trendjét követve – az áremelkedés az előző évhez képest 1,1%-os volt, míg 2006-hoz viszonyítva az árindex értéke elérte a vizsgált időszak maximumát (2,9%-ot). Az időszak utolsó évében az árak előző évhez viszonyítva 0,4%-kal mérséklődtek, ennek következtében a 2006-os bázishoz képest csupán 1,5%-kal voltak magasabbak.

46. ábra

Az információs szolgáltatások éves árindexeinek alakulása Magyarországon, 2007–2011

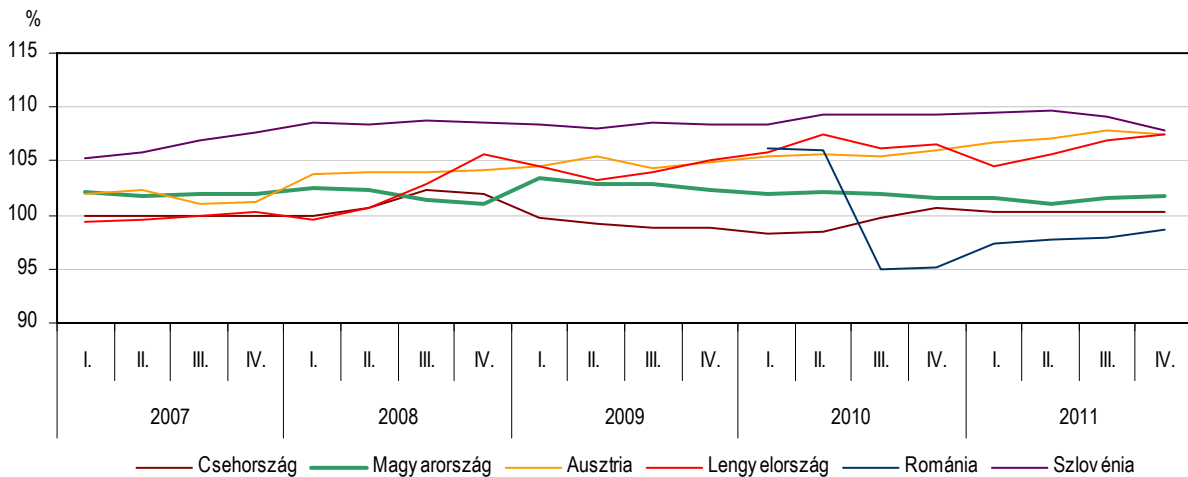
Kitekintés Európába

Az információs szolgáltatás ágazatra az Eurostat adatbázisában Magyarországot is beleszámítva összesen 12 tagország kibocsátási árindexe áll rendelkezésre. Az egyes tagországok kibocsátási árai eltérően alakultak a 2006-os báziséhoz viszonyítva – a vizsgált negyedéves áradatok alapján – Románia kivételével mérsékelt árváltozás a jellemző.

Szlovénia kivételével a régióbeli országok – negyedéves, 2006-os bázishoz viszonyított árindex – idősorai 2007-ben szinte együtt mozognak, majd 2008 első negyedétől Ausztria és Lengyelország árai növekedési pályára léptek. A legnagyobb mértékben Szlovéniában nőttek az árak (árindexei 2010 második negyedétől súrolják a 110%-os értéket).

47. ábra

Az információs szolgáltatások árindexeinek alakulása Magyarországon és a régióban, 2007–2011 (2006=100)

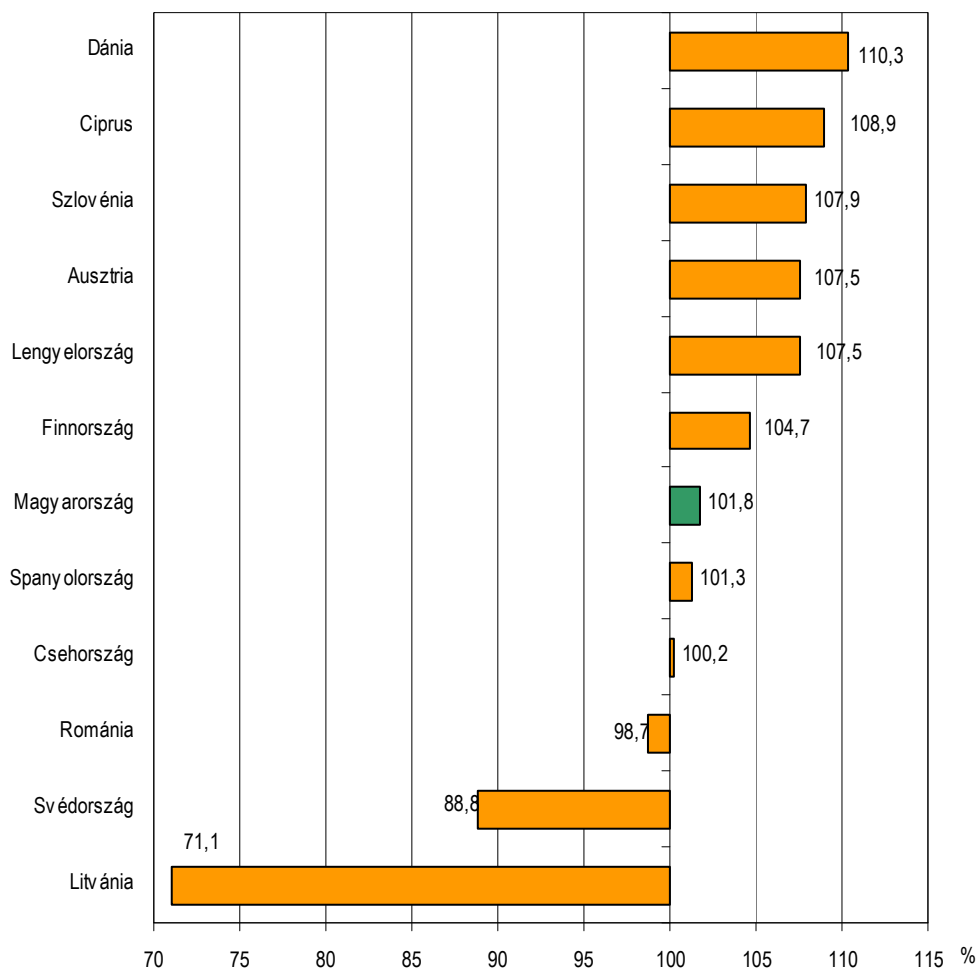
Az adatközléshez 2010-ben csatlakozott Románia árindexei 2010 II. negyedévéig a régió többi országához hasonló szinten mozogtak, majd a mutató a harmadik negyedévben közel 10 százalékponttal esett vissza. Az árindex – a trendben bekövetkezett későbbi – szerény áremelkedés ellenére 2011 végén az árak átlagos csökkenését jelezte 2006-hoz képest. 2010. IV. negyedévtől Csehország és Magyarország árindexei szorosan egymás mellett, alacsonyan, a 2006-os bázisérték körüli szinten helyezkednek el.

Összehasonlítva a régióbeli országok információs szolgáltatásokra vonatkozó 2007–2011. közti időszak negyedéves árindexeit, megállapíthatjuk, hogy Magyarország áradatai jól illeszkednek a környező tagországok által jelentett adatsorokhoz

2011 végére a legnagyobb, 10%-ot meghaladó áremelkedés Dániában volt a rendelkezésre álló uniós tagországok adatai alapján. Néhány országban szintén viszonylag magas mértékű az áremelkedés: Szlovéniában 8% körüli, Ausztriában és Lengyelországban egyaránt 7,5%. Ezzel szemben jóval kisebb mértékben emelkedtek az árak Csehországban (0,2%), Spanyolországban (1,3%) és Magyarországon (1,8%), ugyanakkor 2006 átlagához képest Litvániában közel 29, Svédországban több mint 11%-os visszaesést regisztráltak. Romániában 2011. IV. negyedévben 1,3%-kal mérséklődtek az árak a 2006. évi bázishoz képest.

48. ábra

**Az információs szolgáltatások árindexei Magyarországon és az Európai Unióban,
2011. IV. negyedév
(2006=100)**

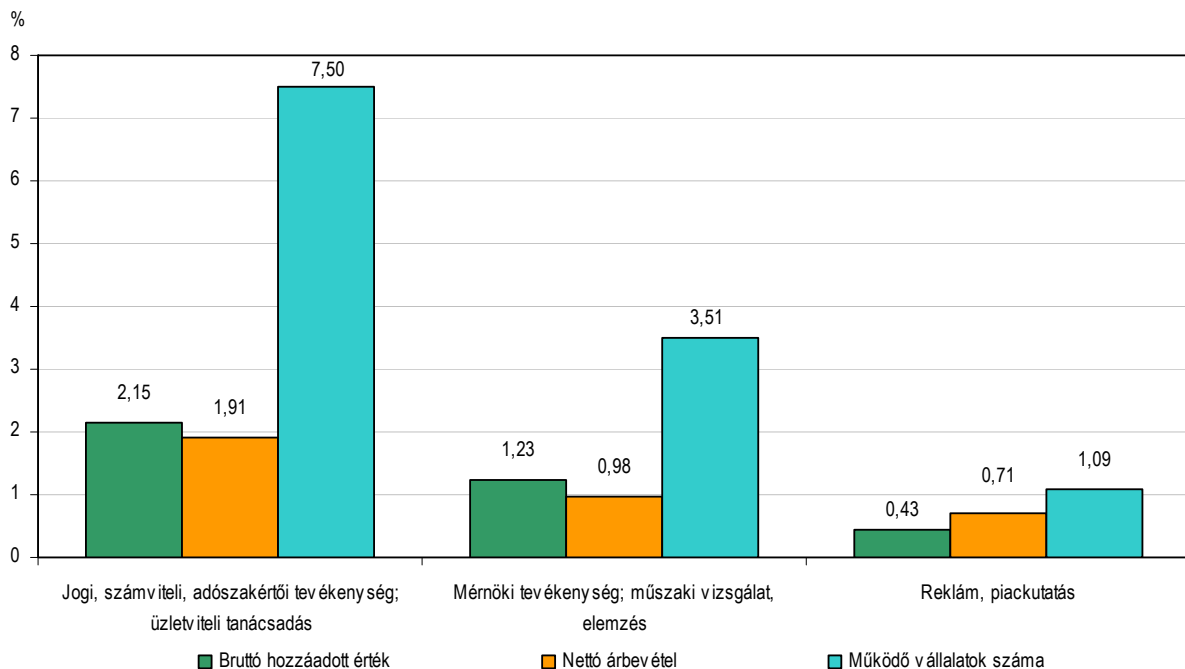
3. „M” nemzetgazdasági ág – Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység

A szakmai, tudományos, műszaki tevékenységeket felölelő „M” nemzetgazdasági ágon belül a szolgáltatási kibocsátási árak indexeinek előállítását meghatározó jogszabály három területre vonatkozóan írja elő a negyedéves ármegfigyelési kötelezettséget: a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás mellett a mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés tevékenységre, valamint a reklám, piackutatás szolgáltatáscsoportra.¹¹

A nemzetgazdaság egészéhez viszonyítva a bruttó hozzáadott érték és a nettó árbevétel értékének, valamint a működő vállalkozások számának megoszlását, kitűnik, hogy az „M” nemzetgazdasági ágon belül megfigyelt területek közül – mindhárom makrogazdasági mutatót tekintve – a legnagyobb részesedéssel– 69_702 kódon csoportosított – a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás bír.

49. ábra

Az „M” nemzetgazdasági ág megfigyelt területeire vonatkozó főbb gazdasági mutatók nemzetgazdasági részaránya, 2009

A működő vállalkozások száma és aránya szempontjából a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás a 7,5%-os részesedésével az ármegfigyelésbe bevont valamennyi terület közül kiemelkedik. Ebben a szolgáltatáscsoportban tevékenykedő több mint 50 ezer vállalkozás a nemzetgazdasági szintű nettó árbevételhez viszonyított közel 2%-os részesedése alapján szintén az első helyet foglalja el, az alapáron számított GDP-t tekintve pedig egyedül a távközlési ágazat előzi meg. A működő vállalkozások aránya tekintetében 3,5%-os részesedésével a mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés ágazat áll a második helyen az összes megfigyelt szolgáltatási terület közül.

Az „M” nemzetgazdasági ágba sorolt három megfigyelt terület közös jellemzője, hogy a működő vállalkozások létszám-kategória szerinti megoszlása alapján az

11) TEÁOR'08 szerint: 69_702 Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás; 71 Mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés; 73 Reklám, piackutatás.

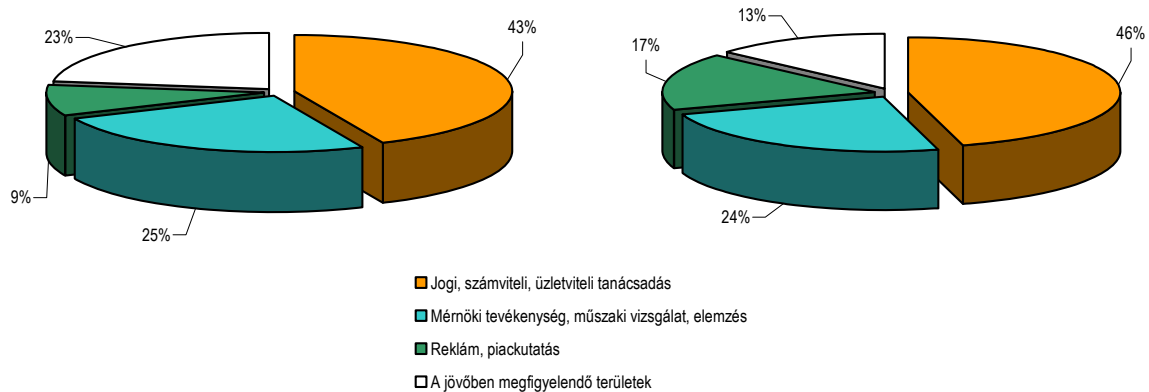
5 főnél kevesebb főt foglalkoztató vállalkozások több mint 90%-os arányban vannak jelen, ami a területek dekoncentráltóságára utal, és a mintaválasztásnál a reprezentatív minta fontosságát jelzi.

Az „M” nemzetgazdasági ágon belül is érvényesül a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás aggregátum dominanciája. A 2009-es adatok szerint: a nettó árbevételnek közel a felét (46%), a bruttó hozzáadott értéknek pedig a 43%-át állították elő az itt működő gazdasági szervezetek, amelyet a mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés (71-es) ágazat követ az „M” nemzetgazdasági ágban a teljesítmény és az árbevétel egynegyedét adva (25 és 24%). A nemzetgazdasági ágon belül a megfigyelt harmadik szolgáltatáscsoport, a reklám, piackutatás ágazat bír a legkisebb részesedéssel a bruttó hozzáadott érték 9, illetve a nettó árbevétel 17%-át képviselve.

50. ábra

Bruttó hozzáadott érték megoszlása, 2009
(„M” nemzetgazdasági ág=100)

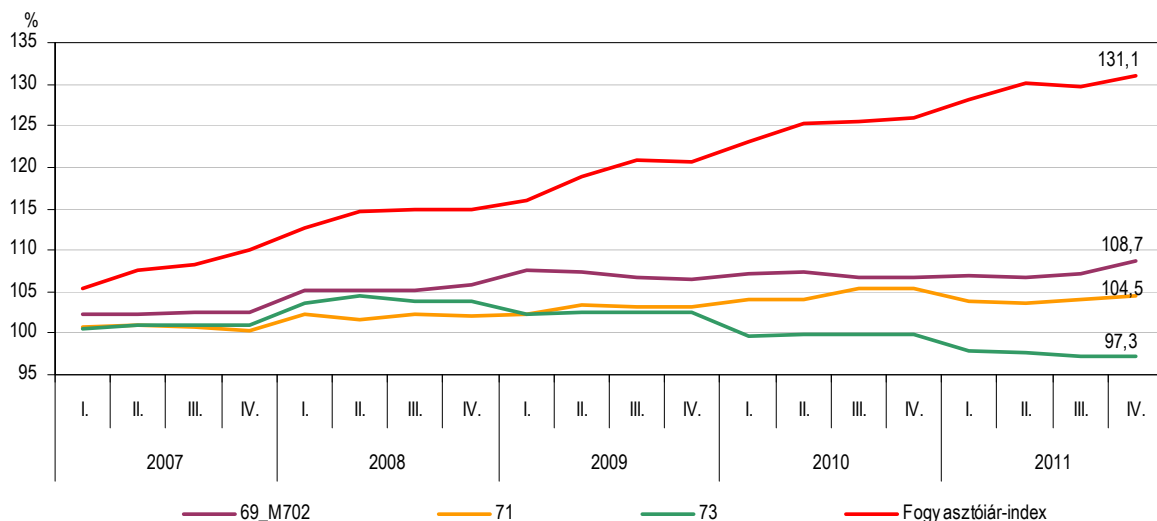
Nettó árbevétel megoszlása, 2009
(„M” nemzetgazdasági ág=100)

Összességében az „M” nemzetgazdasági ág az alapáras GDP alapján közel 80, a nettó árbevétel szerint pedig majdnem 90%-os lefedettségű az ármelegfigyelésbe eddig bevont területeket tekintve.

51. ábra

Az „M” nemzetgazdasági ág megfigyelt területeinek negyedéves árindexei és a fogyasztóiár-index alakulása Magyarországon
(2006=100)

Az „M” nemzetgazdasági ágon belül megfigyelt három aggregátum 2006-os bázis-hoz viszonyított árindex idősorai közül 2011 IV. negyedévére a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás szolgáltatáscsoport érte el a legnagyobb, 8,7%-os növekedést, amely még így is jelentősen – több mint 22 százalékponttal – marad el a fogyasztói árak ugyanazon időszakban elért növekedéséhez képest.

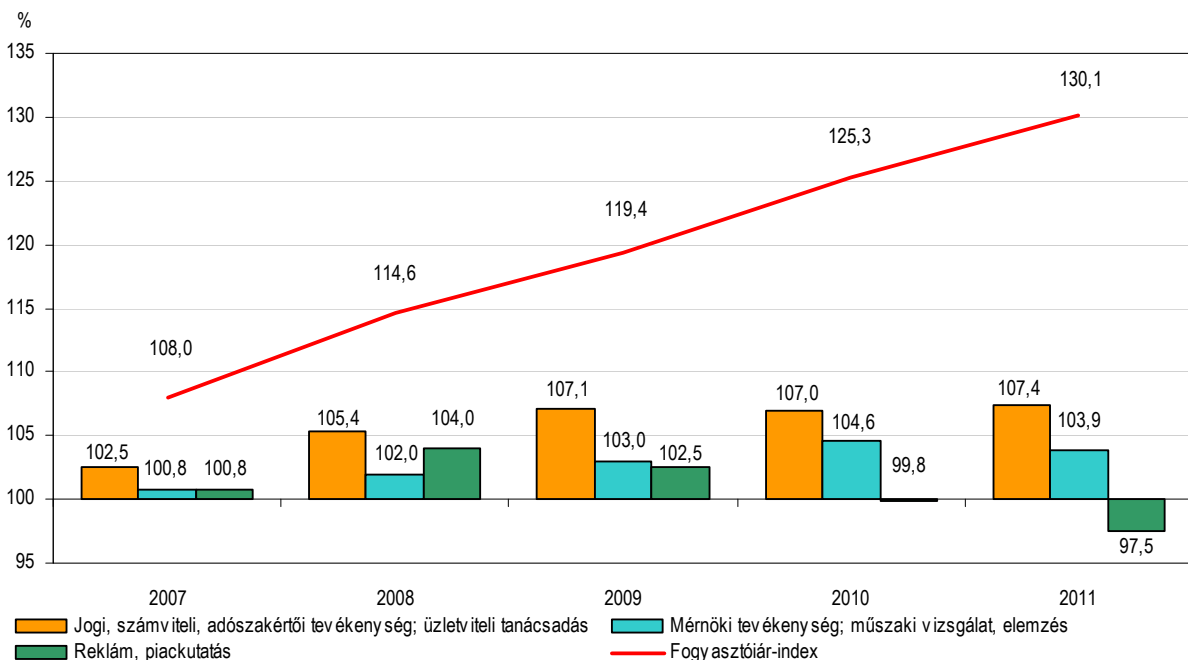
A mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés árai a vizsgált időszak végére átlagosan 4,5%-kal haladták meg a 2006-os bázis értékeit, míg a reklám, piackutatás árai még a 2006-os bázisidőszaki árakat sem érték el – 2011 IV. negyedévében 2,7%-kal voltak alacsonyabbak.

A megfigyelt szolgáltatások árainak a 2006-os bázisához viszonyított éves átlagos változása kiegyenlíti a negyedéves indexek adott éven belül előforduló esetleges nagyobb szóródásait: a 69_702-es (jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás) szolgáltatáscsoport árainak 2011. évi 7,4%-os átlagos emelkedése 0,7 százalékponttal haladta meg a második negyedévi legalacsonyabb értéket, illetve 1,3 százalékponttal volt kisebb a negyedik negyedév legmagasabb adatánál. Ezzel szemben a 71-es ágazat (mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés) éves indexének 103,9%-os értékéhez képest kisebb szóródás volt tapasztalható az éven belüli idősor negyedik negyedévi maximum (104,5%) és második negyedévi minimum (103,6%) értékével összevetve.

2011-ben az „M” nemzetgazdasági ágon belül megfigyelt területek közül a 73-as (reklám, piackutatás) ágazat esetében volt a legkisebb mértékű az indexek évközi mozgása, amit a 97,5%-os éves átlaghoz képest mindössze 0,3 százalékponttal magasabb (97,8%), illetve 0,2 százalékponttal alacsonyabb (97,3%) évközi indexek is jeleznek.

52. ábra

Az „M” nemzetgazdasági ág megfigyelt területeinek éves árindexei és a fogyasztóiár-index alakulása Magyarországon (2006=100)

3.1. Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás (69_702)

Az „M” nemzetgazdasági ágon belül megfigyelt jogi, számviteli, adószakértői; üzletviteli tanácsadás szolgáltatáscsoportban¹² a 2009-es adatok szerint a működő vállalkozások száma kis mértékben ugyan alatta maradt a 2008. évinek, de még így is több mint 50 ezer gazdasági szervezet tevékenykedett ezen a területen. Ezzel a szolgáltatáscsoport a legnagyobb arányt (7,5%) és számosságot képviseli az ármelegfigyelésbe bevont területek közül a működő vállalkozások számát tekintve.

Az ebben a szolgáltatáscsoportban működő vállalkozások a 2009-es nemzetgazdasági szintű árbevétel 1,9%-át állították elő, a szellemi tevékenységekre jellemző magasabb hozzáadott érték révén az alapáron számított bruttó hozzáadott érték 2,2%-át adva.

A jogi, számviteli, adószakértői és üzletviteli tanácsadási tevékenység 69_702-es kódon történt összevonását mindhárom tevékenységi kör közös jellemzője indokolja: a konkrét ügyek, esetek jellegéből, bonyolultságából fakadó nagyfokú egyediség. Emiatt a terület ármelegfigyelésénél a munkaidőn alapuló árazási módszer dominanciája érvényesül (napi- és óradíjak megfigyelése). A cégek kínálatában kisebb részesedéssel, de jelen vannak az olyan tevékenységek is, amik időszakonként (pl. havonta, negyedévente) ismétlődnek, és ezek ármelegfigyelésére a szerződések árazása (pl. forint/hó, euró/hó mértékegységgel), illetve az ismétlődő szolgáltatások tranzakciós árainak megfigyelése (pl. a bérszámfejtés estében a forint/fő/hó mértékegységgel) a legalkalmasabb.

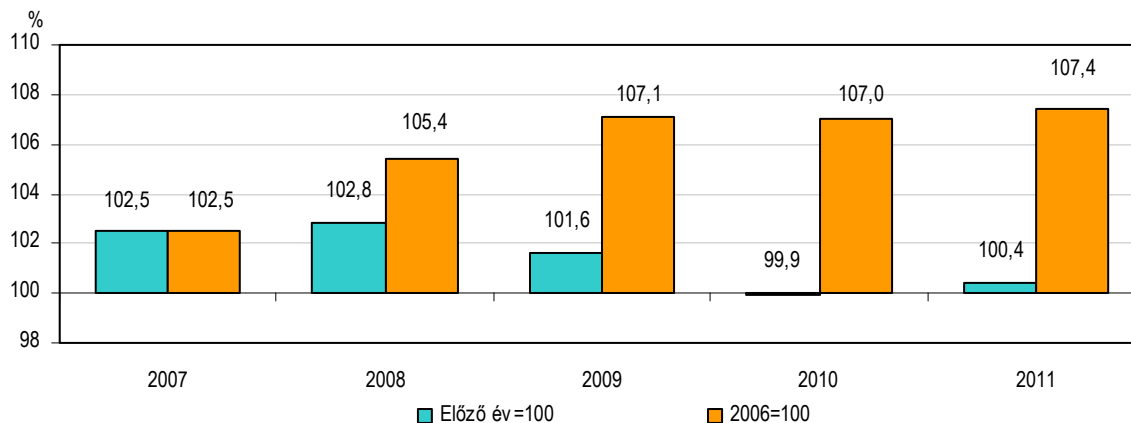
A 69_702-es tevékenységcsoport legfontosabb ár-, illetve díjmeghatározó tényezői közül továbbra is a munkatársak szakmai tapasztalata, nyelvtudása, az adott ügy jellege, bonyolultsága emelhető ki elsősorban.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A 2007–2011. közötti idősor első két évében hasonló (2,5, 2,8%) mértékű, 2009-ben a megelőző évekhez képest már mérsékelt (1,6%-os) növekedés volt megfigyelhető az éves szintű indexekben. A mutató értéke 2010-ben – az árak stagnálása következtében – gyakorlatilag megegyezett a 2009. évivel, míg 2011-re szerényebb mértékű (0,4%-os) növekedés történt a megelőző évhez képest.

53. ábra

A jogi, számviteli és üzletviteli tanácsadási tevékenység éves árindexei Magyarországon, 2007–2011
(2006=100)

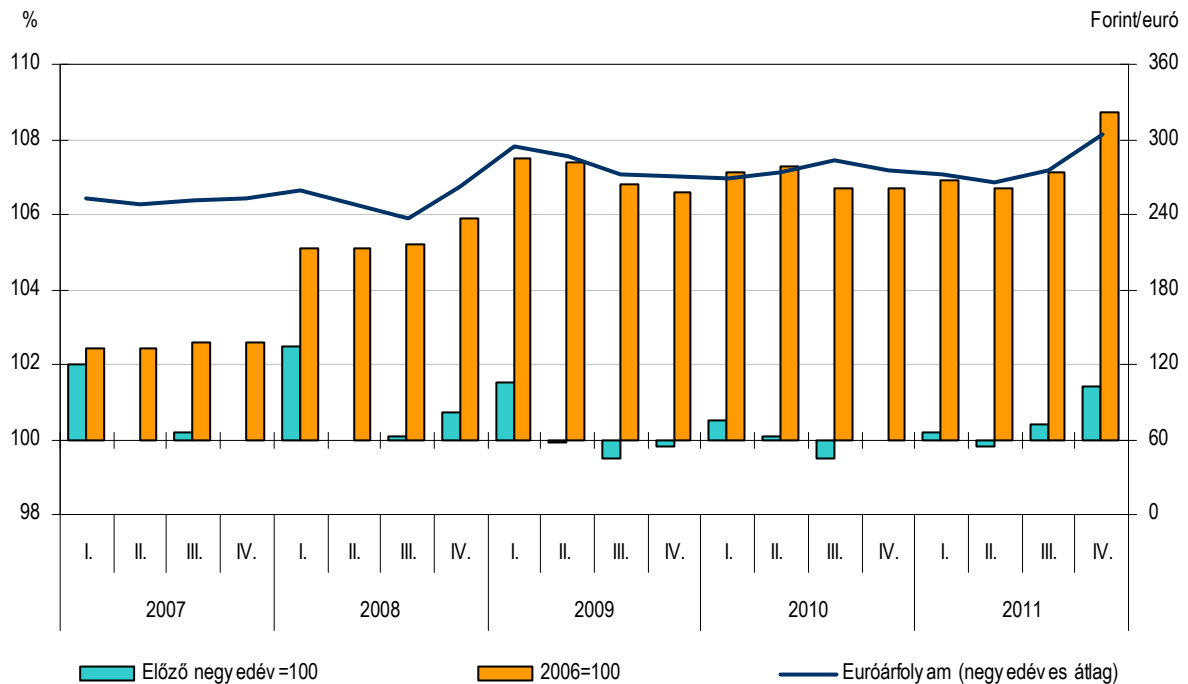
12) A TEÁOR'08 69_702 szolgáltatás-csoport elemei: 6910 Jogi tevékenység; 6920 Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység; 702 Üzletviteli tanácsadás.

A folyamat eredményeként a 2006-os bázishoz viszonyított 2011. évi 7,4%-os éves átlagos árváltozás mindössze 0,3 százalékponttal volt magasabb a 2009. évinél és jóval – közel 23 százalékponttal – alatta maradt a fogyasztóiár-index 2006-os bázishoz viszonyított 2011. évi értékénél.

A jogi-, számviteli-, üzletviteli tanácsadási szolgáltatás árindexének változására a tényleges áremelés, illetve árcsökkentés mellett jelentős mértékben hat az euró árfolyamának változása is: a munkaidőn alapuló árazási módszer keretében, az adatszolgáltatók által jelentett óra- és napidíjak jelentős hányada euróban áll rendelkezésre, amelyet – mivel az árfolyamváltozás is árváltozásnak tekintendő – a KSH az indexek előállítására először forintra számítja át az MNB negyedéves középárfolyama alapján.

54. ábra

A jogi, számviteli és üzletviteli tanácsadási tevékenység negyedéves árindexei Magyarországon az euróárfolyam tükrében, 2007–2011

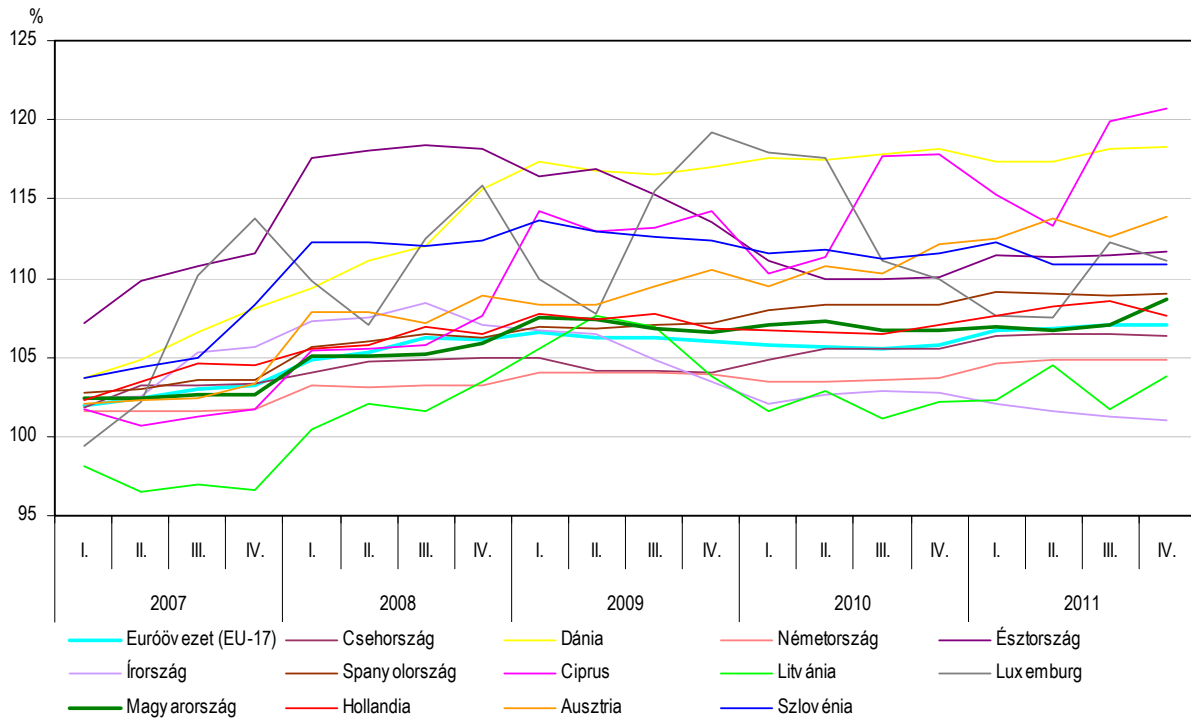
2007–2008 folyamán alapvetően változatlan euróárfolyam mellett az éves növekedést az első negyedévben bekövetkezett áremelések eredményezték. A 2009 I. negyedévének kisebb mértékű növekedésében az esetleges áremelés mellett már a megugró euróárfolyam is szerepet játszhatott.

A 2010-ben bekövetkezett ellenkező előjelű változások (növekedés az első, csökkenés a harmadik negyedévben) jól kiegyenlítették egymást, ezek együttes hatására mindössze 0,1 százalékpontos eltérés volt a 2010-es éves index értékében 2009-hez képest. A 2011-es éves index 2010-hez viszonyított kismértékű, 0,4%-os emelkedésére az elmaradt év eleji áremelések helyett a negyedik negyedévben megugrott euróárfolyam hatott elsősorban.

Kitekintés Európába

A kiadvány készítésének időszakában 13 uniós ország adata volt elérhető az Eurostat adatbázisában: az ezekből számított uniós szintű (EU-27) aggregátum egyelőre nem áll rendelkezésre, csak az euróövezetre (EU-17) vonatkozó összesített index értéke.

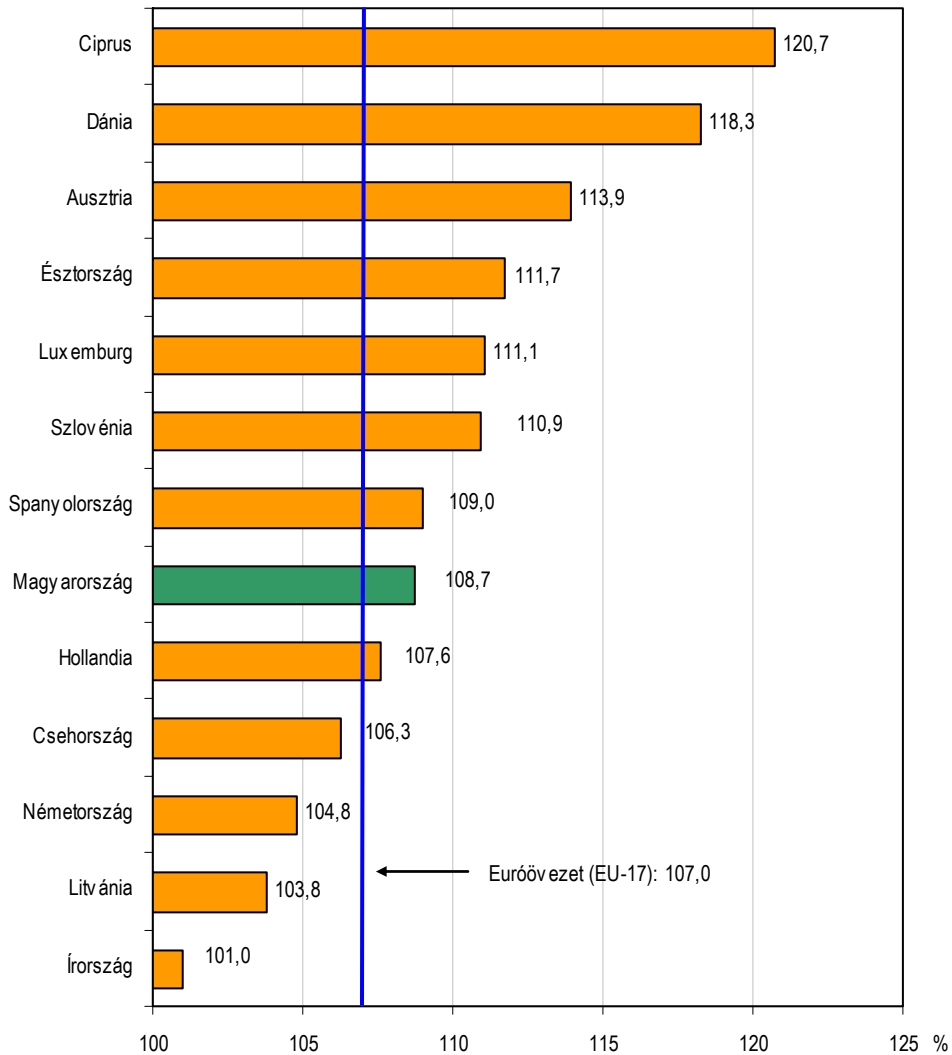
**A jogi, számviteli és üzletviteli tanácsadási tevékenység árindexei
Magyarországon és az Európai Unióban
(2006=100)**

Az EU-17 átlagához képest az ötéves magyar árindex-idősor értékei igen hasonlóan alakultak: a legnagyobb, még mindig csak 1,7 százalékpontos különbség éppen 2011 IV. negyedévére alakult ki, miközben a szomszédos Ausztria 6,9, Dánia 11,3, Ciprus pedig már 13,7 százalékponttal haladta meg az euróövezeti átlagot ugyan ezen időpontban.

2011 végére az Eurostat adatbázisában elérhető országok árindex-idősorának közös jellemzője, hogy valamennyi a 2006-os bázisnál magasabb (101,0 és 120,7% közötti) értéket ért el.

A jogi, számviteli és üzletviteli tanácsadási tevékenység árindexei az Európai Unióban, 2011. IV. negyedév (2006=100)

3.2. Mérnöki, építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés (71)

A szakmai, tudományos, műszaki tevékenységeken belül az STS-rendeletben meghatározott területek közül gazdasági súlyát tekintve a mérnöki, építészmérnöki, műszaki elemző szolgáltatások csoportja a második legnagyobb terület. A jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás csoporthoz hasonlóan ezen a területen is jelentős a működő vállalkozások nemzetgazdasági szintű számaránya (3,5%), míg a bruttó hozzáadott érték (1,2%), valamint a nettó árbevétel részesedése (1,0%) ennél lényegesen alacsonyabb.

A TEÁOR'08 tevékenységi nomenklatúra szerinti 71-es ágazati¹³ szintű árindexek a többi kreatív tevékenységhez hasonlóan aggregált formában kerülnek publikálásra, amelyek két terület, a mérnöki, építészmérnöki szolgáltatások, valamint a műszaki vizsgálat, elemzés összevont mutatói.

13) TEÁOR'08: 71 Mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés; 711 Mérnöki és építészmérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás; 712 Műszaki vizsgálat, elemzés.

Az ármelegfigyelés szempontjából e két tevékenységi kör jellegében éppúgy, mint a szolgáltatások árazása szempontjából eltérő sajátosságokkal bír. A mérnöki, építészmérnöki tevékenységek esetében a szolgáltatások árazásánál irányadóak lehetnek a Magyar Mérnöki Kamara (MMK) által minden évben közzétett ajánlott mérnökdíjak. A tényleges árképzés azonban minden esetben alku eredménye, amely elsősorban a téma jellegétől és sajátosságaitól, a szakértők képzettségétől és szakmai tapasztalatától, valamint a partner piaci pozíciójától függ. Ezen túlmenően jelentős szerepe lehet a közbeszerzési eljárások során tapasztalható éles versenynek és a nyertes pályázat kiválasztásához meghatározott, jellemzően vállalási ár dominanciájú feltételrendszernek.

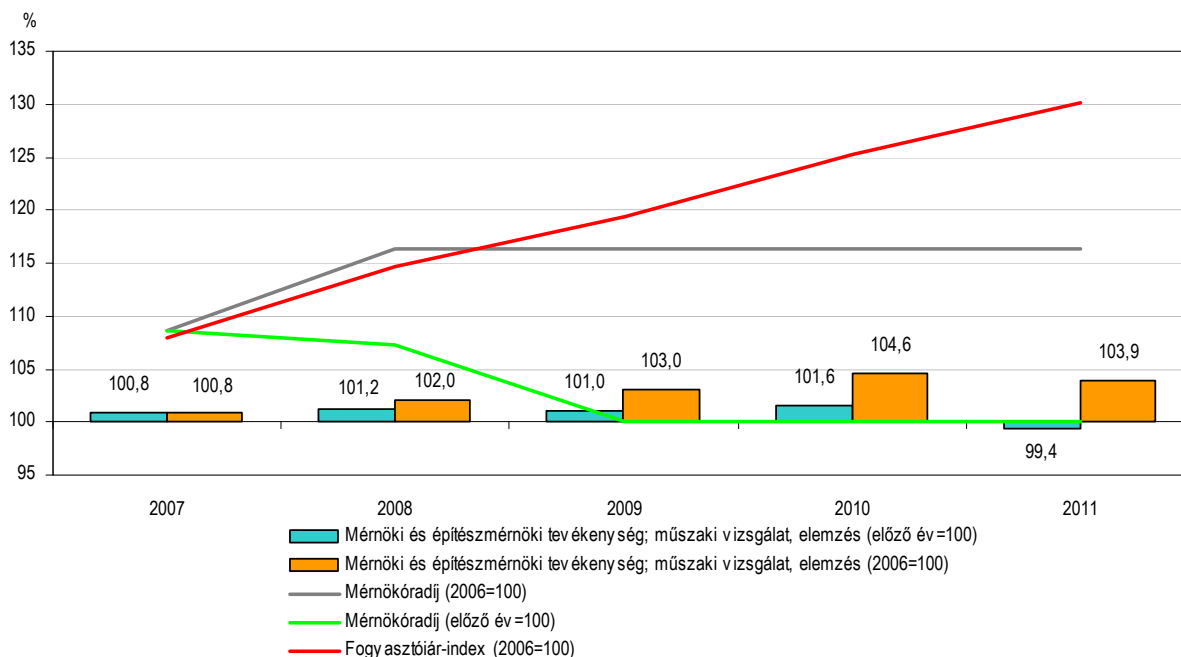
A mérnöki szolgáltatások egyedisége miatt az egységár leginkább a munkaidő-ráfordítás megfigyelésén keresztül értelmezhető. Ezzel szemben a műszaki vizsgálat, elemzés területén az árak számos szolgáltatásfajtnál hatóságilag meghatározottak, így az árakban közvetlenül kevésbé érvényesül a gazdasági környezet árszabályozó hatása. Emellett e területen jellemzőbb az egységértékmódszer alkalmazása, illetve az ismétlődő szolgáltatások árának megfigyelése, ami (ellentétben a mérnöki tevékenységek nehezen megragadható és tipizálható jellegével) jelentős mértékben megkönnyíti a szolgáltatások árváltozásainak megfigyelését. A legjellemzőbb ár-meghatározó tényező maga a vizsgálat tárgya, továbbá annak mennyisége, súlya, egyéb fizikai paraméterei, valamint a vizsgálat során alkalmazott technológia.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A mérnöki tevékenység, műszaki vizsgálat árindexe az elmúlt öt év során éves szinten 2010-ig kis mértékben ugyan, de folyamatos növekedést mutatott. 2011-ben azonban az árak 0,6%-kal mérséklődtek, melynek következtében a kibocsátási árak mindössze 3,9%-kal haladták meg a 2006-os bázisidőszaki értékeket.

57. ábra

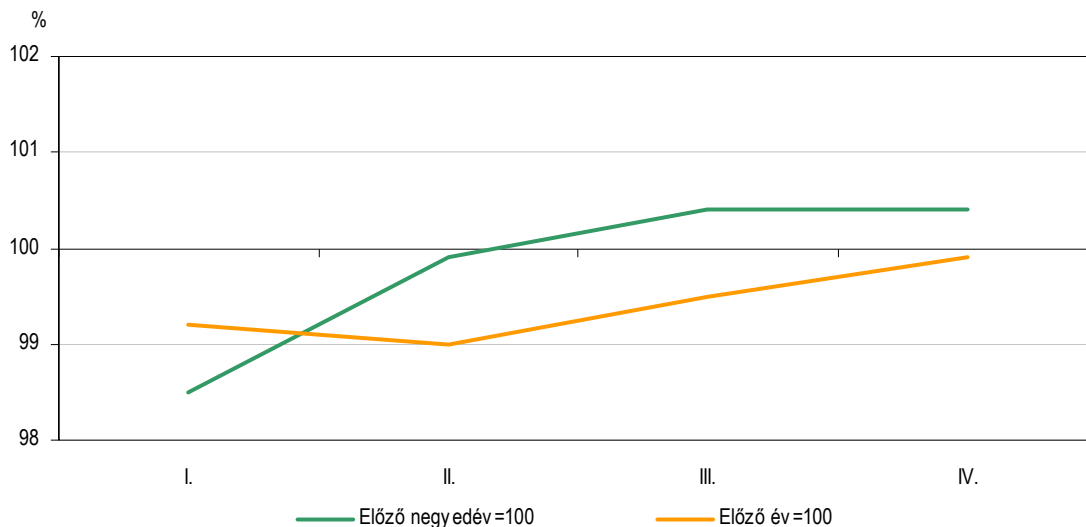
Mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés éves árindexei az MMK által ajánlott mérnökóradij és a fogyasztóiár-index átlagos éves változásának tükrében Magyarországon, 2007–2011

Ezzel párhuzamosan a kamara által ajánlott mérnökdíjak árnövekedése már 2007-ben több mint 8%-os, és bár értéke 2008-at követően változatlan, 2011-ben 12,5 százalékponttal haladja meg a mérnöki tevékenység, műszaki vizsgálat 2006-os bázisú kibocsátásiár-index értékét.

58. ábra

Mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat áralakulása Magyarországon, 2011

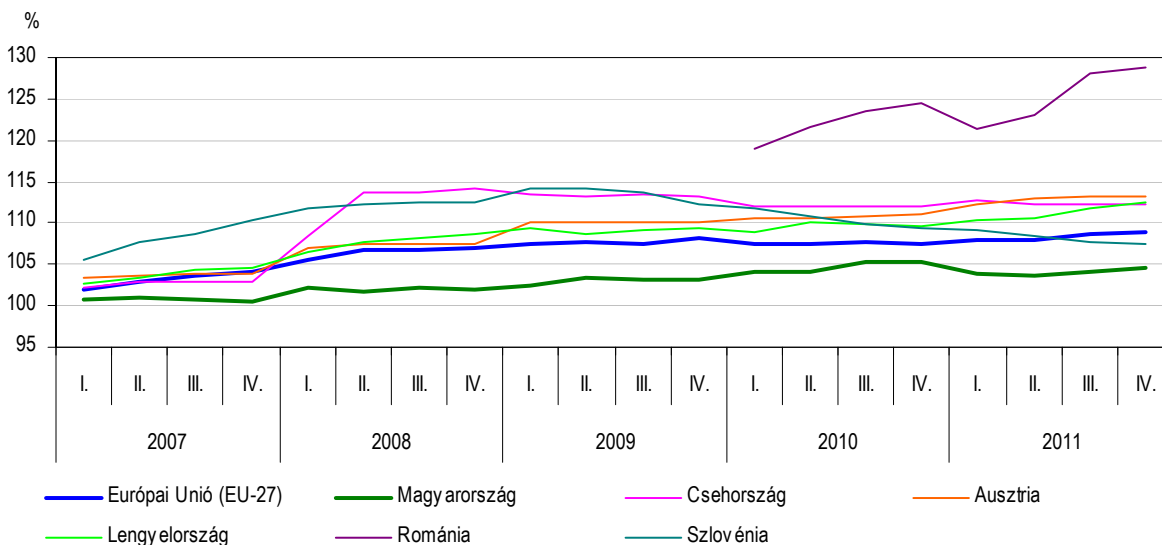
2011-ben az árak alakulásában bekövetkezett visszaesés az év első felében jelentkezett, amely a második negyedévre a megelőző év átlagához képest elérte az 1%-os csökkenést. Ezt az év második felében lassú növekedés követte, a negyedik negyedévre azonban az árak még így sem érték el az előző évi értékeket.

Kitekintés Európába

A mérnöki tevékenység, műszaki vizsgálat magyarországi kibocsátásiár-indexe 2007 óta folyamatosan elmarad az uniós átlagtól, 2011. IV. negyedévében a különbség 4,4 százalékpont.

59. ábra

Mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés negyedéves árindexei az Európai Unióban, Magyarországon és a környező országokban, 2007–2011 (2006=100)

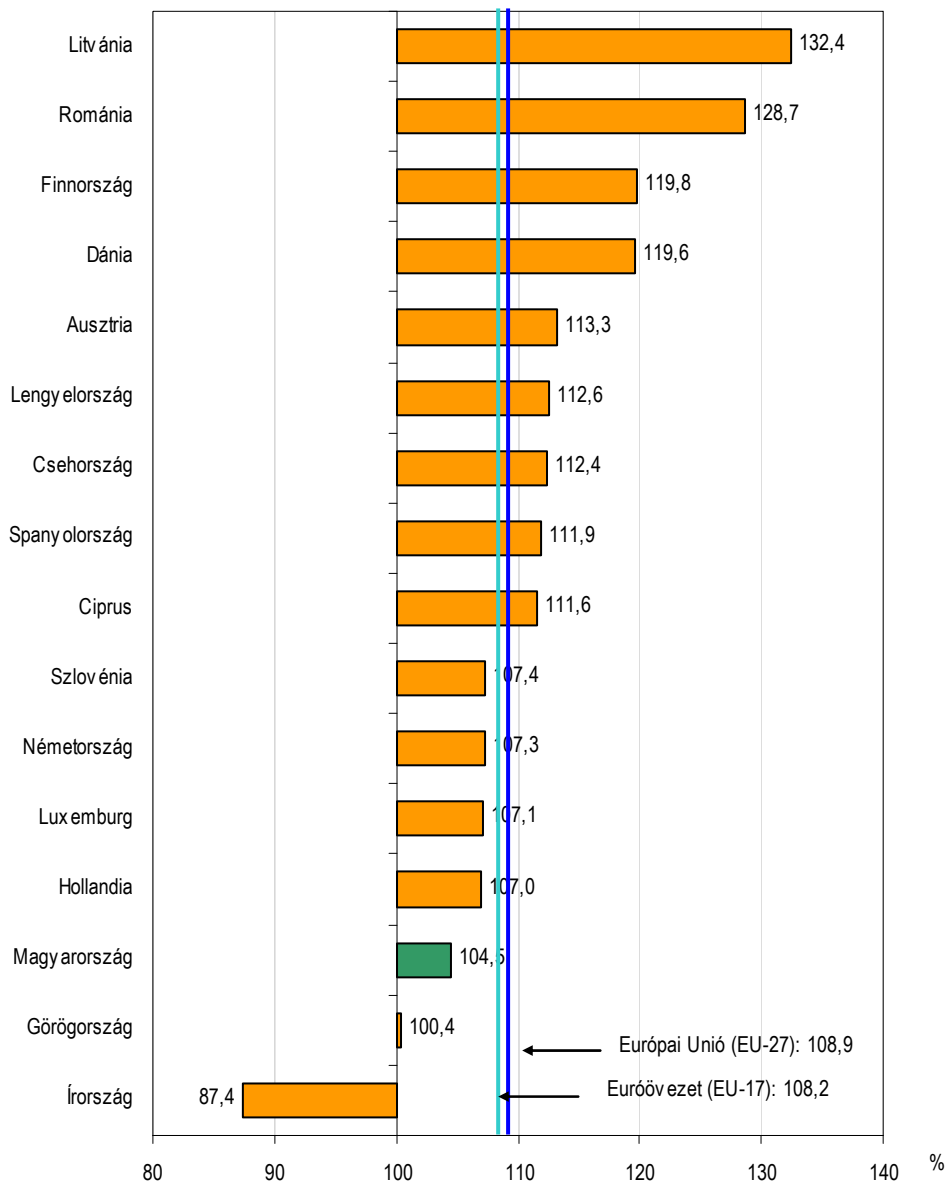

A 2006-os bázishoz viszonyítva 2011 végén a szomszédos országok közül Magyarország mellett mindössze Szlovénia árindexe 10% alatti, míg Romániában ugyanez az érték meghaladja a 28%-ot is.

2011 IV. negyedévében a mérnöki tevékenység, műszaki vizsgálat árindexe 2006-hoz képest – 2010-hez hasonlóan – Litvániában volt a legmagasabb (32,4%), míg Magyarországon mindössze 4,5%-os növekedés történt. A megfigyelési időszak végén a kibocsátásiár-index értéke egyedül Írországból volt alacsonyabb (12,6%) a 2006-os átlagnál, mivel az árak 2009 I. negyedévtől folyamatosan csökkennek.

60. ábra

Mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés negyedéves árindexei az Európai Unióban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

3.3. Reklám, piackutatás (73)

Az „M” nemzetgazdasági ágon belül a reklám, piackutatás tevékenység¹⁴ a három megfigyelt szolgáltatás-csoport közül a legkisebb súlyt képviseli a vizsgált makrogazdasági mutatók szerint: az összes működő vállalkozás 1,1%-a (mintegy 7,5 ezer gazdasági szervezet) tartozik ide, a nemzetgazdasági nettó árbevétel 0,7, illetve az alapján számított GDP 0,4%-át állította elő a 2009-es adatok szerint, vagyis már a 2008-as adatok alapján is megfigyelhető, az árbevételarány javára mutatkozó 0,3 százalékpontos különbség 2009-ben is fennállt. Ezt a különbséget továbbra is a médiafelületekkel kapcsolatos megvásárolt és az ügyfelek részére változatlan formában továbbértékesített, közvetített szolgáltatások nagy tömege indokolhatja, amely halmozódást eredményez az árbevételben.

A reklám, piackutatás ágazatba tartozó tevékenységek ármegfigyelési módszerének kiválasztását meghatározza, hogy az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatások körét főként az egymással össze nem hasonlítható, a külön-külön jobban megfigyelhető elemekre nehezebben bontható, komplex médiakampányok, illetve piackutatási projektek jelentik, amelyekre nem jellemző, hogy azonos tartalommal, paraméterekkel ismétlődjenek egyik időszakra a másikkal.

Ezáltal a nemzetközileg ajánlott hét árazási módszer közül az ún. modellárazás bizonyul a legalkalmasabbnak az árváltozás megfigyelésére, amelynek lényege, hogy reprezentáns szolgáltatásként, vagy egy korábban már értékesített, vagy egy fiktív módon összeállított tipikus szolgáltatást szükséges újra és újra beárazni, mint ha azt az egyes időszakokban ismételtén értékesítené a szolgáltató. A módszer nagyfokú körültekintést igényel az adatszolgáltató részéről, hiszen minden megfigyelési időszakban a komplex szolgáltatások valamennyi alkotóelemét újra be kell árazni, minőségi változás esetén pedig a reprezentáns szolgáltatás paramétereit is frissíteni szükséges.

Magyarországon 2009-ben is folytatódott a KSH szakértői és a legnagyobb médiaügynökségeket tömörítő szakmai szervezet, a Magyarországi Kommunikációs Ügynökségek Szövetsége (MAKSZ) közti együttműködés, aminek eredményeként a reklám- és médiaügynöki tevékenység 2011-es árait – az idő- és költségigényesebb modellárazást alkalmazva és tagoktól gyűjtött adatokat összesítve – a szakmai szervezet bocsátotta a hivatal rendelkezésére.

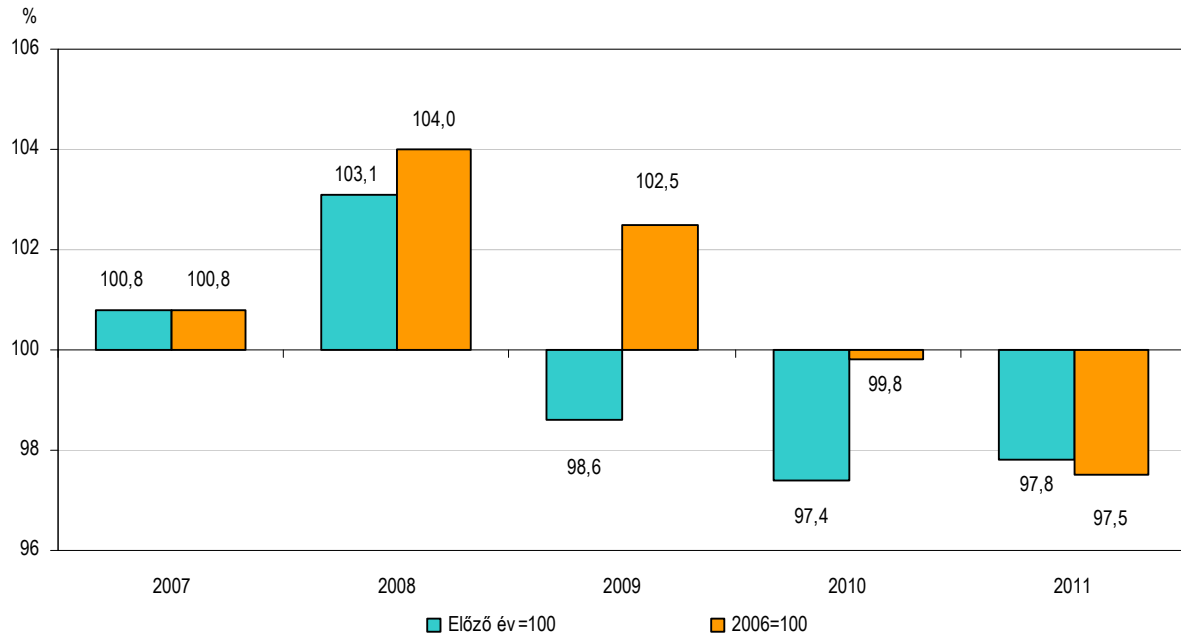
A modellárazás mellett jellemző még a munkaidőn alapuló árazási módszer alkalmazása, ami a kreatív tevékenységek óra- és napi díjainak megfigyelését jelenti.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A 2007–2011 közötti időszak első két évében változó, előbb 0,8, majd 3,1%-os növekedés volt tapasztalható az ágazat éves áraiban az előző évhez viszonyítva. Ezzel szemben 2009-től 2011-ig terjedő időszak mindhárom évében csökkenő tendenciát mutattak, a médiaügynökségek iparági jelentősége miatt számottevő hatást gyakorolva az ágazat összesített árindex-idősorára is, lefelé mozdítva azt.

14) TEÁOR'08 73: 7311 Reklámügynöki tevékenység; 7312 Médiareklám; 730 Piac-, közvélemény-kutatás.

A reklám, piackutatás éves árindexei Magyarországon, 2007–2011

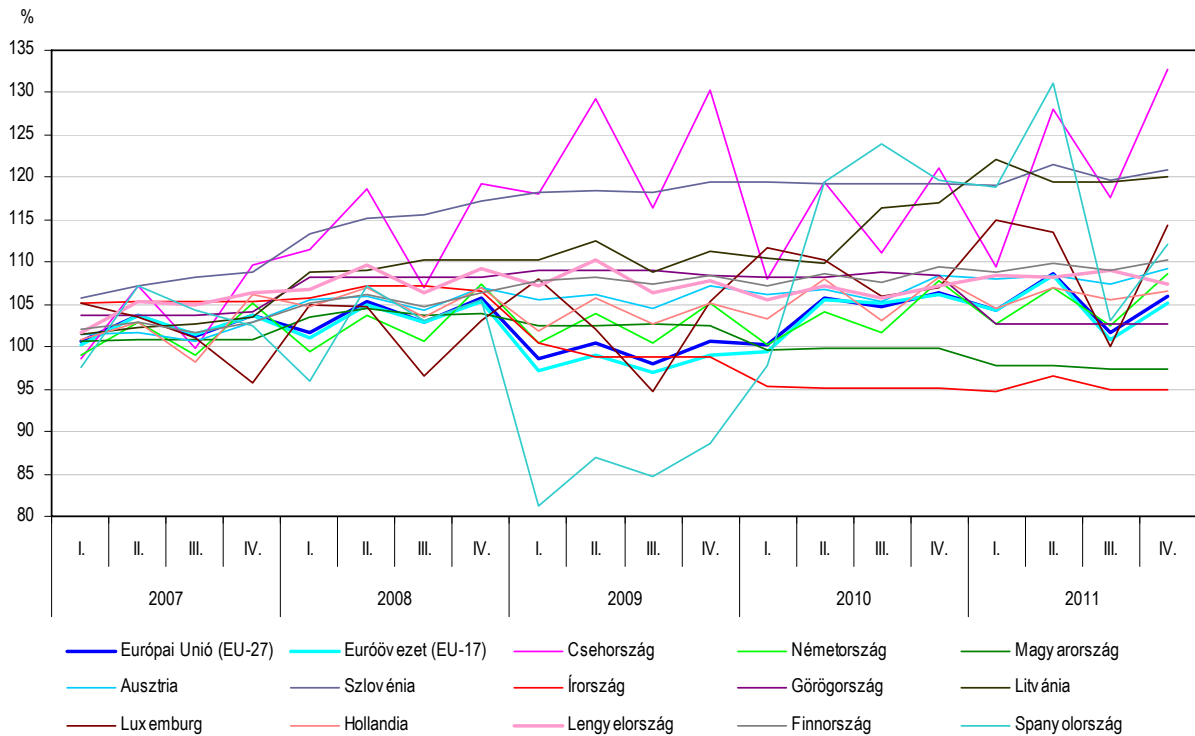
2009-től kezdődően, az előző évhez viszonyított – 1,4 és 2,6% között szóródó – csökkenések eredményeként a 2011-es árak átlagosan 2,5%-kal maradtak el a bázisnak tekintett 2006. évi értékekhez képest. Ezzel a távközlés mellett a reklám, piackutatás a másik olyan terület a megfigyelt szolgáltatási ágazatok közül, ahol a vizsgált időszak végére az árindex értéke csökkenést mutat a 2006-os bázishoz képest.

Kitekintés Európába

A kiadvány készítésének időszakában 14 uniós ország adatsora volt elérhető az Eurostat adatbázisában: az ezekből számított uniós szintű (EU-27) aggregátum és az eurövezetre (EU-17) vonatkozó összesített index is megtalálható volt a 2007–2011-es időszakra vonatkozóan.

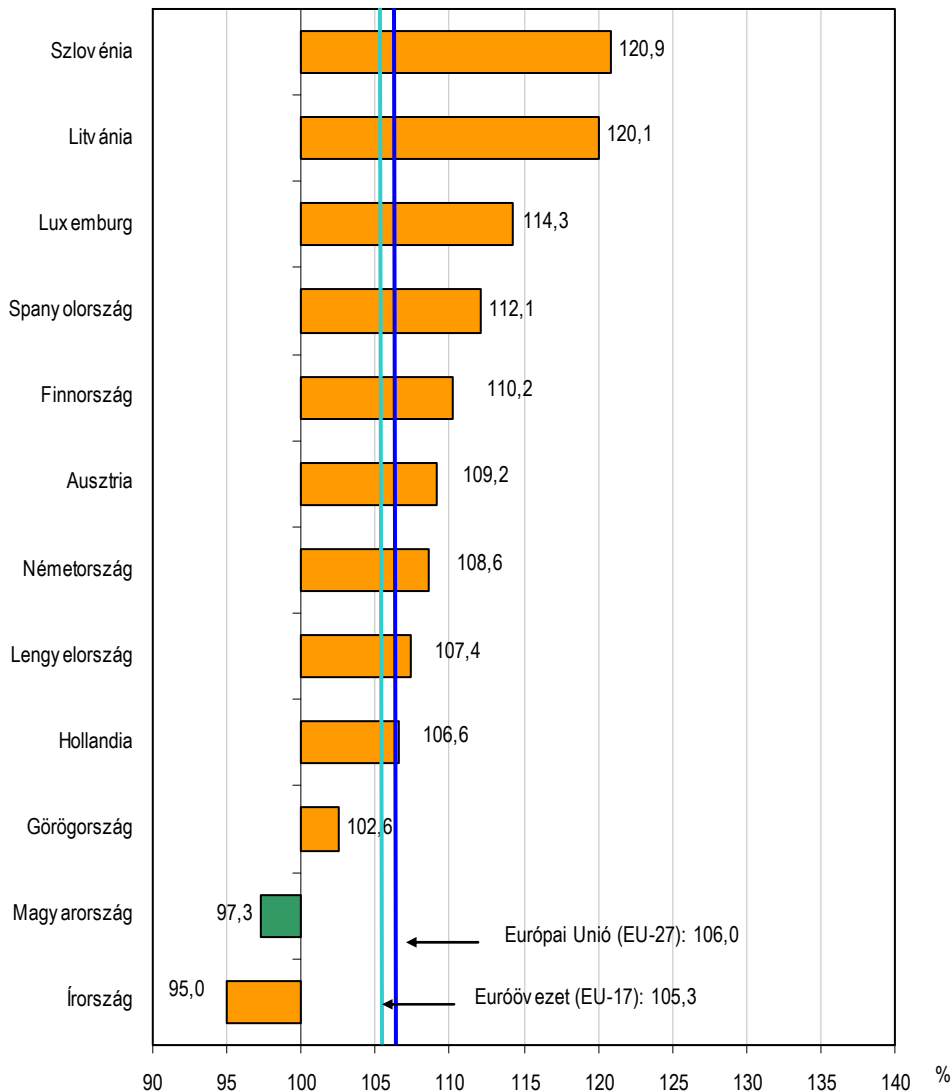
Egyes országok árindex-idősorában igen nagy éven belüli ingadozások tapasztalhatók: a 2007–2011-es adatsorok ábrázolása során – az egyes negyedévekben előforduló kiugró értékek miatt – nem szerepel Ciprus, ahol 2011 IV. negyedévére az index értéke már 70,3%-kal haladta meg a 2006-os bázist.

**A reklám, piackutatás árindexei Magyarországon és az Európai Unióban
(2006=100)**

Magyarországon 2011 IV. negyedévére az árindex értéke 2010 végéhez hasonlóan nem érte el a 2006-os év szintjét sem: további csökkenés következtében már 2,7%-kal maradt el a bázishoz képest. Ennél nagyobb mértékű csökkenés – az elérhető adatok körében – csak Írországban volt megfigyelhető, ahol 5%-os volt az árak visszaesése 2006-hoz képest.

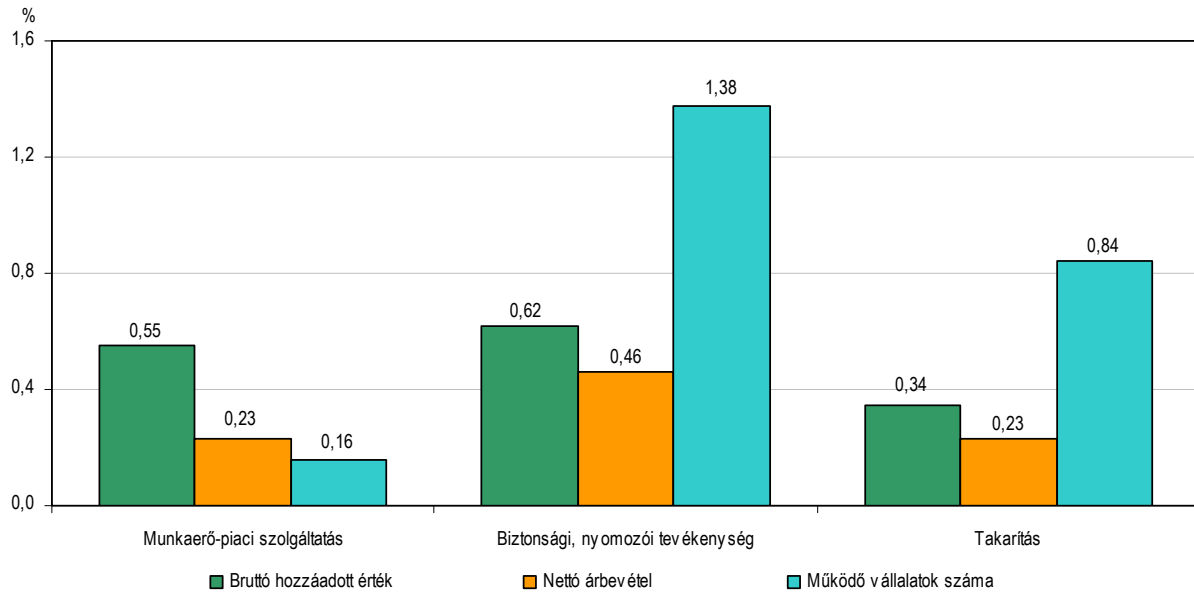
A reklám, piackutatás árindexei az Európai Unióban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

4. „N” nemzetgazdasági ág – Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység

Az STS-rendelet az „N” nemzetgazdasági ágba sorolt adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek közül három területre írja elő az árindex előállításának kötelezettségét: a munkaerő-piaci szolgáltatásra, a biztonsági, nyomozói tevékenységre és a takarításra. A 2009. évi legfontosabb gazdasági mutatókat megfigyelve nagymértékű eltérés van a bruttó hozzáadott érték, a nettó árbevétel és a működő gazdasági szervezetek számának nemzetgazdasági szintű súlyát nézve. Az alapján számított GDP részaránya mindhárom területnél meghaladta a nettó árbevétel arányát, az eltérés a munkaerő-piaci szolgáltatás esetében volt a legnagyobb (0,32 százalékpont). A másik két terület, a biztonsági, nyomozói tevékenység és a takarítás esetén 0,16, illetve 0,11 százalékpont volt a különbség.

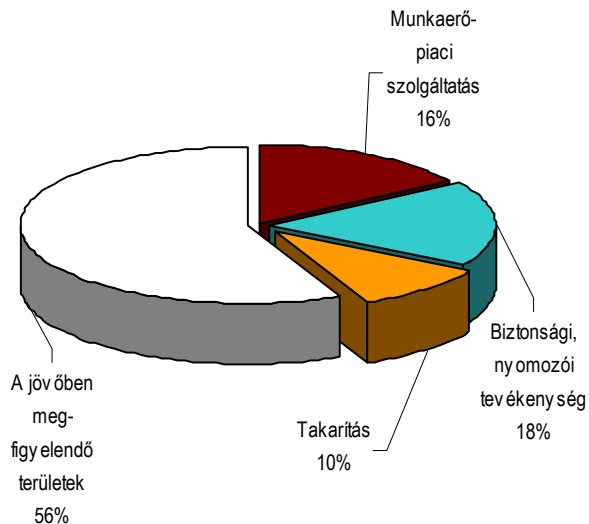
Az „N” nemzetgazdasági ág megfigyelt területeire vonatkozó főbb gazdasági mutatók nemzetgazdasági részaránya, 2009

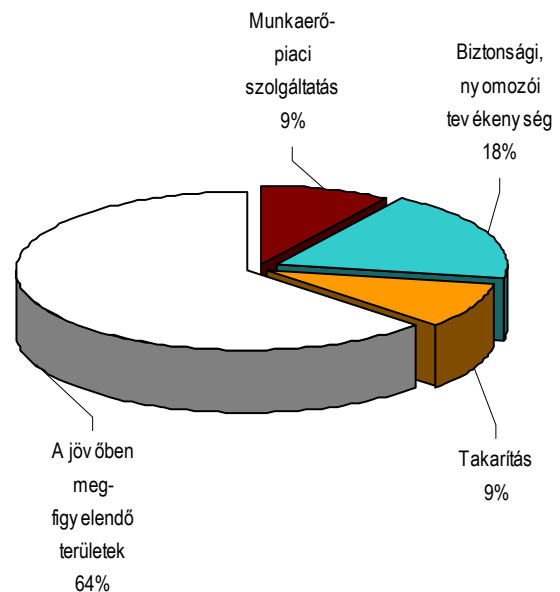
A három területet összehasonlítva a működő vállalatok száma szerinti legnagyobb részarányt a biztonsági, nyomozói tevékenység képviseli (1,38%). Ez több mint nyolcszorosa a munkaerő-piaci szolgáltatás részarányának. A hozzáadott érték és az árbevétel aránya ugyanakkor kevesebb, mint fele a működő vállalatok számarányának. A takarításnál még ennél is nagyobb a kiemelt mutatók aránya közti különbség, mert itt a működő vállalatok számaránya közel két és félszerese, illetve több mint három és félszerese a bruttó hozzáadott érték és az árbevétel részarányának. Ennek oka, hogy mind a biztonságtechnikai vállalatok, mind a takarítás esetében a regisztrált vállalatok 90%-át is meghaladja a mikrovállalkozások száma. Ezzel szemben a munkaerő-piaci szolgáltatásnál fordított a helyzet: a működő vállalatok számarányához (0,16%) képest több mint háromszorosa az alapáras GDP aránya (0,55%), vagyis itt jobban megfigyelhető a koncentráció.

Az „N” nemzetgazdasági ágon belüli arányokat vizsgálva a nettó árbevétel megoszlásánál szembetűnőbb a különbség a biztonsági, nyomozói terület (18%) és a másik két terület feleakkora (9 – 9%) részaránya között. A bruttó hozzáadott érték szerinti megoszlást tekintve kisebb az eltérés: a munkaerő-piaci szolgáltatás aránya (16%) csak 2 százalékponttal marad el a biztonsági, nyomozói tevékenységhez képest, a takarítás részaránya pedig 10%.

**A bruttó hozzáadott érték megoszlása,
2009**
(„N” nemzetgazdasági ág=100)

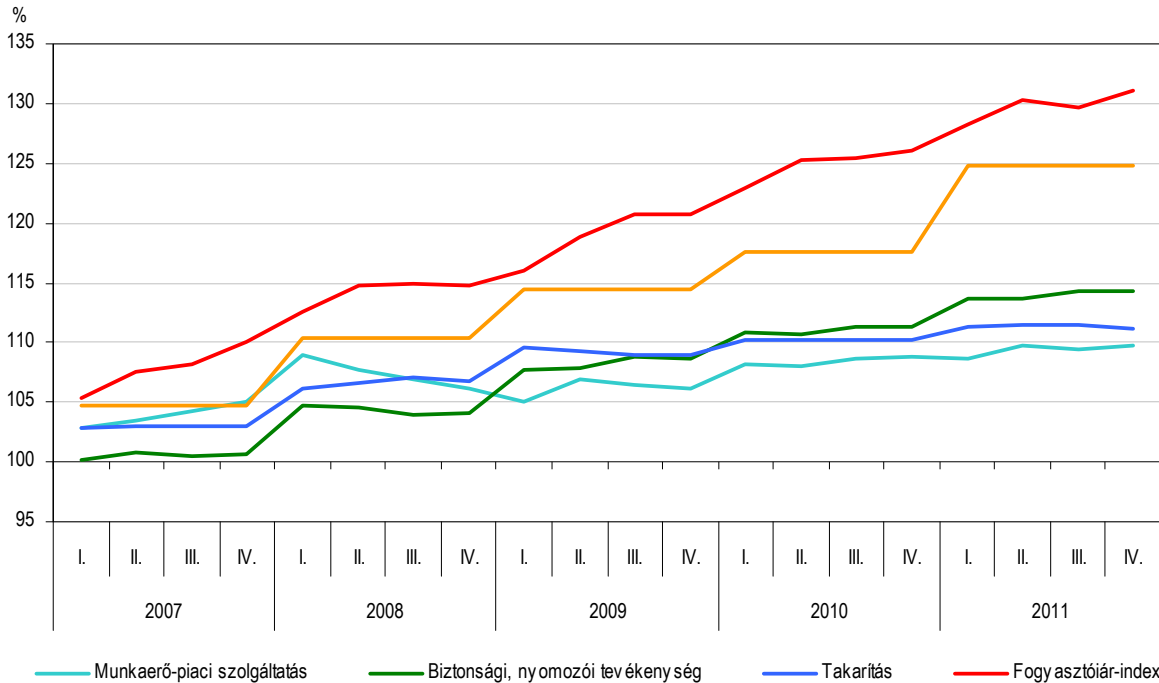
**Nettó árbevétel megoszlása,
2009**
(„N” nemzetgazdasági ág=100)

Az „N” nemzetgazdasági ágba tartozó adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek teljes körét tekintve az ármegfigyelésbe bevont ágazatok összevontan a bruttó hozzáadott érték közel felét (44%-át), míg a nettó árbevétel több mint harmadát fedik le.

Az elemzések és egyéb háttér-információk alapján elmondható, hogy a három terület kibocsátásiár-indexei a vizsgált időszak öt évében nagyon hasonlóan mozogtak. Legfőképp lépcsőzetes mozgás jellemzi őket, aminek a szerződések év eleji indexálása lehet az oka. A minimálbér alakulása jelentősen befolyásolta az árváltozás mértékét, illetve a cégek inflációkövető törekvése is megfigyelhető. Mégis mindhárom árindex-idősorról elmondható, hogy növekedési ütemük az elmúlt öt év során jelentősen elmaradt a fogyasztóiár-indexétől és a minimálbér változásától. 2011 végére a három megfigyelt terület árindexei és az infláció, illetve minimálbér változása között legalább 10 százalékpontnyi különbség alakult ki a 2006. évi bázishoz képest.

Az „N” nemzetgazdasági ágba tartozó megfigyelt területek negyedéves árindexeinek változása Magyarországon, összevetve a fogyasztóiár-indexszel és a minimálbérrel, 2007–2011 (2006=100)

4.1. Munkaerő-piaci szolgáltatás (78)

A munkaerő-piaci szolgáltatás három szakágazatból tevődik össze: munkaközvetítés, munkaerő-kölcsönzés és egyéb emberierőforrás-ellátás. Fontos különbséget tenni a munkaközvetítés és a munkaerő-kölcsönzés között. Az előbbi esetén a munkavállaló nem a közvetítő iroda, hanem az adott vállalat alkalmazottja lesz, és a szerződés megkötése után megszűnik a kapcsolata a közvetítő irodával. Ezzel szemben a munkaerő-kölcsönzés esetén a munkavállaló a kölcsönbeadó cégtől kapja a fizetését, és nem attól a vállalatától, ahol ténylegesen dolgozik. A kölcsönbeadó cégekre jellemző, hogy olyan szolgáltatásokat is nyújtanak, amelyek a kölcsönbevevő cégek kínálatában nem szerepelnek, például a munkások toborzása, a dolgozók egészségi állapotával kapcsolatos kockázatviselés, a munkaviszonnyal összefüggő bevallási, befizetési kötelezettségek. E rugalmas foglalkoztatási mód az utóbbi években egyre inkább elterjedt, leginkább a viszonylag alacsony díjak miatt. Fontos megemlíteni a 2011. december végén elfogadott új munka törvénykönyvét, amelynek egyik fő célkitűzése a munkaerő-kölcsönzés ideiglenes jellegének érvényesítése, miszerint a kikölcsönzés ideje legfeljebb öt év lehet. Új rendelkezés az is, hogy a hat hónapot meghaladó jogviszony esetén kötelező az egyenlő bánásmód (pl. bér-ekvivalencia) garantálása.

Az ágazat egészéről elmondható, hogy a partnerek gyakori cserélődése, illetve a szolgáltatások összetettsége miatt nagyon nehéz megegyező tartalmú, tartósan megfigyelhető és összehasonlítható árrepresentánsokat találni. A hét árazási módszer közül leginkább munkaidő-alapú egységértékmódszert, illetve a százalékos módszert alkalmazzuk, ami jellemzően a havidíjak és az óradíjak megfigyelésén alapul. A legjellemzőbb ármeghatározó tényezők a munkaerő-kategória, a szakképzett-

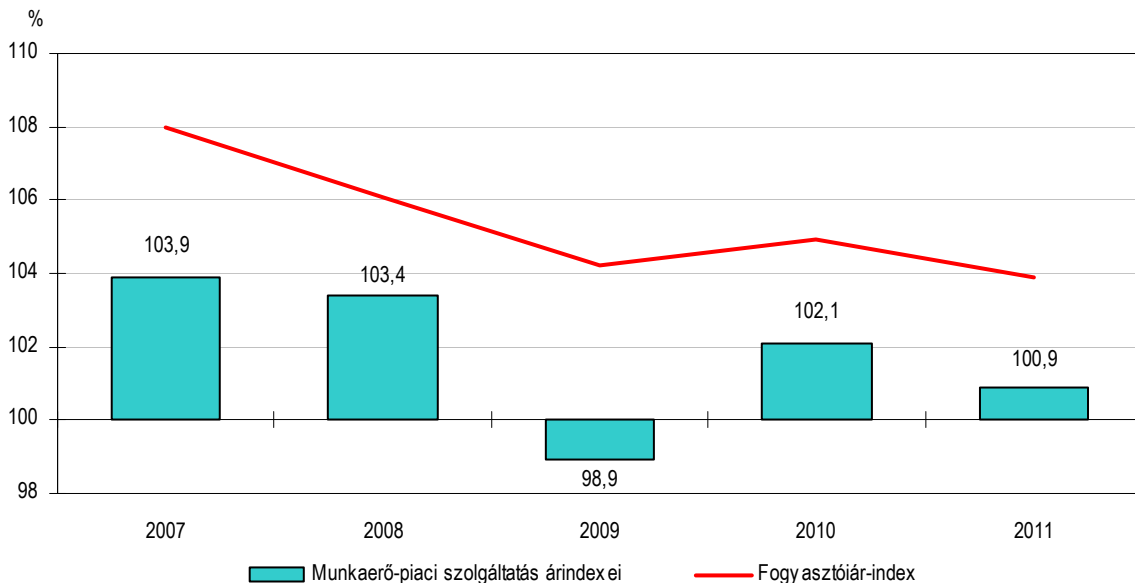
ség, a nyelvtudás, a szerződés hossza, a földrajzi fekvés, a munkavégzés helye, a munka jellege, valamint a kölcsönbeadó és kölcsönbevevő közti kapcsolat.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

Az elmúlt öt évben a munkaerő-piaci szolgáltatás magyarországi éves árindexeinek változása követte a fogyasztóiár-index változását az előző év átlagához viszonyítva.

67. ábra

**A munkaerő-piaci szolgáltatás éves árindexei Magyarországon
a fogyasztóiár-indexszel összehasonlítva, 2007–2011**
(Előző év=100)

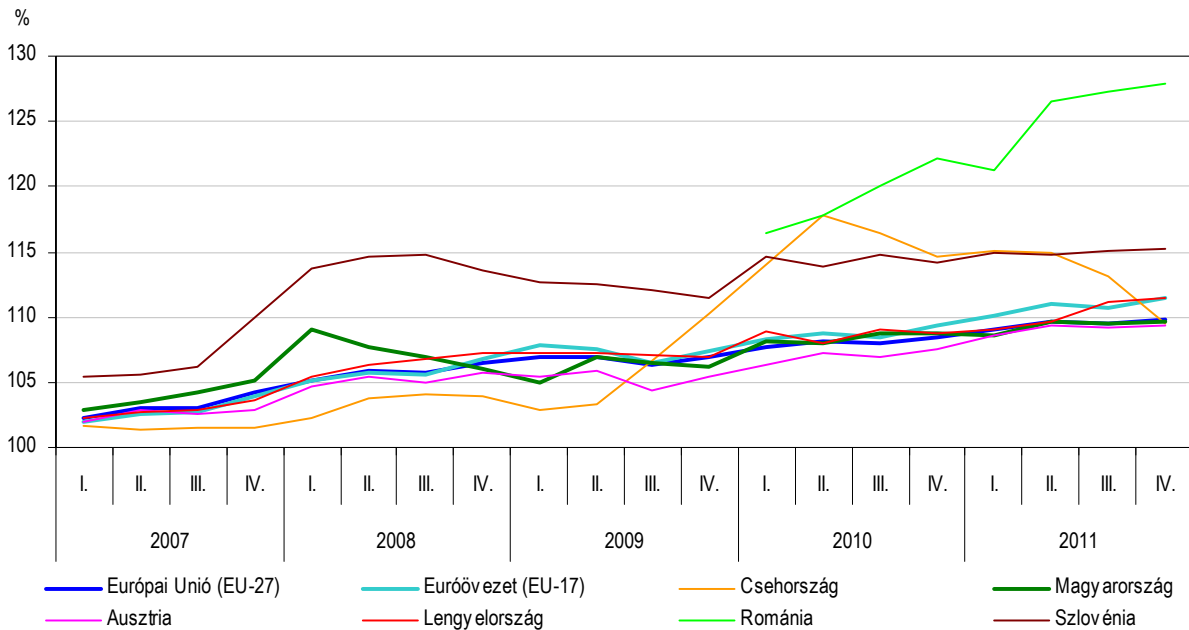
2007-ben még viszonylag nagyobb, közel 4, ehhez képest 2008-ban már kisebb mértékű, 3,4%-os növekedés figyelhető meg a munkaerő-piaci szolgáltatások területén az előző évhez viszonyítva. 2009-ben viszont már 1%-ot meghaladó csökkenés tapasztalható, aminek fő oka az előző év őszén kezdődött gazdasági válság hatása lehet. 2010-ben szerény – 2%-os –, 2011-ben pedig még kisebb mértékű növekedés számszerűsíthető. Összességében elmondható, hogy az elmúlt öt évben a munkaerő-piaci szolgáltatások árindex értékei a fogyasztóiár-index értékeinél kisebbek voltak.

Kitekintés Európába

A munkaerő-piaci szolgáltatások hazai árindexei 2007 és 2011 között az uniós átlaghoz hasonlóan változtak a 2006. évi bázishoz viszonyítva. Ugyanez mondható el Ausztriáról és Lengyelországról is. Szlovénia árai 2007 III. negyedétől 2008 közepéig nagyobb ütemben, utána viszont magasabb bázisérték mellett, de az uniós átlaghoz képest közel azonos ütemben növekedtek. Csehország esetében 2009 II. negyedétől egy éven át markánsan kiugró emelkedés volt, majd ezt követően 2010 II. negyedévéhez képest az árak jelentősen visszaestek. Románia csak 2010-től publikálja az adatait, amelyeknek a növekedési üteme erőteljesebb az átlagnál. Összességében elmondható, hogy hazánk árindex időszora belesimul az egyes országok által jelentett adatsorok átlagába.

68. ábra

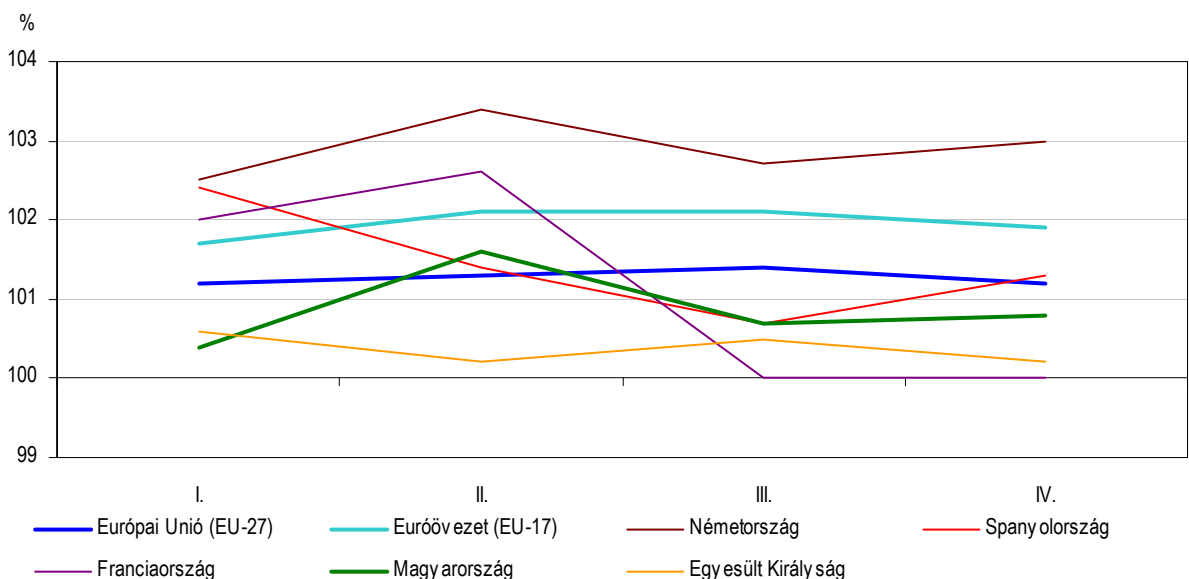
A munkaerő-piaci szolgáltatás negyedéves árindexei a régióban és az Európai Unióban, 2007–2011
(2006=100)

2011-ben az EU gazdaságilag nagyobb országait vizsgálva megállapítható, hogy – az előző év azonos időszakához viszonyítva – a magyar és a német árak mozgása hasonló ütemű. Mindkettőnél a második negyedévben viszonylag nagyobb, a többi negyedévben pedig szerényebb mértékű növekedés figyelhető meg a munkaerő-piaci árakban. A két vizsgált idősorhoz képest az Egyesült Királyságé ellentétes irányú mozgást mutatott, Franciaország esetében pedig a második negyedévig emelkedtek az árak, a rákövetkező két negyedévben viszont stagnáltak.

69. ábra

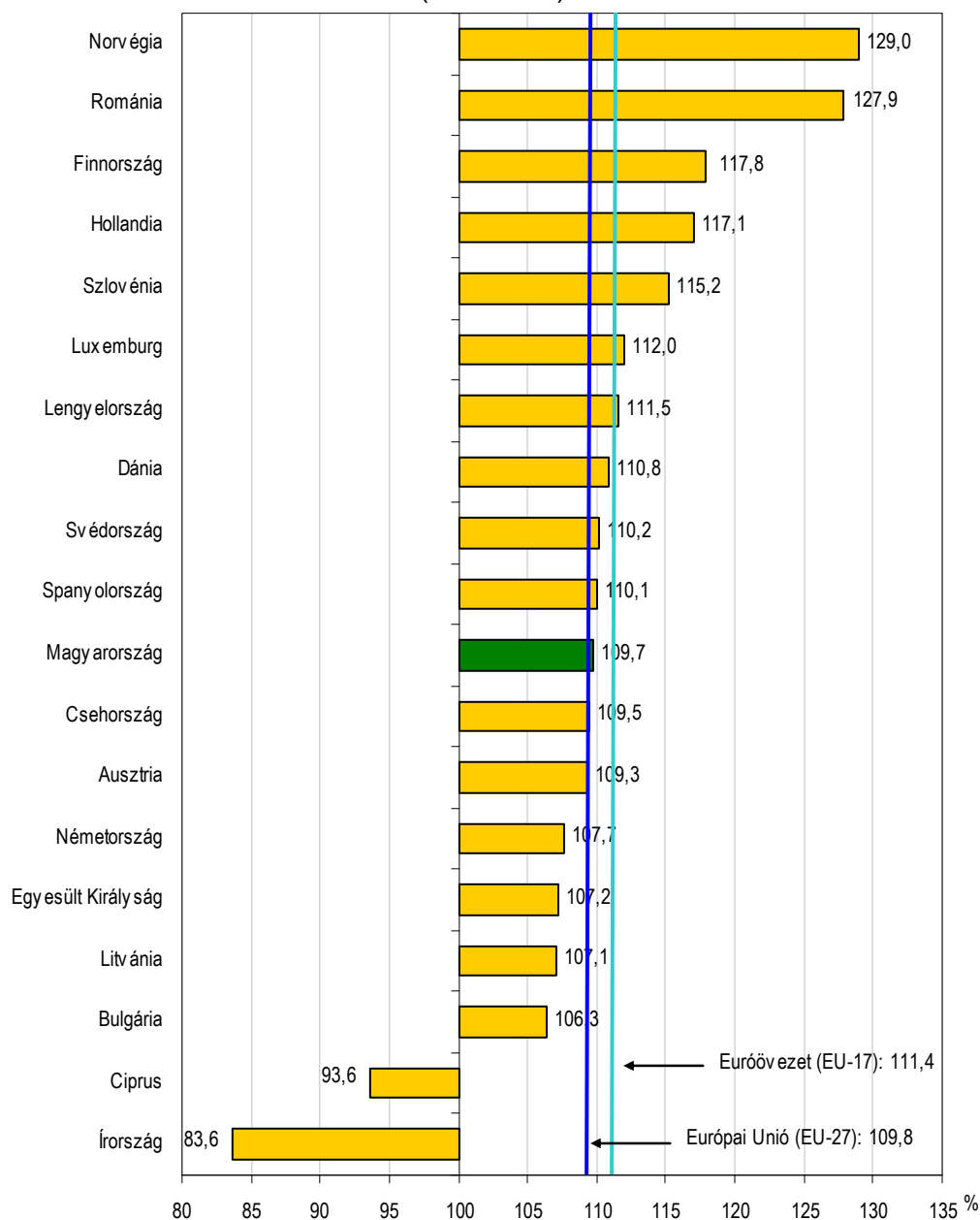
A munkaerő-piaci szolgáltatás negyedéves árindexei Magyarországon és az Európai Unió nagyobb országaiban, 2011
(Előző év azonos időszak=100)

A kiadvány készítésekor az Eurostat adatbázisában 19 ország adatai voltak elérhetőek a munkaerő-piaci szolgáltatások területén. 2011 IV. negyedévére a legmarkánsabb áremelkedést 2006-hoz viszonyítva Norvégia (29%) és Románia (28%) érte el. A magyarországi árindex értéke csupán 0,1 százalékponttal alacsonyabb az EU-27 átlagától. A környező országok közül Csehország és Ausztria árnövekedése a 2006-os bázisévhez képest hazánkéhoz hasonlóan alakult 2011 utolsó negyedévére: az előbbi csupán 0,2, az utóbbi pedig 0,4 százalékponttal tér el a magyarországi értéktől. A nagyobb országok közül hazánkhoz hasonlóan Spanyolország árai is 10% körüli, Németország (csaknem 8%) és az Egyesült Királyság (megközelítőleg 7%) árai enyhébb mértékben emelkedtek.

70. ábra

**A munkaerő-piaci szolgáltatások árindexei néhány európai országban,
2011. IV. negyedév
(2006=100)**

4.2. Biztonsági, nyomozói tevékenység (80)

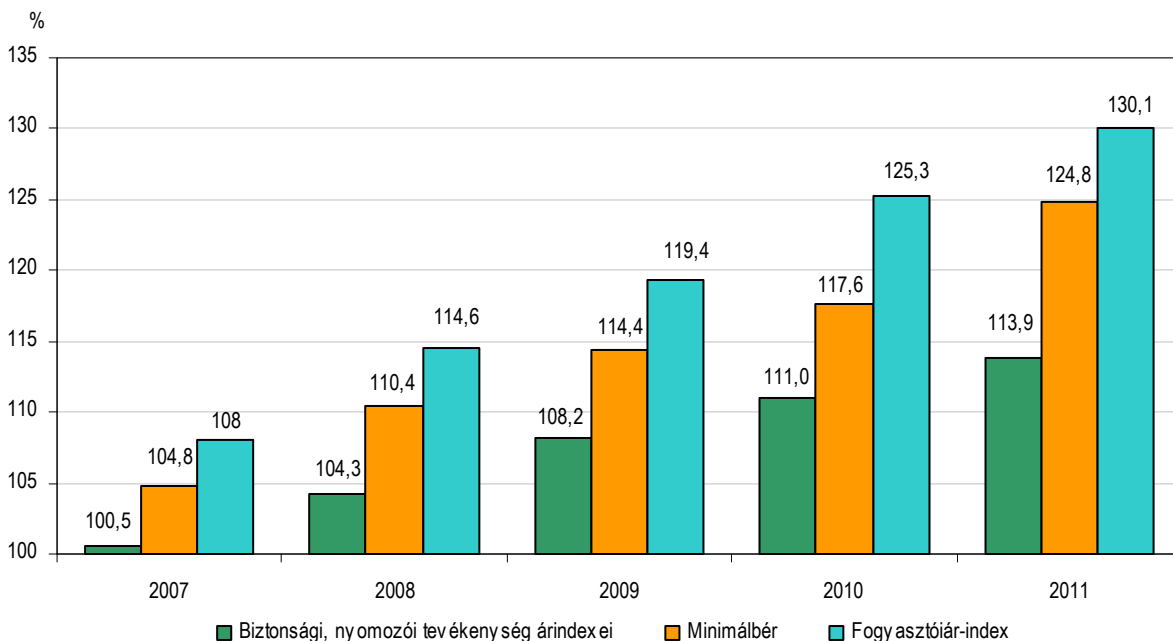
A biztonsági, nyomozói tevékenységek három szakágazatba sorolhatók: személybiztonsági tevékenység, biztonságirendszer-szolgáltatás és nyomozás. A szakterületre jellemző az igen erős piac- és ármegetartó verseny, amelyben alapvetően egyedüli versenyfeltétel a szolgáltatás ellenértéke. Ennek következtében nyomottak az árak, a cégek csak részben tudják érvényesíteni az infláció hatását. A területre jellemző a szerződések év eleji inflációkövető átárázása, illetve a minimálbér mozgásának releváns hatása. A hét árazási módszer közül leginkább a munkaidő-ráfordításon alapuló árazást (havi- és óradíjak megfigyelését) használjuk. Alapvető ármegethatározó tényezőnek számítanak a munkaerő költsége, a munka jellege, a szolgáltatás mennyiségére, méretére és időtartamára vonatkozó paraméterek, az alkalmazott technológia és a közvetett költségek.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

Az elmúlt öt évet tekintve a biztonsági, nyomozói tevékenységek árváltozását – a 2006-os bázisévhez viszonyítva – folyamatos emelkedés jellemzi. Ugyanezt figyelhetjük meg a fogyasztóiár-index és a minimálbér változásában is. Összegezve elmondhatjuk, hogy a vizsgált szolgáltatáscsoport árindexeinek változása mind az öt évben jelentősen elmaradt az említett másik két mutató növekedési ütemétől.

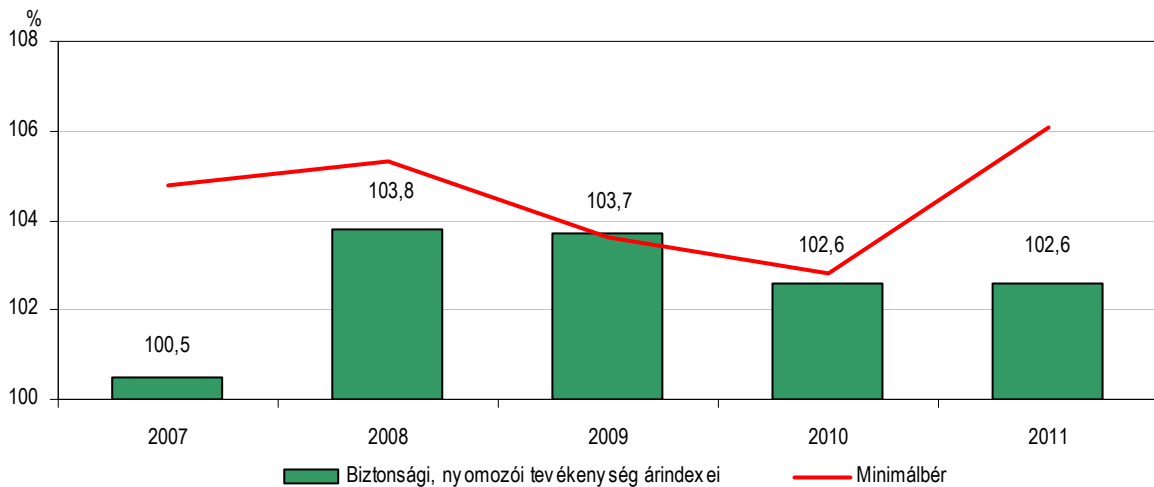
71. ábra

A biztonsági, nyomozói tevékenység éves árindexei Magyarországon a fogyasztóiár-indexszel és a minimálbér változásával összehasonlítva, 2007–2011 (2006=100)

Az előző év átlagához viszonyítva a 2008–2010 közötti időszakban a biztonsági, nyomozói tevékenységek árváltozása jól követte a minimálbér alakulását. Míg 2008-ban emelkedő, addig 2009-ben és 2010-ben csökkenő ütemben nőttek az árak. 2011-ben a vizsgált tevékenységcsoport árindexének mértéke megegyezett az előző évvel, eközben a minimálbér 3 százalékpontnál nagyobb mértékben nőtt az index 2010-es értékéhez képest.

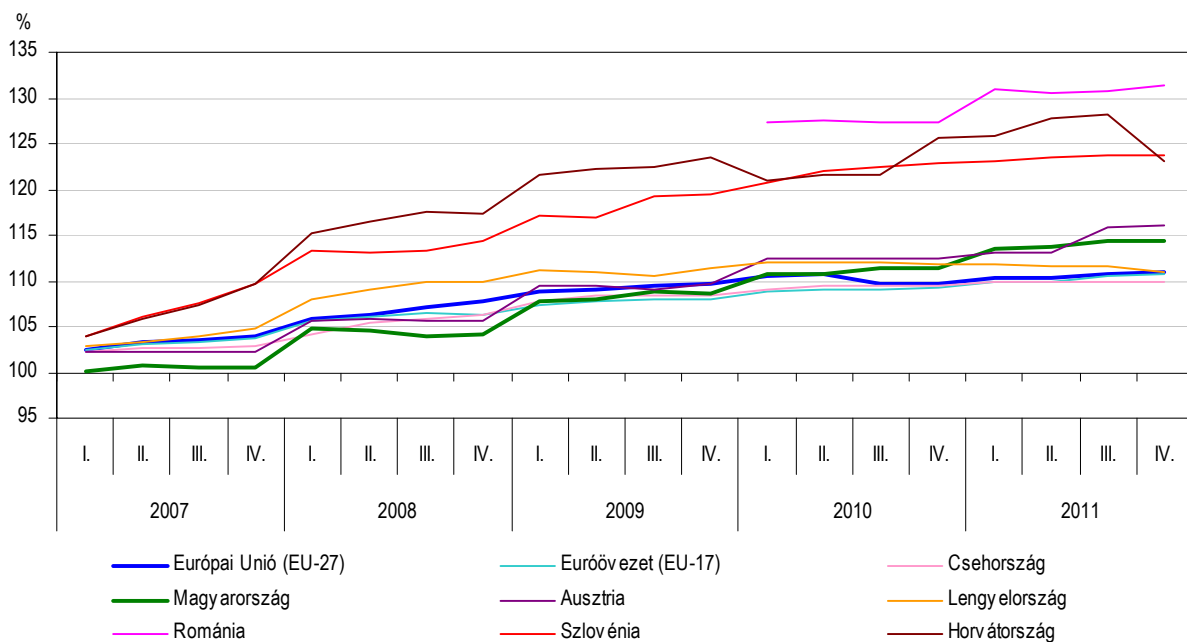
**A biztonsági, nyomozói tevékenység éves árándexei Magyarországon
a minimálbér változásával összehasonlítva, 2007–2011**
(Előző év=100)

Kitekintés Európába

Magyarország árándexei teljesen belesimulnak a szomszédos országok árándexét tükröző idősorok tendenciájába, melyek közös jellemzője, hogy az emelkedés lépcsőzetes. Az egyes évek elején árnövekedés, az esztendő hátralevő részében pedig stagnálás tapasztalható a 2006-os bázisúhoz viszonyítva. Adatot csak 2010-től publikáló Románia magasabb bázisértékről indul, viszont a tendencia ugyanaz, mint a legtöbb említett országnál. Ugyanakkor Szlovénia és Horvátország esetében az árak növekedési üteme erőteljesebb.

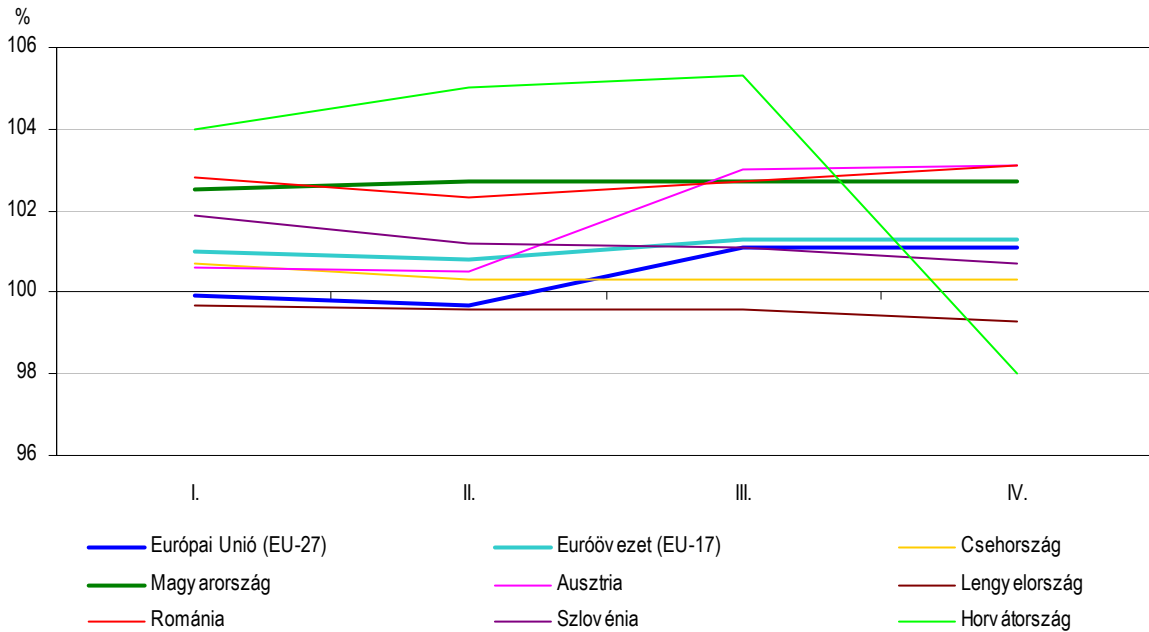
**A biztonsági, nyomozói tevékenység negyedéves árándexei
a régióban és az Európai Unióban, 2007–2011**
(2006=100)

Az előző év azonos időszakához viszonyítva 2011-ben a számos ország időszora hazánkéhoz hasonló pályát követ. 2011 folyamán az EU-27 átlaga az első két negyedévi stagnálást követően a harmadik negyedévben enyhe emelkedést mutat, amellyel szinte azonos Ausztria növekedési üteme. Horvátország adataiban érdekesség, hogy az első három negyedév viszonylag magas áremelkedéséhez képest az év utolsó negyedévében jelentős visszaesés következett be.

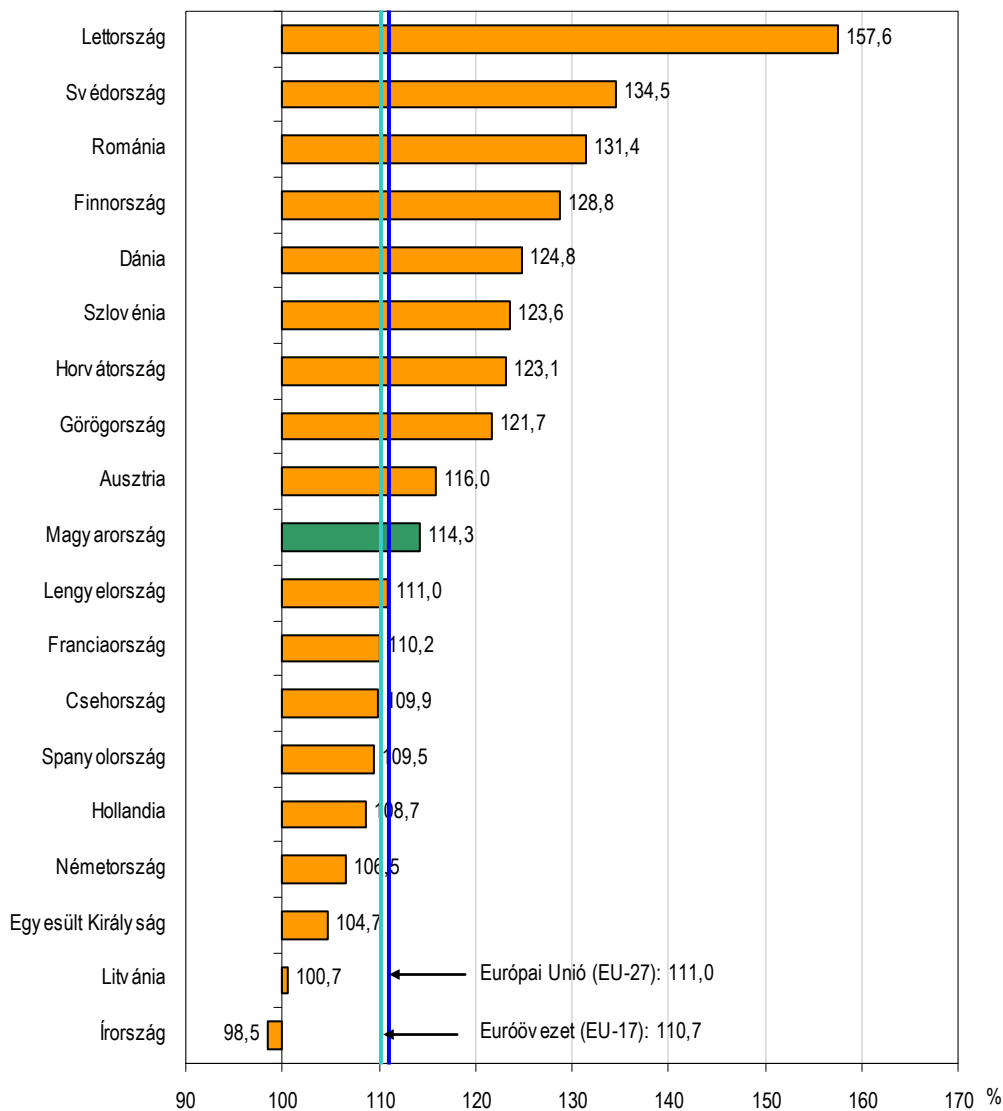
74. ábra

A biztonsági, nyomozói tevékenység negyedéves árindexei a régióban és az Európai Unióban, 2011
(Előző év azonos időszak=100)

Az Eurostat számára eddig 19 ország tette publikálhatóvá a biztonsági, nyomozói tevékenységek árindexeit. A legszembetűnőbb változás Lettország adatában jelentkezett, ahol majdnem 60%-os áremelkedés történt 2006 átlagához viszonyítva. Szintén jelentős áremelkedés következett be több északi országban is (Svédország 35, Finnország 29, Dánia 25%). A magyarországi árváltozás mértéke az EU-27 aggregátumához hasonló módon alakult, a két index csupán három százalékponttal tér el egymástól. A szomszédos országok közül Romániában nagymértékű – 31% körüli – áremelkedés tapasztalható, Szlovénia és Horvátország árindexei is szintén 20% fölött vannak. Az osztrák árak alakulása hasonló volt a magyaréhoz, 2011 végén mindössze két százalékpont volt az eltérés az indexek között. A lengyel árindex az uniós átlaggal teljesen megegyező, míg a cseh érték annál egy százalékponttal alacsonyabb. A nagyobb országok közül Franciaország árának emelkedése valamivel több mint 10%, míg Spanyolország, Németország és az Egyesült Királyság áremelkedése 10% alatti volt 2011 utolsó negyedévében.

**A biztonsági, nyomozói tevékenység árindexei néhány európai országban,
2011. IV. negyedév
(2006=100)**

4.3. Takarítás (812)

Az STS-rendelet által kijelölt körbe tartozó takarítás három szakágazata az általános épülettakarítás, az egyéb épület-, ipari takarítás és az egyéb takarítás. A területre jellemző, hogy a szerződések felülvizsgálata általában a naptári fordulót követően (közbeszerzések esetén akár 2–3 év elteltével) történik. Jellemzőek továbbá az éles verseny okozta nyomott árak, a munkabérek alacsonyan tartása mellett.

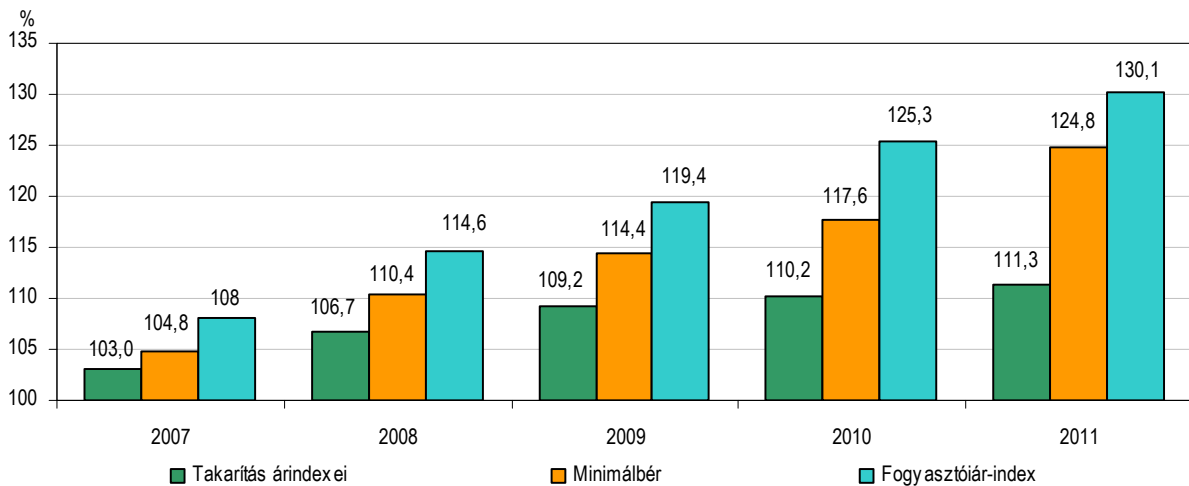
Az árazási módszerek közül főként a szerződések árazását és az egységérték-módszert használjuk, leginkább a forint/négyzetméter mértékegységben megadott áradatok, illetve az ügyfelekkel kötött szerződések havi vagy negyedéves díjainak megfigyelése a jellemző. A legfontosabb ármeghatározó tényezők a szolgáltatás jellege, helyszíne, az alkalmazott technológia, ezenkívül a mennyiségre, méretre és a szolgáltatás időtartamára vonatkozó szempontok.

Kibocsátásiár-indexek, 2007–2011

A takarítás árindexeinek, a fogyasztóiár-indexnek és a minimálbérnek a változását 2006 átlagához viszonyítva folyamatos növekedéssel lehet jellemezni. Elmondható az is, hogy az elmúlt öt év során a takarítási szolgáltatások árainak átlagos emelkedése sehol sem haladta meg a minimálbér és a fogyasztói árak növekedési ütemét. 2011-re a takarításiár-index 11, a minimálbér változása közel 25, a fogyasztóiár-index pedig 30%-os átlagos emelkedést mutat.

76. ábra

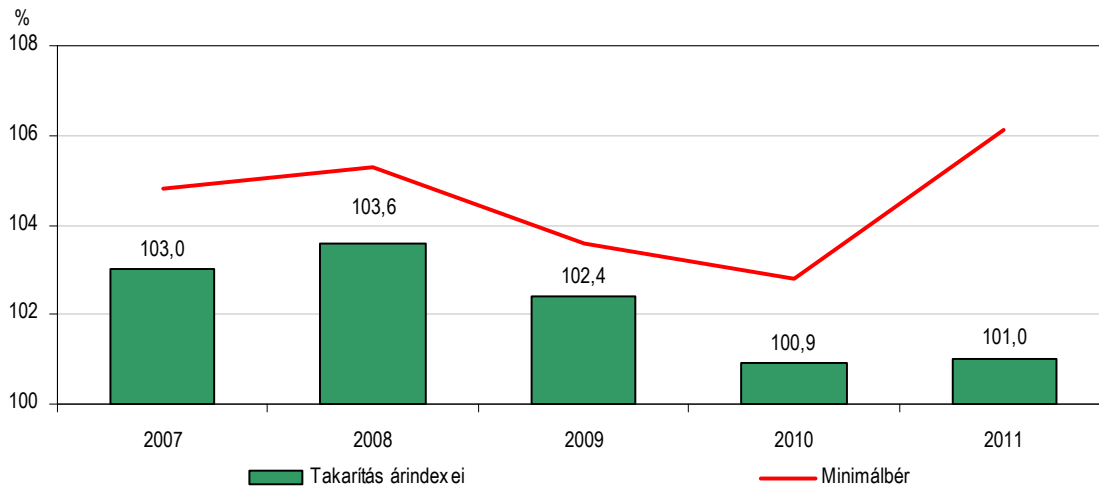
A takarítás éves árindexei Magyarországon a fogyasztóiár-indexszel és a minimálbér változásával összehasonlítva, 2007–2011
(Előző év=100)

Az előző évhez viszonyított árindexek esetében a takarítás szolgáltatási árjai a minimálbér változásával hasonló módon mozognak. A 2007-es és 2008-as áremelkedésekhez képest 2009-ben és 2010-ben szerényebb mértékű növekedés figyelhető meg a minimálbérnél és a takarításnál is. Amíg 2011-ben a takarítás árjai csak kisebb, addig a minimálbér jóval nagyobb mértékben emelkedett.

77. ábra

A takarítás éves árindexei Magyarországon a minimálbér változásával összehasonlítva, 2007–2011
(Előző év=100)

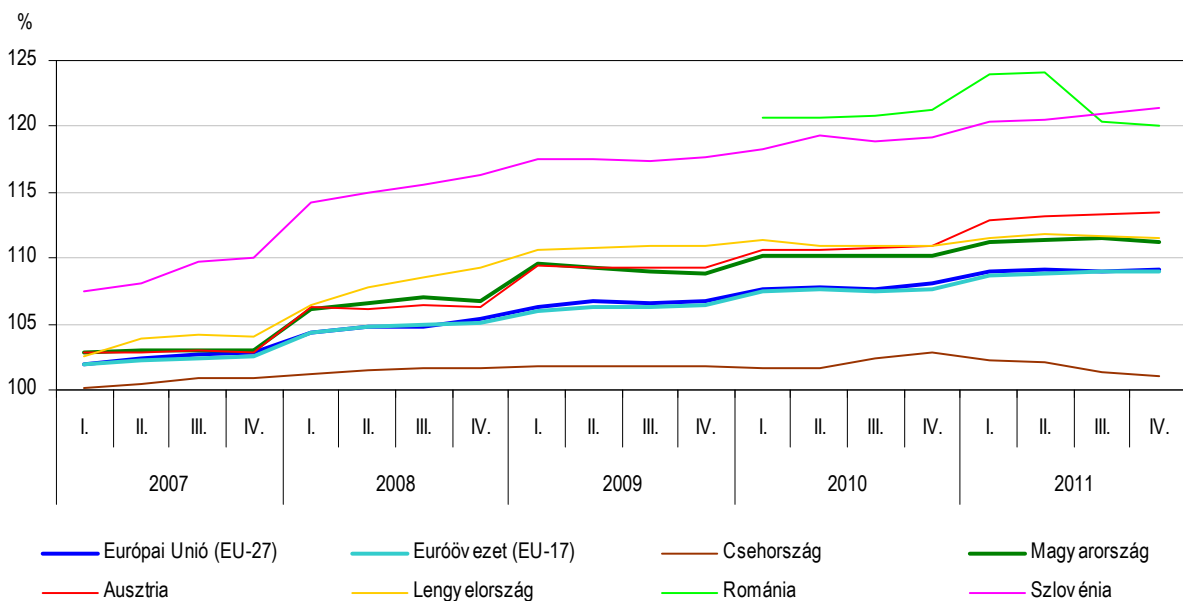

Kitekintés Európába

Az elmúlt öt évet tekintve (2006-os bázison) a szomszédos országok körében az adott ország takarítási tevékenység árindexe és az uniós átlag közti különbség Magyarország esetében a legkisebb. Az év eleji indexálásokot követő stagnálás megfigyelhető több ország esetén is. Többnyire hazánkéhoz hasonló módon alakult Ausztria és Lengyelország időszora, Csehország árai jóval kisebb mértékben, Szlovénia árai viszont nagyobb ütemben emelkedtek az uniós átlaghoz képest. Romániában 2010 elejétől emelkedtek, 2011 közepétől mérséklődést mutattak a takarítás árai.

78. ábra

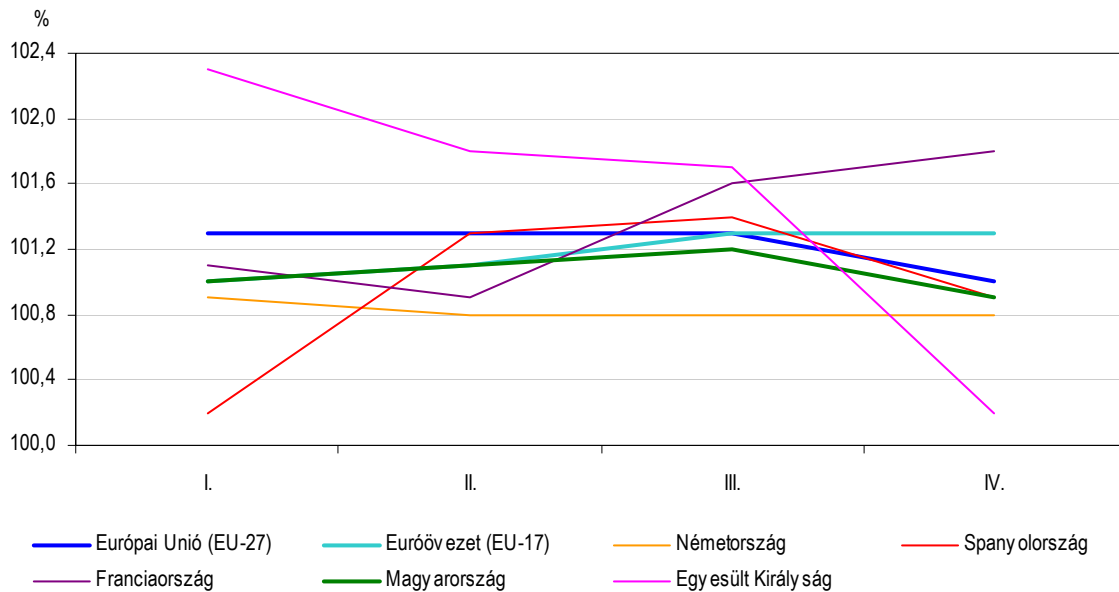
A takarítás negyedéves árindexei a régióban és az Európai Unióban, 2007–2011
(2006=100)

2011-ben az előző év azonos időszakához viszonyítva elmondható, hogy hazánk árindexeinek növekedési üteme nagyon hasonló az uniós átlagéhoz: az első három negyedévben szinte változatlan, év végén pedig kisebb mértékű áremelkedés történt. Spanyolországban az év eleji stagnálás közeli árnövekedést a következő negyedévekben 1% körüli emelkedés követte. Ehhez hasonló markáns áremelkedés Franciaország esetében a harmadik negyedévben következett be. Az Egyesült Királyság áralakulását az első negyedévet követően folyamatosan lassuló emelkedés jellemzi.

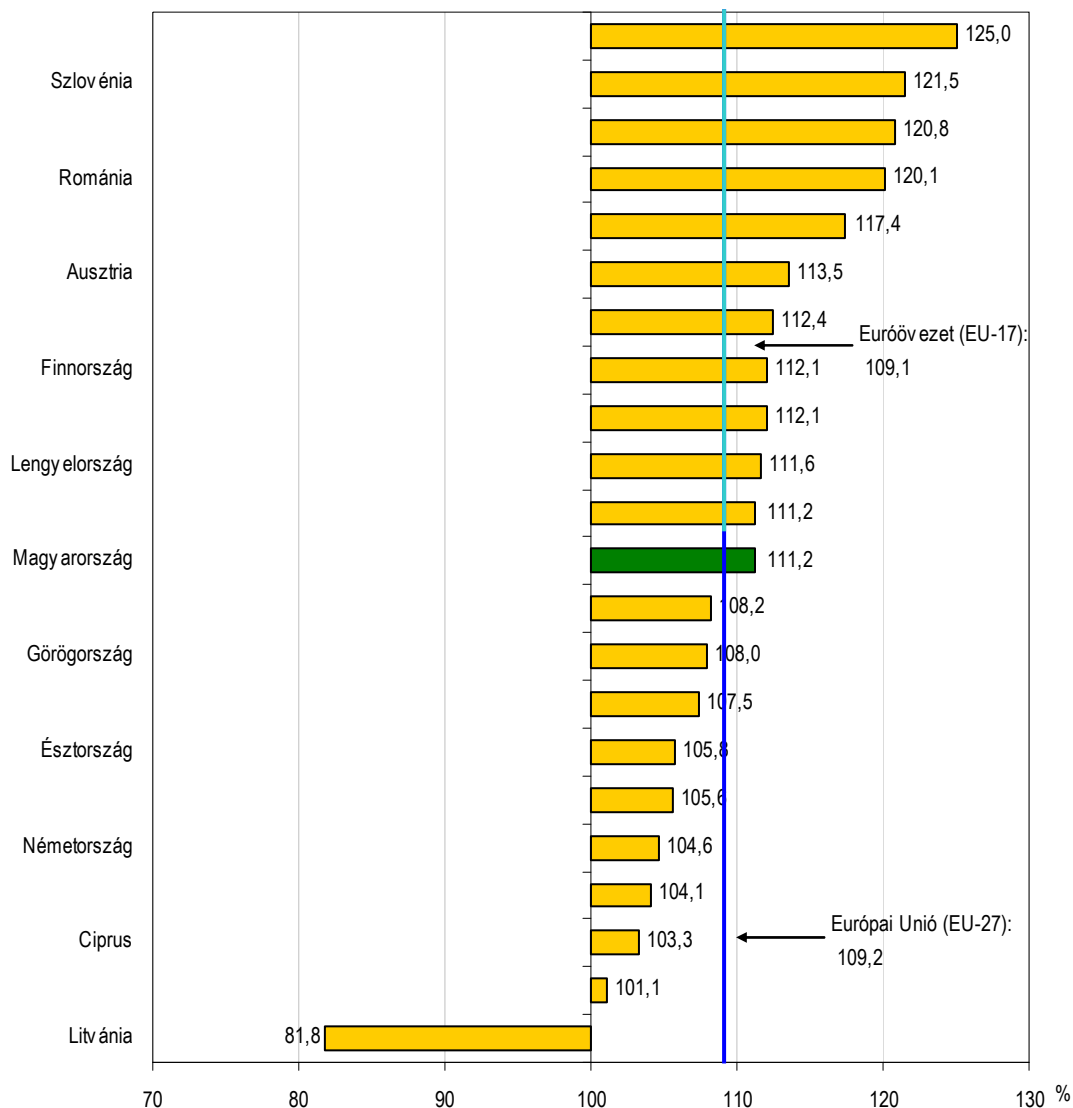
A takarítás területén a kiadvány készítésének időszakában az Eurostat adatbázisából 22 ország adatai álltak rendelkezésre.

A takarítás negyedéves árindexei Magyarországon és az Európai Unió nagyobb országaiban, 2011
(Előző év azonos időszak=100)

2011 végén – 2006 átlagához viszonyítva – a legmarkánsabb áremelkedés (25%) Norvégiában történt. 20% feletti árnövekedés volt Szlovénia, Luxemburg és Románia takarítási áraiban is. Hazánk árindexének értéke (közel 11%) mindössze két százalékponttal tér el az EU-27 átlagától. A környező országok közül (a fentebb említetteken kívül) még Ausztria és Lengyelország, a nagyobb országok közül pedig Franciaország áremelkedése szintén 10% fölötti, ezzel szemben az Egyesült Királyság, Spanyolország és Németország árnövekedése alacsonyabb 10%-nál. A legkisebb árváltozást Csehország árindexe jelzi (1%). Árcsökkenés egyetlen országban figyelhető meg 2011 utolsó negyedévében: Litvániában 18% körüli visszaesés történt.

A takarítás árindexei néhány európai országban, 2011. IV. negyedév
(2006=100)

Összefoglalás

Az Európai Unióban és hazánkban az alapvető, publikált gazdasági mutatók köre 2011-től – négy nemzetgazdasági ágat érintve – a rövid távú statisztikák terén ki-munkált tizennégy új mutatóval bővült.

A bemutatott tevékenységeket végző cégek kínálatát széles spektrumú, eseten-ként több szolgáltatási ágba sorolható komplex szolgáltatások jellemzik, amelyek árstatisztikai célú megfigyelése komoly kihívás elé állítja úgy az adatgyűjtőt, mint az adatszolgáltatót.

A hazai árstatisztikai rendszer tervezése során felkértük az egyes ágazatok szak-mai és érdek-képviselői szerveit, valamint a piacvezető cégek szakértőit, hogy ta-pasztalataikkal, naprakész piaci ismereteikkel segítsék a KSH-ban folyó módszertani fejlesztéseket, illetve az adatok publikálása előtt vegyenek részt az árindexek hihető-ségi vizsgálatában annak megítélése céljából, hogy az árindexek megfelelően tükrö-zik-e az érintett szakterületek piaci folyamatait.

A szakmai konzultációk tapasztalatai alapján a hazai árak alakulását az ágazati sajátosságokon, a forint árfolyamának és az üzemanyagárak nagyarányú ingadozásán, valamint a pénzügyi-gazdasági válság egyéb hatásain túl jelentősen befolyásolta a közbeszerzési eljárások feltételrendszere, a piaci kereslet és kínálat alakulása, valamint az éles versenyből adódó törvényszerűségek. Az ügyfelek megnyerésének és megtartásának gyakori eszköze a hosszú távú keretszerződések alkalmazása, a partner igényeihez igazodó szolgáltatáscsomag kialakítása, illetve különféle engedmények garantálása.

A magyarországi árindexeket a közösségi átlagokhoz viszonyítva az tapasztalható, hogy az idősorok dinamikájának alakulása hasonló, és az eltérések viszonylag szűk intervallumban mozognak.

Összességében megállapítható, hogy a legtöbb, jogszabályban meghatározott szakterület – mind az adatszolgáltatásra kijelölt vállalkozásokat, mind a kiválasztott árrepräsentánsokat tekintve – megfelelően lefedett, és a hazai árindex idősorok – EU-s környezetben bemutatva – jól belesimulnak a jelentős szóródással jellemezhető nemzetközi trendekbe. Az elvárt minőségű indexek előállítása mindenekelőtt a szakstatisztika igényei szerinti ár adatokkal biztosítható, amihez nélkülözhetetlen a megfelelő kapcsolatok kiépítése és ápolása a szakmai szervezetekkel és az adatszolgáltatókkal. Csupán közreműködésükkel van esély a legjellemzőbb, legnagyobb súlyú, egymással összehasonlítható tevékenységek egységárainak folyamatos megfigyelésére. A kétoldalú kommunikáció révén a cégek számára egyedi, ún. „testre szabott” kérdőívek készülnek, amelyek alkalmazása minden esetben csökkenti az adatszolgáltatók adminisztratív terheit, és egyúttal növeli az eredmények megbízhatóságát.

**1. Megfigyelt szolgáltatási területek negyedéves kibocsátási árindexei
TEÁOR'08 szerint**

Időszak		Közúti áruszállít- ás, költöz- tetés	Tengeri szállítás	Raktározás, tárolás	Rakomány- kezelés	Egyéb postai, futárpostai tevékeny- ség	Távközlés	Információ- technológiai szolgáltatás
		49.4	50.1+50.2	52,1	52.24	53.2	61	62
2006. év = 100,0								
2007.	I.	102,8	102,3	97,7	101,4	103,1	96,1	101,4
	II.	102,2	101,6	96,8	101,7	105,1	94,4	101,8
	III.	103,5	102,7	97,4	100,3	106,4	94,0	102,0
	IV.	104,1	103,2	97,2	99,7	106,5	89,6	102,0
2008.	I.	106,5	105,7	99,6	103,3	110,1	86,6	104,0
	II.	107,0	106,4	103,3	102,4	111,2	86,2	104,2
	III.	107,8	107,2	100,9	101,2	114,8	86,5	104,1
	IV.	110,0	109,1	100,7	103,9	113,3	83,6	105,5
2009.	I.	113,5	111,2	96,8	109,3	112,2	80,1	107,4
	II.	110,2	108,8	97,8	109,7	111,6	78,3	107,3
	III.	109,0	107,8	98,3	106,9	112,5	77,3	106,4
	IV.	109,1	108,5	100,9	106,8	113,3	74,3	106,7
2010.	I.	109,2	109,1	104,1	107,0	109,0	72,4	106,8
	II.	109,7	109,2	102,8	107,3	110,0	71,0	107,2
	III.	111,1	110,3	102,8	109,6	109,3	71,0	107,5
	IV.	110,7	110,0	103,0	108,0	110,6	67,7	107,3
2011.	I.	111,3	110,5	103,0	107,7	113,9	66,7	107,4
	II.	112,4	111,9	105,3	108,2	114,6	64,4	107,3
	III.	115,0	114,1	106,2	109,4	113,0	61,9	107,4
	IV.	119,9	117,9	106,0	113,8	112,7	57,9	108,7
Előző negyedév =100,0								
2007.	I.	101,3	101,0	98,0	101,4	102,1	99,4	100,7
	II.	99,5	99,4	99,1	100,2	101,9	98,2	100,4
	III.	101,3	101,0	100,5	98,6	101,2	99,6	100,2
	IV.	100,6	100,5	99,9	99,4	100,2	95,3	100,0
2008.	I.	102,4	102,4	102,5	103,6	103,3	96,6	101,9
	II.	100,5	100,7	103,7	99,1	101,0	99,6	100,2
	III.	100,7	100,7	97,6	98,8	103,2	100,3	99,9
	IV.	102,1	101,8	99,8	102,7	98,7	96,6	101,4
2009.	I.	103,1	101,9	96,1	105,2	99,1	95,9	101,8
	II.	97,1	97,8	101,0	100,3	99,4	97,8	99,9
	III.	98,9	99,1	100,6	97,5	100,8	98,7	99,2
	IV.	100,1	100,7	102,6	99,9	100,7	96,1	100,2
2010.	I.	100,2	100,5	103,2	100,2	96,2	97,4	100,1
	II.	100,4	100,1	98,7	100,3	100,9	98,1	100,4
	III.	101,2	101,0	100,0	102,1	99,4	99,9	100,2
	IV.	99,7	99,8	100,2	98,5	101,2	95,4	99,8
2011.	I.	100,5	100,4	100,0	99,8	102,9	98,5	100,1
	II.	101,0	101,3	102,3	100,4	100,7	96,5	99,9
	III.	102,3	102,0	100,8	101,1	98,5	96,2	100,1
	IV.	104,3	103,4	99,9	104,0	99,8	93,6	101,2

**1. Megfigyelt szolgáltatási területek negyedéves kibocsátási árindexei
TEÁOR'08 szerint (folytatás)**

Időszak	Közúti áruszállít- ás, köl- tőztetés	Tengeri szállítás	Raktározás, tárolás	Rakomány- kezelés	Egyéb postai, futárpostai tevékeny- ség	Távközlés	Információ- technológiai szolgáltatás
	49.4	50.1+50.2	52,1	52.24	53.2	61	62

Előző év azonos időszaka =100,0

2008.	I.	103,7	103,4	102,0	101,8	106,7	90,0	102,6
	II.	104,7	104,7	106,7	100,7	105,8	91,3	102,4
	III.	104,2	104,4	103,6	100,9	107,9	92,0	102,0
	IV.	105,8	105,7	103,6	104,2	106,3	93,2	103,4
2009.	I.	106,5	105,2	97,2	105,9	102,0	92,5	103,3
	II.	102,9	102,2	94,6	107,1	100,4	90,9	103,0
	III.	101,1	100,6	97,5	105,6	98,0	89,4	102,3
	IV.	99,1	99,5	100,2	102,8	100,0	88,9	101,1
2010.	I.	96,3	98,1	107,5	97,8	97,1	90,4	99,5
	II.	99,6	100,4	105,1	97,8	98,6	90,7	99,9
	III.	101,9	102,3	104,5	102,5	97,1	91,8	101,0
	IV.	101,5	101,4	102,1	101,1	97,7	91,1	100,6
2011.	I.	101,9	101,3	98,9	100,7	104,5	92,1	100,6
	II.	102,5	102,5	102,5	100,8	104,3	90,6	100,1
	III.	103,6	103,4	103,3	99,8	103,4	87,2	100,0
	IV.	108,3	107,2	103,0	105,4	101,9	85,6	101,3

**1. Megfigyelt szolgáltatási területek negyedéves
kibocsátási árindexei TEÁOR'08 szerint (folytatás)**

Időszak	Információs szolgálat	Jogi, számviteli, adószakér- tői tevé- kenység; üzletviteli tanácsadás	Mérnöki és építés- mérnöki tevékeny- ség; mű- szaki vizs- gálat, elem- zés	Reklám, piackutatás	Munkaerő- piaci szol- gáltatás	Biztonsági, nyomozói tevékeny- ség	Takarítás
	63	69.1+69.2+ 70.2	71	73	78	80	81.2

2006. év = 100,0

2007.	I.	102,2	102,4	100,8	100,6	102,8	100,1	102,9
	II.	101,7	102,4	101,0	100,9	103,4	100,8	103,0
	III.	102,0	102,6	100,8	100,9	104,2	100,5	103,0
	IV.	102,0	102,6	100,4	100,9	105,1	100,6	103,0
2008.	I.	102,5	105,1	102,2	103,6	109,0	104,7	106,1
	II.	102,3	105,1	101,7	104,6	107,7	104,6	106,6
	III.	101,4	105,2	102,2	103,8	106,9	104,0	107,1
	IV.	101,1	105,9	102,0	103,9	106,1	104,1	106,8
2009.	I.	103,5	107,5	102,4	102,4	105,0	107,7	109,6
	II.	102,9	107,4	103,5	102,5	107,0	107,9	109,3
	III.	102,9	106,8	103,1	102,6	106,5	108,8	109,0
	IV.	102,3	106,6	103,1	102,5	106,2	108,6	108,9
2010.	I.	102,0	107,1	104,0	99,7	108,2	110,8	110,2
	II.	102,2	107,3	104,0	99,8	108,0	110,7	110,2
	III.	102,0	106,7	105,3	99,8	108,7	111,3	110,2
	IV.	101,5	106,7	105,3	99,8	108,8	111,3	110,2
2011.	I.	101,5	106,9	103,8	97,8	108,6	113,6	111,3
	II.	101,1	106,7	103,6	97,7	109,7	113,7	111,4
	III.	101,6	107,1	104,1	97,3	109,5	114,3	111,5
	IV.	101,8	108,7	104,5	97,3	109,7	114,3	111,2

Előző negyedév =100,0

2007.	I.	102,6	102,0	101,0	100,7	102,8	100,2	102,8
	II.	99,5	100,0	100,2	100,2	100,6	100,6	100,1
	III.	100,3	100,2	99,8	100,0	100,7	99,8	100,0
	IV.	100,0	100,0	99,6	100,0	100,9	100,1	100,0
2008.	I.	100,4	102,5	101,7	102,7	103,7	104,1	103,0
	II.	99,9	100,0	99,6	101,0	98,8	99,8	100,5
	III.	99,1	100,1	100,4	99,3	99,3	99,5	100,5
	IV.	99,7	100,7	99,8	100,0	99,3	100,1	99,7
2009.	I.	102,4	101,5	100,4	98,6	99,0	103,5	102,6
	II.	99,5	99,9	101,1	100,1	101,9	100,2	99,7
	III.	99,9	99,5	99,6	100,1	99,5	100,9	99,8
	IV.	99,5	99,8	100,0	100,0	99,7	99,8	99,9
2010.	I.	99,7	100,5	100,9	97,3	101,9	102,0	101,2
	II.	100,1	100,1	100,1	100,1	99,8	100,0	100,0
	III.	99,8	99,5	101,2	100,0	100,6	100,5	100,0
	IV.	99,6	100,0	100,0	100,0	100,2	100,0	100,0
2011.	I.	100,0	100,2	98,5	98,0	99,8	102,1	101,0
	II.	99,7	99,8	99,9	99,9	101,0	100,1	100,1
	III.	100,4	100,4	100,4	99,6	99,9	100,6	100,1
	IV.	100,2	101,4	100,4	100,0	100,2	100,0	99,8

1. Megfigyelt szolgáltatási területek negyedéves kibocsátási árindexei TEÁOR'08 szerint (folytatás)

Időszak	Információs szolgáltatás	Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás	Mérnöki és építész-mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés	Reklám, piackutatás	Munkaerőpiaci szolgáltatás	Biztonsági, nyomozói tevékenység	Takarítás
	63	69.1+69.2+70.2	71	73	78	80	81.2

Előző év azonos időszaka =100,0

2008.	I.	100,2	102,7	101,4	102,9	106,0	104,6	103,1
	II.	100,6	102,7	100,7	103,7	104,1	103,8	103,5
	III.	99,4	102,6	101,3	103,0	102,6	103,4	104,0
	IV.	99,1	103,2	101,5	103,0	101,0	103,5	103,7
2009.	I.	101,0	102,3	100,2	98,8	96,4	102,8	103,3
	II.	100,6	102,1	101,8	98,0	99,4	103,2	102,5
	III.	101,4	101,5	100,9	98,8	99,7	104,6	101,7
	IV.	101,2	100,7	101,1	98,8	100,1	104,3	101,9
2010.	I.	98,6	99,6	101,5	97,4	103,0	102,8	100,5
	II.	99,2	99,9	100,5	97,4	100,9	102,6	100,9
	III.	99,2	99,9	102,1	97,3	102,0	102,3	101,1
	IV.	99,2	100,1	102,2	97,3	102,5	102,5	101,2
2011.	I.	99,5	99,8	99,8	98,1	100,4	102,5	101,0
	II.	99,0	99,5	99,6	97,9	101,6	102,7	101,1
	III.	99,6	100,4	98,9	97,6	100,8	102,7	101,1
	IV.	100,3	101,8	99,2	97,5	100,8	102,7	100,9

2. Megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátási árindexei TEÁOR'08 szerint

Időszak	Közúti áruszállítás, költöztetés	Tengeri szállítás	Raktározás, tárolás	Rakománykezelés	Egyéb postai, futárpostai tevékenység	Távközlés	Információtechnológiai szolgáltatás
	49.4	50.1+50.2	52.1	52.24	53,2	61	62

2006. év = 100,0

2007	103,1	102,5	97,3	100,8	105,3	93,5	101,8
2008	107,9	107,1	101,1	102,7	112,3	85,7	104,5
2009	110,4	109,1	98,4	108,2	112,4	77,5	107,0
2010	110,2	109,7	103,1	107,9	109,7	70,5	107,2
2011	114,6	113,6	105,1	109,7	113,5	62,6	107,7

Előző év = 100,0

2007	103,1	102,5	97,3	100,8	105,3	93,5	101,8
2008	104,6	104,5	104,0	101,9	106,7	91,6	102,6
2009	102,4	101,9	97,3	105,3	100,1	90,4	102,4
2010	99,8	100,5	104,8	99,8	97,6	91,0	100,2
2011	104,0	103,6	101,9	101,7	103,5	88,8	100,5

Időszak	Információs szolgáltatás	Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás	Mérnöki és építész-mérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés	Reklám, piackutatás	Munkaerőpiaci szolgáltatás	Biztonsági, nyomozói tevékenység	Takarítás
	63	69.1+69.2+70.2	71	73	78	80	81.2

2006. év = 100,0

2007	102,0	102,5	100,8	100,8	103,9	100,5	103,0
2008	101,8	105,4	102,0	104,0	107,4	104,3	106,7
2009	102,9	107,1	103,0	102,5	106,2	108,2	109,2
2010	101,9	107,0	104,6	99,8	108,4	111,0	110,2
2011	101,5	107,4	103,9	97,5	109,4	113,9	111,3

Előző év = 100,0

2007	102,0	102,5	100,8	100,8	103,9	100,5	103,0
2008	99,8	102,8	101,2	103,1	103,4	103,8	103,6
2009	101,1	101,6	101,0	98,6	98,9	103,7	102,4
2010	99,1	99,9	101,6	97,4	102,1	102,6	100,9
2011	99,6	100,4	99,4	97,8	100,9	102,6	101,0

Módszertani megjegyzések
Árazási módszerek a KSH-metaleírás alapján

Megnevezés	Leírás
Egységértékmódszer (Unit value method)	Olyan árazási módszer, amely nagyszámú tranzakció esetén az egységárat az érték (árbevétel) és a mennyiség hányadosaként határozza meg. Akkor alkalmazható, ha a szolgáltatási csoporton belül az egyes szolgáltatásfajták viszonylag homogének.
Eszközarányos (százalékos) módszer (Percentage fee method)	Az eszközarányos módszerrel becsült árat a szolgáltatáshoz kapcsolódó eszköz értéke és egy százalékos arány szorzata határozza meg.
Ismétlődő szolgáltatások árazása (Direct use of prices of repeated services)	A módszer alapján a valós tranzakciós árak vagy (bár ezt nem javasoljuk) a listaárak kerülnek megfigyelésre. Akkor alkalmazható, amikor a szolgáltatások vagy „szolgáltatási csomagok” minden megfigyelési periódusban ténylegesen megvalósulnak.
Komponens árazás / összetevők árazása (Component pricing)	A komponens árazás esetén az összetett szolgáltatást részekre bontják, mely áralakulására külön-külön készítenek becslést a valós tranzakciós árak alapján, majd a részadatok aggregálásával határozzák meg a szolgáltatás árát.
Modellárazás (Model pricing)	A modellárazással egy standard termék árának becslése egy olyan modell tranzakció alapján történik, amely az összehasonlítás időszakában ténylegesen nem valósul meg.
Munkaidő-ráfordításon alapuló árazás (Pricing based on working time)	A munkaidő-ráfordításon alapuló árazásnál a szolgáltatás egy vásárlójának felszámolt azon pénzüsszeget figyelik meg, amit az adott szolgáltatás előállításában közreműködő alkalmazott egy standard munkaegységére (például egy órájára) fizettek, ami nem tévesztendő össze az alkalmazott munkabérével.
Szerződések árazása (Contract pricing)	A szerződések árazása valós tranzakciós árakat tartalmaz. Jellemzője, hogy ugyanaz a szolgáltatásnyújtó ugyanannak az ügyfélnek értékesíti a változatlan (vagy nagyon hasonló) tartalmú szolgáltatását több megfigyelési időszakon keresztül. A szerződés megkötésekor vagy megújításakor rögzítésre kerülnek az alku során meghatározott árak a teljes időtartamra vonatkozóan, illetve keretszerződés esetén a szerződés feltételrendszere alapján változhatnak az árak az egyes megfigyelési időszakokban.

Forrás: Kenessey et al. [2006].

A szolgáltatási kibocsátási árindexek módszertani fejlesztésébe és az idősorok publikálás előtti makrovalidálási folyamatába a következő főbb szakmai szervezetek és piacvezető gazdasági szervezetek kapcsolódtak be:

- A Magánvállalkozók Nemzeti Fuvarozó Ipartestülete „NiT HUNGARY” (közúti teher-szállítás);
- Malév Magyar Légiközlekedési Zrt., WIZZ Air Hungary Légiközlekedési Kft (légi szállítás);
- Magyar Logisztikai Szolgáltató Központok Szövetsége, „MLSZKSZ” (raktározás-tárolás, rakománykezelés);
- Magyar Posta Zrt (postai és futárpostai szolgáltatások);
- Informatikai Vállalkozások Szövetségét „IVSZ” (informatikai tevékenységek);
- Magyar Telekom, Telenor Magyarország Zrt, Vodafone Magyarország Távközlési Zrt (távközlés);
- Magyar Ügyvédi Kamara, Budapesti Ügyvédi Kamara (jogi tevékenységek);
- Magyar Könyvvizsgálói Kamara (számviteli és adótanácsadói tevékenységek);
- Vezetési Tanácsadók Magyarországi Szövetsége „VTMSZ” (vezető tanácsadói tevékenységek);
- Magyar Tanácsadó Mérnökök és Építészek Szövetsége „TMSZ” (építészmérnöki, mérnöki tevékenységek);
- Magyarországi Kommunikációs Ügynökségek Szövetsége „MAKSZ” (reklám);
- Magyar Munkaerő-kölcsönzők Országos Szövetsége „MMOSZ” (munkaerő-piaci szolgáltatások);
- A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara „SZVMSZK” (biztonsági, nyomozói tevékenységek);
- Magyar Tisztítás-Technológiai Szövetség „MATISZ” (takarítás).

A megfigyelésbe bevont szolgáltatási tevékenységek TEÁOR'08 szerint

49.4	Közúti áruszállítás, költöztetés
50.1 + 50.2	Tengeri személy- és áruszállítás
51	Légi szállítás
52.1	Raktározás, tárolás
52.24	Rakománykezelés
53.1	Postai tevékenység
53.2	Egyéb postai, futárpostai tevékenység
61	Távközlés
62	Információtechnológiai szolgáltatás
63	Információs szolgáltatás
69_702	Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység; üzletviteli tanácsadás
71	Mérnöki és építészmérnöki tevékenység; műszaki vizsgálat, elemzés
73	Reklám, piackutatás
78	Munkaerő-piaci szolgáltatás
80	Biztonsági, nyomozói tevékenység
81.2	Takarítás

STADAT-táblák:

www.ksh.hu: Adatok -> Táblák (STADAT)

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qss001a.html

Tájékoztatási adatbázis

www.ksh.hu: Adatok ->Tájékoztatási adatbázis

<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=QSS>

Eurostat adatbázis:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/short_term_business_statistics/data/database -> Trade and services -> Other services -> Producer prices index -> Service producer prices index

2010. évi kiadvány:

www.ksh.hu: Kiadványok -> Kiadványtár -> Árak ->A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/szolqkiboar.pdf>

2011. évi kiadvány:

www.ksh.hu: Kiadványok -> Kiadványtár -> Árak -> A szolgáltatási kibocsátási árak alakulása II.

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/szolqkiboar2.pdf>

Módszertan:

www.ksh.hu: Adatok -> Módszertani információk (metainformációk)-> Szakstatisztikák -> Téma szerint ->Árak -> Szolgáltatási kibocsátási árak

http://www.ksh.hu/apps/meta.objektum?p_lang=HU&p_menu_id=110&p_ot_id=100&p_obj_id=QSS&p_session_id=80615367

Elérhetőségek

Felelős szerkesztő:	
Hamvainé dr. Holocsy Ildikó	ildiko.holocsy@ksh.hu , (+36-1) 345-6646
További információk:	
Szabó-Kis Réka	reka.szabokis@ksh.hu , (+36-1) 345-6649
A kiadvány összeállításában közreműködtek:	
Balla Viktória, Joó Erzsébet, Kiss Ágnes, Szabó-Kis Réka	